

Belgisch nationaal actieplan voor de Europese Kindgarantie 2022-2030

3/05/2022

Een publicatie van:

POD Maatschappelijke Integratie, Armoedebestrijding, Sociale Economie en Grootstedenbeleid

Kruidtuinlaan 50 bus 165

B-1000 Brussel

+32 2 508 85 85

vraag@mi-is.be

www.mi-is.be

Volg ons op

Inhoud

1.	Context	2
1.1.	Kindgarantie in België.....	2
1.2.	Institutionele kader België.....	3
1.3.	De Europese context	4
1.4.	Het Kinderrechtenverdrag van de Verenigde Naties	4
2.	Coördinatie van de Kindgarantie.....	5
3.	Identificatie kinderen in nood en de barrières die ze tegenkomen bij de toegang tot diensten	6
4.	Gerichte categorieën kinderen in nood.....	9
5.	Outreach en bewustmaking.....	9
6.	Betrokkenheid van belanghebbenden	15
7.	Kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen.....	15
8.	Maatregelen.....	16
8.1.	Zorgen dat kinderen in nood daadwerkelijke en gratis toegang hebben tot hoogwaardige voor- en vroegschoolse educatie en opvang, onderwijs en schoolgerelateerde activiteiten en elke schooldag een gezonde maaltijd krijgen.....	16
8.2.	Zorgen dat kinderen in nood daadwerkelijke en gratis toegang hebben tot kwaliteitsvolle gezondheidszorg.....	51
8.3.	Kinderen in nood daadwerkelijke toegang tot voldoende en gezonde voeding te garanderen, onder meer via de EU-regeling voor schoolfruit, -groente en -melk.....	64
8.4.	Zorgen dat kinderen in nood daadwerkelijke toegang krijgen tot adequate huisvesting	69
9.	Faciliterend beleidskader	84
10.	EU-financiering.....	88
11.	Gegevensverzameling, monitoring en evaluatie.....	88
	De Kindgarantie in cijfers	88
1.	Sleutelindicatoren voor de monitoring van de Kindgarantie	89
1.1	Monitoring van de doelgroepen: 'kinderen in nood'	89
1.2	Gratis en effectieve toegang tot onderwijs en opvang voor jonge kinderen	90
1.3	Gratis en effectieve toegang tot onderwijs (inclusief schoolactiviteiten)	90
1.4	Gratis en effectieve toegang tot minstens één gezonde maaltijd per schooldag.....	91
1.5	Gratis en effectieve toegang tot gezondheidszorg	91
1.6	Effectieve toegang tot gezonde voeding	91
1.7	Effectieve toegang tot adequate huisvesting	91
	Bijlagen.....	93
i.	Bijlage 1	93
ii.	Bijlage 2.	97

1. Context

1.1. *Kindgarantie in België*

De Europese pijler van sociale rechten en het daarmee overeenstemmende actieplan, in maart 2021 gelanceerd door de Commissie, plaatsen de sociale vragen en armoede bovenaan de Europese prioriteiten. De Europese Unie streeft naar een vermindering van het aantal mensen dat kans loopt op armoede of sociale uitsluiting met minstens 15 miljoen waarvan minstens 5 miljoen kinderen.

Om deze doelstelling te bereiken werd op 14 juni 2021 de aanbeveling van inzake de kindgarantie aangenomen op de Raad van de Europese Unie, raadsformatie Werkgelegenheid, Sociaal Beleid, Volksgezondheid en Consumentenzaken (EPSCO). In dit verband wil België bijdragen tot de concrete verwezenlijking ervan. Deze kindgarantie is immers bedoeld om kinderen te helpen die in een vicieuze cirkel van armoede en sociale uitsluiting leven en is erop gericht de cyclus van armoede en sociale uitsluiting van generatie op generatie te doorbreken door gratis en effectieve toegang een aantal essentiële diensten te garanderen. De uitvoering van deze garantie betreft onderwijs en opleiding, alsook gezondheidszorg, voeding en huisvesting.

Er bestaat een sterke correlatie tussen sociale uitsluiting van kinderen en het gebrek aan toegang tot essentiële diensten. Kinderen die in armoede leven of op de één of andere manier benadeeld zijn, lopen meer kans om belemmeringen te ondervinden bij de toegang tot diensten die nodig zijn voor hun welzijn en de ontwikkeling van hun sociale, cognitieve en emotionele vaardigheden.

Deze vraag zal een zeer belangrijk onderwerp zijn in het debat dat onder het Belgisch voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie, in 2024, zal worden gestimuleerd en dat moet leiden tot ambitieuze en direct toepasbare oplossingen.

Kinderen zijn onze toekomst. Toch leven heel wat kinderen, in armoede of worden zij geconfronteerd met sociale uitsluiting. Dit heeft nadelige gevolgen voor hun welzijn en hun ontwikkeling met gevolgen op lange termijn. Niettemin, iedereen heeft het recht om een menswaardig leven te leiden, ook kinderen.

In België heeft 20,4% van de kinderen een risico op armoede of sociale uitsluiting.¹ Gezien dit een onaanvaardbaar cijfer is, moeten we meer dan ooit blijven inzetten op armoedebestrijding wat kinderen en hun ouders betreft. Inclusieve en werkelijk universele toegang is van vitaal belang om gelijke kansen te waarborgen voor alle kinderen, en met name voor kinderen die te maken hebben met sociale uitsluiting als gevolg van armoede of andere vormen van achterstand.

Reeds bestaande maatschappelijke pijnpunten werden nog acuter. De coronacrisis weegt extra zwaar op kinderen en jongeren in sociaaleconomisch kwetsbare situaties. Onderzoek van de Nationale Bank toont aan dat gezinnen met de laagste inkomens het zwaarst zijn getroffen door de coronacrisis. UNICEF berekende dat de kinderarmoede in hoge-inkomenslanden nog minstens vijf jaar boven het niveau van voor de coronacrisis zal liggen.

Dit nationaal actieplan voor de Kindgarantie kadert binnen een breder pakket van zowel lokale, regionale, gemeenschaps, als federale beleidsplannen. Het draagt toe aan de verwezenlijking van het actieplan voor de Europese pijler van sociale rechten, en is te plaatsen binnen een breder beleidskader van de EU-strategie voor de rechten van het kind.

¹ <https://www.armoedecijfers.be/topic/kinderarmoede>

1.2. Institutionele kader België

België is een federale staat, samengesteld uit de gemeenschappen en de gewesten. De bevoegdheden zijn verdeeld over de verschillende beleidsniveaus. De bevoegdheden van de federale overheid omvatten alles wat te maken heeft met het algemene belang. In het algemene belang van alle Belgen beheert de federale staat bijvoorbeeld financiën, leger, justitie, sociale zekerheid, buitenlandse zaken evenals belangrijke delen van volksgezondheid en van binnenlandse zaken.

Verder zijn er drie Gewesten die beschikken over bevoegdheden in domeinen die met hun regio of gebied in de ruime zin van het woord te maken hebben. Zo zijn het Vlaamse Gewest, het Brussels Hoofdstedelijke Gewest en het Waalse Gewest bevoegd voor economie, werkgelegenheid, landbouw, waterbeleid, huisvesting, openbare werken, energie, vervoer (met uitzondering van de NMBS), leefmilieu, ruimtelijke ordening en stedenbouw, natuurbehoud, krediet, buitenlandse handel, toezicht over de provincies, de gemeenten en de intercommunales.

De Gemeenschappen ten slotte, zijn bevoegd voor de cultuur (theater, bibliotheken, audiovisuele media, ...), het onderwijs, het gebruik van talen en de persoonsgebonden aangelegenheden die aan de ene kant het gezondheidsbeleid (de curatieve en preventieve geneeskunde) en aan de andere kant de hulp aan personen (de jeugdhulp en -bescherming, de sociale bijstand, familiehulp, opvang van immigranten, ...) omvatten. De gemeenschapsbevoegdheden worden in Brussel door vijf actoren uitgevoerd, namelijk de Vlaamse Gemeenschap, de Vlaamse Gemeenschapscommissie, de Franse Gemeenschapscommissie, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en Federatie Wallonië-Brussel.

In dit nationaal Actieplan ontwikkelt elke bevoegde overheid naar gelang haar bevoegdheid concrete acties. Gezien de meeste bevoegdheden van de kindgarantie zich situeren bij de Gemeenschappen en Gewesten situeren de meeste acties zich op dit niveau. De Federale overheid neemt een coördinerende rol op in de opmaak en monitoring van dit actieplan. In de beschrijving van de maatregelen is er rekening gehouden met de territoriale basis.

Niveaus	Instellingen		
Federaal	Federale staat		
Gemeenschappen	Duitstalige Gemeenschap	Franstalige Gemeenschap (Federatie Wallonië-Brussel)	Vlaamse Gemeenschap
Gewesten	Waals Gewest	Brussel Hoofdstedelijk Gewest	Vlaams Gewest

De strijd tegen de armoede bij kinderen vraagt een gecoördineerde aanpak van de verschillende beleidsdomeinen. Beleidsinterventies zijn terug te vinden op de kruising van verschillende beleidsdomeinen zoals welzijn, jeugd, onderwijs en gezondheid. De maatregelen die er toe moeten leiden dat de vicieuze cirkel van de armoede wordt doorgesneden, zijn dan ook terug te vinden in de diverse beleids- en actieplannen van de bevoegde beleidsinstanties. Deze vindt u terug in hoofdstuk 9.

Afgezien van het Belgische politieke en institutionele kader is het van belang erop te wijzen dat veel aandacht wordt besteed aan overleg, niet alleen op politiek niveau met, in het bijzonder, interministeriële overlegfora, maar ook, en in ruimere zin, met belanghebbenden uit het maatschappelijk middenveld. Specifieke overlegfora over de strijd tegen armoede - inclusief kinderarmoede - en sociale uitsluiting worden georganiseerd via platforms die voor iedereen openstaan, en netwerken die op initiatief van de POD Maatschappelijke Integratie meermaals per jaar bijeenkomen.

1.3. De Europese context

De strijd tegen armoede bij kinderen en het doorbreken van de vicieuze cirkel van intergenerationele armoede is al lange tijd een Europees aandachtspunt. In 2013 lanceerde de Europese Commissie een aanbeveling om te investeren in kinderen en zo de vicieuze cirkel van achterstand te doorbreken. Hiertoe werd er aangedrongen bij de lidstaten om geïntegreerde strategieën te ontwikkelen op basis van drie belangrijke pijlers :

1. De toegang tot adequate middelen garanderen door de arbeidsparticipatie van ouders te ondersteunen, een adequate levensstandaard te bieden door een combinatie van uitkeringen.
2. Toegang tot betaalbare hoogwaardige diensten te garanderen waarbij de ongelijkheid op jonge leeftijd verminderd wordt door te investeren in onderwijs en opvang voor jonge kinderen en waarbij de invloed van onderwijsstelsels op de totstandbrenging van gelijke kansen vergroot wordt, het reactievermogen van gezondheidsstelsels vergroten om tegemoet te komen aan de behoeften van kansarme kinderen, kinderen een veilige, adequate huisvesting en leefomgeving bieden, de gezinsondersteuning en de kwaliteit van alternatieve zorgstructuren verbeteren.
3. Het recht van kinderen om te participeren garanderen door de deelname van alle kinderen aan spel, recreatie, sport en culturele activiteiten te ondersteunen en mechanismen te introduceren ter bevordering van de participatie van kinderen in besluitvorming die van invloed is op hun leven.

De Kindgarantie dient gezien te worden als een concrete invulling van de tweede pijler van de aanbeveling van de Europese Commissie uit 2013 en één van de noodzakelijke elementen van een geïntegreerde strategie naast de twee andere pijlers om de intergenerationele cirkel van armoede te doorbreken.

1.4. Het Kinderrechtenverdrag van de Verenigde Naties

De Algemene Vergadering van de Verenigde Naties nam in 1989 het Internationale Verdrag inzake de rechten van het kind aan dat door België geratificeerd werd in 1991.

Het Comité voor de Rechten van het Kind volgt de uitvoering op van het verdrag op basis van periodieke rapporteringen. België bracht voor een laatste maal in 2017 verslag uit over de maatregelen die werden genomen ter uitvoering van de erkende rechten en de vooruitgang die werd geboekt voor de uitoefening ervan.

Onder meer volgende aanbevelingen van het Comité voor de Rechten van het Kind aan België hebben betrekking op de materies die de Kindgarantie bestrijkt :

- Kinderen die in armoede leven, kinderen met een handicap en kinderen met een migratieachtergrond blijven geconfronteerd worden met discriminatie in het bijzonder met betrekking tot de toegang tot gezondheidszorg, onderwijs, huisvesting en vrijetijdsbesteding.

Het Comité vraagt een alomvattende strategie ter bestrijding van alle vormen van discriminatie.

- De vraag naar kinderopvang, ook voor kinderen met een handicap en kinderen uit achtergestelde gezinnen, kan nog steeds niet worden voldaan. De capaciteit, de flexibiliteit en de kwaliteit van de kinderopvang moet verhoogd worden en de toegankelijkheid ervan voor alle kinderen verzekerd, onder meer door de gesubsidieerde opvang uit te breiden en de opleiding van het betrokken personeel te verbeteren.
- Institutionele opvang blijft de eerste respons voor kinderen die zorg nodig hebben, in het bijzonder voor kinderen met een handicap, kinderen uit sociaal of economisch achtergestelde gezinnen en voor zeer jonge kinderen. Gezinsgerichte zorg voor alle kinderen, waaronder ook die uit gezinnen in armoede, moet ondersteund en gefaciliteerd worden. Hiertoe dient er voldoende personeel, technische en financiële middelen toegewezen worden aan alternatieve zorgcentra en aan de betrokken diensten voor kindbescherming.
- Garanderen dat alle kinderen toegang hebben tot passende huisvesting.

Het zevende periodieke opvolgingsrapport dient aan het Comité van de Rechten van het Kind bezorgd te worden in 2024.

2. Coördinatie van de Kindgarantie

De Programmatorische Overheidsdienst Maatschappelijke Integratie is een federale administratie die de coördinatie van het Belgische Armoedebestrijdingsbeleid verzekert. Een nauwe samenwerking met andere overheidsdiensten is hiervoor noodzakelijk, net als een permanente dialoog en samenwerking met alle beleidsniveaus en doelgroepen.

In de gewesten en gemeenschappen is telkens een uniek contactpersoon aangeduid op niveau van de administratie. Deze vertegenwoordigen de gewest- en gemeenschapsadministraties binnen de administratieve werkgroep die bevoegd is voor de opmaak van het actieplan. Er werd een uniek contactpersoon aangeduid voor Vlaanderen, het Waals Gewest, de Federatie Wallonië-Brussel, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Franse Gemeenschapscommissie, de Vlaamse Gemeenschapscommissie, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Duitstalige Gemeenschap,. In dit nationaal Actieplan ontwikkelt elke bevoegde overheid naar gelang haar bevoegdheden concrete acties. Dit nationale actieplan houdt momenteel alleen rekening met recentelijk ingevoerd of aangekondigd beleid. Er dient opgemerkt te worden dat dit bestaand beleid vaak tot stand kwam door middel van een intensieve stakeholderconsultatie. Dit actieplan stelt de Belgische overheden in staat om de leemtes in het beleid te detecteren en in de toekomst hierrond nieuwe beleidsinitiatieven te ontwikkelen.

De Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind is de geïnformeerde partner tijdens dit proces.

De opvolging van het nationaal actieplan voor de Kindgarantie zal om de twee jaar gebeuren. De POD Maatschappelijke Integratie zal deze opvolging coördineren, samen met de unieke contactpersonen van de gefedereerde entiteiten en hiertoe een opvolgingsproces uitwerken ook in samenspraak met de stakeholders. De werkgroep kan op basis van de resultaten van deze opvolging eventuele bijsturingen voorstellen aan de respectievelijke beleidsverantwoordelijken.

De voortgang van de uitvoering van het Nationaal Actieplan voor de Kindgarantie zal uiterlijk na 5 jaar in een rapport kennisgegeven worden aan de Raad van de Europese Unie. Dit zal gebeuren volgens de Europese richtlijnen.

3. Identificatie kinderen in nood en de barrières die ze tegenkomen bij de toegang tot diensten

Om tot een grondig actieplan te komen, dient er in kaart gebracht te worden welke kinderen er in nood zijn en met welke belemmeringen zij geconfronteerd worden bij toegang tot en gebruik van de onder de aanbeveling vallende diensten. De instructies van de Europese Commissie verduidelijken dat er informatie dient verstrekt te worden over de grootte en de kenmerken van de doelgroep van kinderen in nood.

Tijdens het opmaakproces blijkt dat er op dit moment slechts weinig informatie en data beschikbaar is over die specifieke groepen binnen de gefedereerde entiteiten en deze data zeer versnipperd is.

Het voorstel is gelanceerd om, met het oog op de eerstvolgende tweejaarlijkse actualisatie van het Kindgarantieplan, een proces op te zetten waarbij er geïnvesteerd wordt in de inventarisatie van de beschikbare administratieve data, de analyse hiervan en de ontwikkeling van voorstellen en initiatieven om tot voor België geharmoniseerde data te komen.

Federaal

In België is het leefloon (LL) een gewaarborgde financiële maatschappelijke hulp die door de Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW's) wordt toegekend. Het leefloon wordt dus toegekend aan de aanvrager die niet in aanmerking komt voor een andere sociale uitkering.

In 2021 stellen we vast dat één op vier van de leefloongerechtigden een gezin met kinderen ten laste is. Van deze gezinnen zijn 3 van de 4 eenoudergezinnen en in bijna 9 van de 10 gevallen is het een vrouw die aan het hoofd staat van het eenoudergezin. Helaas zijn het armoederisico en het risico van eenouderschap heel vaak met elkaar verbonden. Voor het jaar 2020 leert de Armoedebaarometer ons immers dat het armoederisico voor een eenoudergezin twee keer zo groot is als voor de totale Belgische bevolking.

In 2020 waren er 6.444 leefloongerechtigden in de leeftijdscategorie 0 tot 17 jaar, bijna 3 % van alle leefloongerechtigden. In de leeftijdscategorie 18-19 jaar waren dit er 21.458, zijnde bijna 10 % van alle leefloongerechtigden. In 2020 ontvingen 384 personen tussen de 0 en 17 jaar een installatiepremie voor daklozen. In de leeftijdscategorie 18-19 jaar ontvingen 909 personen een installatiepremie.

Vlaanderen

Het Vlaamse beleid is een wetenschappelijk onderbouwd beleid met datamanagement en -monitoring. De Vlaamse overheid verzamelt data op het vlak van onder andere evenredige participatie, actief en gedeeld burgerschap en sociale cohesie. Deze omgevingsindicatoren vormen de knipperlichten van de samenleving. De Vlaamse overheid streeft naar het beter meetbaar maken van beleidsinterventies. Op die basis kan geëvalueerd worden in welke mate de beleidsmaatregelen doelmatig zijn, opdat bijsturing desgevallend mogelijk is, waar mogelijk tot op het lokale niveau.

Binnen het VIONA-onderzoeksprogramma loopt een onderzoek naar het profiel van (niet)-gebruikers van formele kinderopvang en worden de terugverdieneffecten voor het Vlaamse beleid in kaart gebracht.

Het doel van het onderzoek is een beter zicht verwerven op het gebruik en de drempels van kinderopvang in Vlaanderen en de link met de arbeidsmarktpositie van gezinnen. Vervolgens wenst

Vlaanderen een simulatie te maken van potentiële terugverdieneffecten voor de overheid door meer te investeren in kinderopvang. Het eindrapport dient eind mei 2023 opgeleverd te worden.

De Vlaamse overheid zet in op het versterken van kinderen en jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties via een inclusieve benadering.

Wallonië

De doelstelling die Wallonië wil versterken is de toegang tot de rechten van het kind te bevorderen en ongelijkheid te bestrijden door middel van een gecoördineerd actieplan en een reeks maatregelen die in de eerste plaats ten goede komen aan de meest kwetsbare kinderen, kinderen met een handicap, kinderen die in tehuizen wonen en kinderen die verschillende vormen van (onderwijs)steun nodig hebben. Dit beleid mobiliseert de hele Waalse Regering en de administraties en is onderworpen aan een regelmatige opvolging en participatieve evaluatie.

Op wetenschappelijk gebied heeft Wallonië ontwikkelde, naast de algemene risico-indicator op armoede of sociale uitsluiting specifieke indicatoren die betrekking hebben op kinderen (% leerlingen van het 6de jaar basisschool met overgewicht, % leerlingen "op tijd" in het middelbaar, werkloosheidspercentage van jongeren tussen 15-24 jaar,... Zij worden in sommige regelingen in aanmerking genomen en dienen als basis voor het operationaliseren van de acties in het veld.

Brussel

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

De cijfers met betrekking tot kinderarmoede zijn alarmerend en gaan in stijgende lijn: 4 kinderen op 10 worden geboren in een gezin dat onder de armoededrempel leeft in Brussel. Het armoederisicopercentage voor kinderen is dus hoger dan voor de bevolking over het algemeen.

Opvang voor jonge kinderen is de meest efficiënte hefboom om deze situatie te bestrijden. Daarom bevestigt de Brusselse gewestelijke beleidsverklaring dat voorrang zal gegeven worden aan de ondersteuning en oprichting van crèches en andere opvangmilieus tegen tarieven die in verhouding zijn met de inkomens van de ouders, gelegen in wijken waar de dekking lager is dan het regionale gemiddelde.

De Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest verbindt zich er ook toe om de terugkerende jaarlijkse dotatie aan de Franse Gemeenschapscommissie en aan de VGC te behouden voor projectoproepen (infrastructuur) om plaatsen in crèches in te voeren. Zij bevestigt eveneens de verbintenissen die werden aangegaan op 20 juni 2013, in het kader van het Plan Cigogne III, en verbindt zich ertoe om de 106,5 Franstalige GECO posten en 26,5 Nederlandstalige GECO posten ter beschikking te stellen die nodig zijn om het laatste gedeelte in de praktijk te brengen voor de periode 2019-2022 die tijdens de vorige legislatuur niet werd uitgevoerd.

Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie - Diensten van het Verenigd College

De GGC is bevoegd op het gebied van bijstand aan personen en gezondheidszorg, voor alle Brusselaars, maar ook voor de begunstigden van de diensten van de instanties uit de gezondheids- en welzijnssector. Ze is ook bevoegd voor de tweetalige instellingen en diensten binnen die sectoren.

De Welzijnsbarometer is een onderdeel van het Brussels Armoederapport. De Welzijnsbarometer verzamelt en analyseert jaarlijks de meest recente cijfers inzake armoede en sociale uitsluiting in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest.

De welzijnsbarometer 2020 toont aan dat in het Brussels Gewest het armoederisico voor kinderen en adolescenten zeer hoog is. Het getuigt van de financiële moeilijkheden waarmee de gezinnen met kinderen te kampen hebben. 41% van de kinderen in het Brussels Gewest leeft in een huisgezin met een inkomen onder de armoederisicodrempel. Het armoederisico is nog hoger voor eenoudergezinnen en huishoudens met drie of meer kinderen.

De vzw Bruss'help, die studies en analyses uitvoert over de daklozenproblematiek in Brussel, deed een telling van de dak- en thuislozen op Brussels grondgebied.

Bij de laatste telling van 9 november 2020 waren er 933 minderjarigen onder de 5.313 getelde dak- en thuislozen, dat is een stijging ten opzichte van de telling van 2018. Meer dan een op de vijf daklozen of mensen die slecht gehuisvest zijn, is een kind of een adolescent.

Als coördinator van de noodopvang- en inschakelingsvoorzieningen voor dak- en thuislozen volgt Bruss'help ook het aantal beschikbare en bezette plaatsen in de verschillende structuren op en verwijst door naar de geschikte centra (dispatching). Door die opdrachten weet ze hoeveel dakloze gezinnen en kinderen aanwezig zijn in de opvangvoorzieningen en werden doorverwezen door de straathoekwerkers.

Franse Gemeenschapscommissie

Het aantal beschikbare plaatsen inzake kinderopvang blijft, in ons gewest, dus een essentieel aandachtspunt. Om tegemoet te komen aan de vraag inzake opvang zal de COCOF, via regionale middelen, de financiering verderzetten en uitbreiden van het bouwen van nieuwe plaatsen voor kinderopvang. Er zullen specifieke financiële stimuli worden voorgesteld aan de organiserende overheden in de wijken en/of in de gemeenten waar het dekkingspercentage het laagst is, meer bepaald om de vastgestelde verschillen te verminderen, met een bijzondere aandacht voor de overheidssector. Het renovatiebeleid van de bestaande opvangplaatsen zal eveneens worden verdergezet.

Vlaamse Gemeenschapscommissie

De VGC richt zich tot alle Nederlandstalige Brusselaars en Brusselaars die aansluiting zoeken bij het Nederlandstalig netwerk. Het strategisch meerjarenplan (SMJP) 2021-2025 vernoemt extra inspanningen voor kwetsbare doelgroepen om het universeel aanbod ook voor hen toegankelijk te maken. Kinderen, jongeren en gezinnen in armoede en minderjarige nieuwkomers worden expliciet vernoemd als prioritaire doelgroepen binnen deze beleidsplannen.

In 2021 werd de Cartografiestudie over de Nederlandstalige Gezinsvoorzieningen in het Brussels Hoofdstedelijke Gewest uitgevoerd om een zicht te krijgen op het aantal opvangplaatsen en de dekkingsgraden en de drempels in de toegang naar de kinderopvang te inventariseren. De studie vormt de basis voor gerichte acties.

In 2018-2019 werd een nodenanalyse uitgevoerd in het werkveld rond de noden van minderjarige nieuwkomers en de drempels die ze ervaren om te participeren aan de samenleving. Deze nodenanalyse vormt de leidraad voor verdere ondersteuning van professionals en organisaties bij het onthaal van minderjarige nieuwkomers.

Ook gebeurt er een jaarlijkse monitoring van de capaciteit van scholen.

Federatie Wallonië-Brussel

De Federatie Wallonië-Brussel moet Franstaligen de kans geven om te leren en om zich te ontplooiën en te ontwikkelen. Het welzijn van kinderen, jongeren, de toekomstige generaties staat centraal in haar werkzaamheden. Haar optreden moet gericht zijn op de emancipatie van iedereen, bijdragen tot de vermindering van ongelijkheid en moet de participatie van kinderen, jongeren en gezinnen aanmoedigen, met bijzondere aandacht voor de meest kwetsbaren.

In het actieplan voor de rechten van het kind worden verschillende categorieën kinderen als kwetsbaar beschouwd: kinderen die in armoede leven, kinderen met een handicap, kinderen in tehuizen, migrantenkinderen, kinderen uit eenoudergezinnen, kinderen van wie de moeder in de gevangenis zit. Ook de vraag van de geestelijke gezondheid van kinderen kreeg aandacht.

Het Office de la Naissance et de l'Enfance voert momenteel een studie uit over de processen van non take-up. Die studie zal meer inzicht bieden in de strategieën van zogeheten zelfuitsluiting en helpen om beter te begrijpen waarom sommige kinderen en gezinnen niet spontaan gebruik maken van opvang.

Duitstalige Gemeenschap

De prioritaire groepen werden transversaal bepaald aan de hand van de verschillende maatregelen die op het niveau van de Duitstalige Gemeenschap werden uitgevoerd. Er werd voorrang gegeven aan kinderen in verband met hun gezinssituatie, kinderen met een handicap en kinderen met een immigratieachtergrond.

De Coronacrisis heeft een nieuwe hindernis opgeworpen, die de reeds bestaande ongelijkheid nog heeft vergroot. Onvoldoende kansen in gezinnen met een laag inkomen of werkloze ouders vormen extra moeilijkheden. Sociale status speelt echter ook een belangrijke rol, wat betekent dat kinderen met een migratieachtergrond vaak het slachtoffer zijn van segregatie en discriminatie.

4. Gerichte categorieën kinderen in nood

Het nationaal actieplan voor de Kindgarantie heeft kinderen tussen 0 en 18 jaar als doelgroep. In het algemeen hebben de federale overheid en gefedereerde entiteiten ervoor gekozen geen specifieke maatregelen te nemen voor bijzonder kwetsbare groepen kinderen. Over het algemeen worden maatregelen genomen voor alle kinderen in armoede, omdat de behoeften groot zijn en voor iedereen gelden. De gezondheidscrisis heeft de situatie er niet beter op gemaakt.

We zien echter dat sommige maatregelen van de gefedereerde entiteiten toch gericht zijn op bijzonder kwetsbare groepen zoals kinderen met een handicap, Roma-kinderen of migrantenkinderen, ... deze manier van werken is echter niet veralgemeend. Een Nationale Strategie voor de Integratie is momenteel Roma in ontwikkeling. Dit is niet specifiek voor kinderen, maar zij vallen hier ook onder.

5. Outreach en bewustmaking

De federale overheid en de gefedereerde entiteiten ontwikkelen verschillende programma's en activiteiten omtrent initiatieven waarbij actief de toegang tot de essentiële diensten en het gebruik ervan door kinderen in nood en hun gezinnen wordt nagestreefd. Het voorstel werd gedaan om een

proces van wederzijds leren op te starten tussen de federale overheid en de gefedereerde entiteiten over succesvolle praktijken om het de toegankelijkheid van dienstverlening te verhogen door outreachende activiteiten.

Federaal

Preventie van kinderarmoede vereist opleiding en bewustmaking rond armoede in al haar aspecten en bij alle actoren die in contact komen met kinderen en hun ouders. Dit zijn uiteraard de overheidsdiensten en de Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW's), maar ook actoren op het terrein zoals verenigingen, crèches, scholen, enz. die een essentiële rol spelen in het bewustmakingsproces van de armoedeproblematiek. Al deze actoren hebben ook een verbindingsrol bij het zo vroeg mogelijk opsporen van dit fenomeen van kinderarmoede. Het is van groot belang om armoede te voorkomen en vroegtijdig op te sporen. Dit is dan ook één van de vier focusthema's in het vierde Federaal plan tegen armoede.

Preventie en bewustmaking houden ook in dat kinderen en hun ouders worden ingelicht, zodat zij beter op de hoogte zijn van hun sociale rechten. Dit waarborgt hen een betere toegang tot deze rechten. Dat is wat er op het spel staat in de strijd tegen de non take-up van rechten en de automatisering van deze rechten. Wij moeten rechtstreeks naar de meest kwetsbare mensen gaan om hen te bereiken en niet wachten tot zij de informatie hebben gevonden. Daarom wordt de voorkeur gegeven aan de outreachende aanpak.

Op federaal niveau kunnen we rekenen op de OCMW's, de eerstelijnsactoren. Zij hebben een belangrijke rol gespeeld tijdens de Covidcrisis. In het kader van de gezondheids crisis hebben de OCMW's via de POD Maatschappelijke Integratie uitzonderlijke noodmiddelen ontvangen voor de meest kwetsbare personen, waaronder kinderen, en middelen voor werkingskosten om de toevloed van uitzonderlijke aanvragen op te vangen.

We kunnen ook rekenen op de Ervaringsdeskundigen in armoede en sociale uitsluiting die door de POD Maatschappelijke Integratie worden gefinancierd en die een belangrijke rol spelen in de verbetering van de toegankelijkheid van de federale openbare diensten, zowel de openbare diensten als de gezondheidszorg, de financiën, enz. Zij hebben tot doel de toegang tot sociale basisrechten voor alle burgers te vergemakkelijken.

Met de subsidie "kinderarmoedebestrijding in het kader van de Kindgarantie" wilt de federale overheid OCMW's aanmoedigen die een innovatief project willen lanceren rond de domeinen die van toepassing zijn in het kader van de Kindgarantie. Hiervoor werden tien OCMW's geselecteerd op basis van objectieve criteria zoals het aantal leefloongerechtigden met gezinslast.. Er werden vier OCMW's geselecteerd in Vlaanderen, vier in Wallonië en twee in Brussel. Het huidige subsidiejaar loopt van 2021-2022. Er is een mogelijkheid tot verlenging voorzien van een tweede subsidiejaar.

Vlaanderen

Met het oog op de vroegtijdige integrale aanpak van kinderarmoede door het organiseren van toeleiding naar passende bijkomende hulp- en/of bijkomende hulp- en dienstverlening versterkt Vlaanderen de lokale samenwerking tussen lokale actoren en Huizen van het Kind.

Het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) zet verder in op de toekenning van het persoonlijke-assistentiebudget (PAB) aan minderjarigen en de verruiming van de bestedingsmogelijkheden ervan. Online en blended hulpverlening wordt versterkt en de

mogelijkheid om een chatfunctie voor personen met een handicap (PmH) te installeren wordt onderzocht. Extra middelen versterken het aanbod van rechtstreeks toegankelijke hulp (RTH).

Brussel

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Het Brussels Gewest heeft een kaart van de kinderopvangplaatsen met inkomensafhankelijke tarieven. Met de buurtmonitoring van de IBSA kan de geografische locatie van bestaande kinderopvangvoorzieningen op buurtniveau worden vastgesteld.

De wijkmonitoring maakt het ook mogelijk te zien of de wijk al dan niet deel uitmaakt van de Zone voor Stedelijke Herwaardering (ZSH). Ter herinnering: de ZSH komt overeen met de wijken die drie indicatoren cumuleren:

- Een werkloosheidspercentage dat hoger ligt dan het regionale gemiddelde;
- Een mediaan inkomen dat lager ligt dan het regionale gemiddelde;
- En een bevolkingsdichtheid die hoger ligt dan het regionale gemiddelde.

Dit zijn representatieve indicatoren van de mate van kwetsbaarheid waarmee in het netwerk van het Gewest rekening wordt gehouden.

De Brusselse Gewestregering besteedt ook bijzondere aandacht aan eenoudergezinnen, aangezien het Brussels Gewest gekenmerkt wordt door een groot aantal eenoudergezinnen, ongeveer 65.000 waarvan 86 % alleenstaande vrouwen met kinderen zijn.

Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie - Diensten van het Verenigd College

De GGC subsidieert en erkent een reeks noodopvang- en inschakelingsdiensten voor daklozen, waaronder gezinnen met kinderen en ontvoogde minderjarigen. In dat kader bestaat een specifieke begeleiding voor kinderen en hun ouders (activiteiten, schoolbegeleiding, ouderschapsondersteuning, heropening van sociale rechten, behoud of vinden van huisvesting enz.).

De centra voor algemeen welzijnswerk, die eerstelijns hulp verlenen, en de Brusselse OCMW's spelen een belangrijke rol in de sociale begeleiding van gezinnen en kinderen in armoede. Het door de GGC erkende CAP-CAW Family "Eenoudergezinnen'thuis" richt zich specifiek tot de eenoudergezinnen en de problemen waar zij mee te kampen hebben.

In 2022 werden middelen uitgetrokken voor de oprichting van multidisciplinaire praktijken in het Brussels Gewest, zoals aanbevolen in een studie van het intermutualistisch agentschap uit 2017². Diezelfde studie bevestigde overigens dat "*de wijkgezondheidscentra eerstelijnszorg bieden die breed toegankelijk is voor bevolkingsgroepen met een sociaaleconomisch zwakker profiel en die bijgevolg meer blootstaan aan het risico van uitgestelde zorg*"³.

In het kader van de coronacrisis werd 30 miljoen euro toegekend aan de Brusselse OCMW's om het hoofd te bieden aan de sociale crisis die het gevolg is van de gezondheids crisis. 700.000 euro werd door de verschillende OCMW's in 2021 gebruikt om innovatieve projecten op te starten die rechtstreeks betrekking hadden op eenoudergezinnen en op de strijd tegen kinder- en jeugdarmoede.

² <http://www.ima-aim.be/Communique-de-presse-Les-Maisons>.

³ Idem.

Enkele voorbeelden van projecten:

- Kinderopvangcheques voor eenoudergezinnen of kwetsbare gezinnen. Met die cheques kan enkele uren per maand een babysit die erkend is door de Gezinsbond of een gelijkwaardige instantie op het kind komen passen zodat de ouders wat vrije tijd krijgen.
- Samenwerking met de vzw le Petit Vélo Jaune die ondersteuning biedt aan eenoudergezinnen die geïsoleerd of in een arme of kwetsbare situatie leven. Die gezinnen worden begeleid vanaf de zwangerschap om een netwerk om hen heen te creëren dat het gezin de komende jaren zal ondersteunen. Zo maken alle tips & tricks rond opvoeden en de ouder-kindrelatie deel uit van die persoonlijke begeleiding.
- Twee OCMW's hebben beslist om de steun aan het Miriam-project te verlengen tot het einde van het jaar (het gaat om een proefproject dat tot juni 2021 werd gefinancierd door de POD Maatschappelijke Integratie). In dat kader willen ze nog meer gezinnen opvolgen. Het project wil een collectieve begeleiding bieden aan alleenstaande moeders zodat zij een hele toolbox ontwikkelen om met hun situatie om te gaan en vooral onderling een ondersteunend netwerk kunnen vormen voor alle kinderen in de groep.
- Aanwerven van een jongerenwerker die in de eerste plaats werkt met gezinnen in sociale woningen die momenteel geen beroep doen op het OCMW. Die jongerenwerker moet banden creëren, strijden tegen de non take-up en doorverwijzen voor schoolbegeleiding. Ook zullen met die kinderen, gezinnen en jongeren nieuwe partnerschappen en projecten worden ontwikkeld in samenwerking met het Maison de l'Adolescence.
- Ter beschikking stellen van een gemeenschappelijke ruimte in een kansarme wijk met veel sociale woningen om er activiteiten te organiseren die de sociale contacten onderhouden of stimuleren, het isolement doorbreken en een plek vormt voor onderlinge hulp en gezondheid voor de bewoners van de wijk en specifiek bedoeld voor gezinnen en kinderen.
- Steun aan de huiswerkscholen via de OCMW's om een ondersteuning te garanderen voor de leerlingen die vandaag voortdurend moeten schakelen tussen les op school en online les. Er werd fors geïnvesteerd om de projecten voor huiswerkbegeleiding, ouderschapsondersteuning, de preventie van schoolverzuim en buitenschoolse activiteiten zelfs in deze crisisperiode te ondersteunen.
- Ondersteuning van studentenvrijwilligers die bijles geven via steun aan Solidarité Réussite voor leerlingen van 10 tot 15 jaar.
- Creatie, renovatie, terbeschikkingstelling van studieruimten voor leerlingen en studenten om de kinderen en jongeren te ondersteunen in deze bijzondere tijd. Om zo sociale banden te creëren tussen jongeren en hen tegelijk een studieplek te bieden met al het nodige materiaal en een begeleider. Sommige OCMW's hebben de uitrusting van hun partners uit het verenigingsleven versterkt met printers voor de huiswerkscholen of computerapparatuur.
- Een ander OCMW heeft via een vzw geïnvesteerd in de oprichting van een internetradio om jongeren de kans te geven de wereld verder te ontdekken door reportages te maken.
- In het algemeen zijn de meeste OCMW's begonnen met een nauwgezette analyse van hun gegevens over hun doelgroep zodat ze de gezinnen die in deze tijd bijkomende specifieke hulp nodig hebben beter kunnen opsporen (ouderschapsondersteuning, preventie van schoolverzuim, buitenschoolse activiteiten enz.) dankzij het sensibiliseringswerk van de maatschappelijk werkers en zelfs over andere zaken voor die doelgroep zoals voedselhulp, energie, huisvesting enz.

- Steun aan digitale workshops die specifiek gericht zijn op kinderen van 8-12 en 12-18 jaar en ook op ouders die zelfstandig een computer kunnen gebruiken. Online praktijken, digitale identiteit, phishing, en cyberpesten. (Cyberhelden), ontdekken van online leerplatformen (zoals het platform Khan Academy, een gratis pedagogisch instrument voor wiskunde en wetenschappen, - Smartschool, Moodle en de schoolplatformen om de communicatie tussen ouders en school te vergemakkelijken).

Franse Gemeenschapscommissie

De COCOF komt tussen via verschillende assen:

- Sensibilisering en informatie: 'L'Observatoire de l'enfant' is het programma voor onderzoek en analyse van de 'Cellule Enfance et Milieux d'accueil de l'enfant' van de Franse Gemeenschapscommissie over het beleid van het kind, en in het bijzonder het opvangbeleid van het kind. Het is gericht op ouders, professionals in de kinderopvang, onderzoekers, beleidsmakers en overheidsinstanties en biedt kennis, diensten, informatie, onderzoeksresultaten en aanbevelingen om het debat te bevorderen.

- Financiering van medische huizen en opvangstructuren : De COCOF erkent 50 medische huizen op het grondgebied van het Brussels gewest. De laatste drie jaar werden 10 nieuwe medische huizen erkend. Deze diensten vergroten de toegang tot de zorg voor de hele bevolking, maar zorgen voor een aanzienlijk betere financiële en geografische toegang tot de gezondheidszorg, met name in buurten waar sociaal-economische onzekerheid heerst.

De Franse Gemeenschapscommissie, ondersteund door het Gewest, moedigt eveneens de ontwikkeling aan van plaatsen in crèches en stelt financiële hulp voor aan structuren voor kinderopvang die vallen onder de bevoegdheid van de Office de la Naissance et de l'Enfance (ONE). Het gaat om financiële steun voor de aankoop van een gebouw of voor werkzaamheden aan gebouwen (bouw, vergroting, verbouwing, renovatie, grote herstellingen) voorgesteld aan gemeenten, OCMW's, instellingen van openbaar nut en vzw's.

Doel is het aanbod van kinderopvangplaatsen in door het Office de la Naissance et de l'Enfance (ONE) erkende en sociaal toegankelijke collectieve kinderopvangomgevingen te vergroten. Naast de financiële steun staat de COCOF de projectontwikkelaars bij in de uitvoering van hun projecten en zorgen wij voor de samenhang van de investeringen in coördinatie met alle Brusselse actoren.

Vlaamse Gemeenschapscommissie

Een aantal actieplannen en acties uit het Strategisch Meerjarenplan zijn er op gericht om de toegang tot de diensten te verhogen. Zo versterkt de VGC gelijke onderwijskansen via een onderwijsbeleid waarbij ingezet wordt op toegang tot het Nederlandstalige onderwijs. Gezinnen in kwetsbare situaties kunnen vanaf de zwangerschap terecht in een nabij en goed afgestemd aanbod dat ondersteuning biedt op alle levensdomeinen. De VGC stimuleert de sociale functie van kinderopvang en breidt de capaciteit van de kinderopvang met inkomenstarief uit.

Via intersectorale samenwerking, met aandacht voor bruggen tussen welzijn, onderwijs, gezin en jeugd worden de posities van kinderen en jongeren in een maatschappelijk kwetsbare situaties versterkt. Mensen in armoede krijgen betere ondersteuning bij de toegang tot grondrechten, bijvoorbeeld via brugfiguren en vindplaatsgerichte initiatieven. Bijzondere aandacht gaat naar de situatie van kinderen,

jongeren en gezinnen in armoede. Welzijns- en zorgactoren worden gestimuleerd om vaker Brusselaars met zorg- en ondersteuningsnoden op te zoeken in hun vertrouwde omgeving.

Federatie Wallonië-Brussel

Le service de lutte contre la pauvreté et la lutte contre les inégalités van het Ministerie van de FWB zal een studie lanceren om indicatoren te verzamelen over armoede in het algemeen en kinderarmoede in het bijzonder uit de verschillende interventiesectoren van de FWB. Ook de Administration générale de l'aide à la jeunesse heeft een studie over haar publiek gepland. L'Office de la naissance et de l'enfance heeft een studie laten uitvoeren naar het effect van de armoedebestrijdingsprojecten die het financiert.

Wallonië

Wallonië werkt nauw samen met de Federatie Wallonië-Brussel op het gebied van onderwijs, of het nu gaat om de toegankelijkheid voor gehandicapte kinderen of vroegtijdige schoolverlaters. Zij werkt ook mee aan bewustmaking, onderwijs en preventie in de gezondheidszorg en zorgt ervoor dat de noodzaak van een gezonde en evenwichtige voeding voor kinderen op ruime schaal wordt gecommuniceerd. Daartoe doet Wallonië ook een beroep op een netwerk van partners op regionaal, provinciaal en lokaal niveau.

Het biedt opleidingen in kinderrechten voor regionale personeelsleden en lokale actoren in gemeenten en OCMW's, alsook opleidingen voor opleiders, om in Wallonië een echte cultuur van kinderrechten te ontwikkelen.

Specifieke voorzieningen zijn versterkt om de meest kwetsbare kinderen toegang te geven tot sport en culturele activiteiten, schoolmateriaal tegen lage kosten, geestelijke gezondheidszorg, enz. Het systeem van de kinderbijslag werd herzien om beter rekening te houden met de verschillende situaties waarin kinderen zich bevinden (aanvullende kinderbijslag).

In Wallonië wordt de deelname van kinderen op alle niveaus aangemoedigd. Aldus zal de Kindgarantie het voorwerp uitmaken van communicatie en informatie, met name via het participatieve project betreffende de evaluatie met kinderen en jongeren van het Waalse actieplan voor de rechten van het kind 2020-2024. Dit project loopt van 2022 tot 2023. Tijdens dit proces zullen kinderen aanbevelingen kunnen doen met betrekking tot de vragen die in de Kindgarantie aan bod komen.

Duitstalige Gemeenschap

De nationale, regionale en lokale autoriteiten moeten ervoor zorgen dat elk kind in nood vrij en daadwerkelijk toegang heeft tot de volgende diensten:

- zorg, onderwijs en opleiding;
- onderwijs en schoolactiviteiten, alsmede sport- en culturele activiteiten;
- minstens één evenwichtige maaltijd per dag op school

Bovengenoemde diensten worden in de Duitstalige Gemeenschap door verschillende plaatselijke en regionale diensten aangeboden. In vergelijking met de andere gemeenschappen is de Duitstalige gemeenschap zeer klein, waardoor de regio een netwerk van nauwe samenwerking tussen verschillende diensten tot stand kan brengen. Plaatselijke autoriteiten, Kaleido (dienst voor de bevordering van de gezonde ontwikkeling van kinderen en jongeren), OCMW's en in samenwerking met scholen, georganiseerde maatschappelijke organisaties en de overheid hebben bewustmakings- en onderwijsprogramma's opgezet.

Om maar een paar voorbeelden te noemen: Naast sport- en culturele activiteiten zoals “Rolle Bolle” (2de en 3de kleuterklas), “Flott, Fit, Fair” (1ste en 2de basisschool) “Ballfit” (3- en 4-jarigen), zijn er ook bewustmakingsprogramma’s over drugs, zoals MEGA en COPS. Ten tweede heeft de Duitstalige Gemeenschap ervoor gezorgd dat kansarme kinderen gratis schoolvervoer kunnen krijgen wanneer de openbare vervoersdienst (TEC) het schooltraject niet dekt. Er zijn ook veel andere onderwijsinitiatieven om schooluitval tegen te gaan. In een structurele context worden ook gratis medische controles op school en inentingen tegen verschillende kinderziekten georganiseerd.

6. Betrokkenheid van belanghebbenden

Tijdens het opmaakproces van het nationaal actieplan voor de Kindgarantie is de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind⁴ (NCRK) de geïnformeerde partner. De NCRK is een overlegplatform tussen ruim 90 kinderrechtenactoren die bij samenwerkingsakkoord door de betrokken Belgische overheden zijn aangeduid. Het NCRK heeft een dubbele opdracht, met name uitwerking en coördinatie van Belgische rapporteringsopdrachten over kinderrechten ten aanzien van internationale instanties en het formuleren van algemene beleidsaanbevelingen. Het NCRK was aanwezig tijdens de werkvergaderingen van het nationaal actieplan voor de Kindgarantie.

Wat betreft de participatie hebben de unieke contactpersonen van de administraties er op gewezen dat veel van de beleidsmaatregelen en beleidsplannen die dit nationaal actieplan voeden, ontwikkeld werden in samenspraak met de stakeholders en het sociale middenveld.

Er hebben reeds bilaterale gesprekken plaatsgevonden met Caritas België, Eurochild, Kinderrechtencoalitie en VBJK (Vernieuwing in de Basisvoorzieningen voor Jonge Kinderen VZW).

Op 7 maart 2022 heeft er een bijeenkomst van het Belgisch Platform tegen Armoede en Sociale Uitsluiting plaatsgevonden, gewijd aan een consultatie van het middenveld rond de Kindgarantie. Het Belgisch Platform is een open structuur die zoveel mogelijk stakeholders wil betrekken bij de Europese strategie en de strijd tegen de armoede en sociale uitsluiting. De opinie van het Belgisch Platform over de Kindgarantie werd als annex toegevoegd aan dit actieplan. Het Belgisch Platform zal actief betrokken worden bij de opvolging en evaluatie van het Kindgarantieplan.

7. Kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen

België wil zijn steentje bijdragen aan de Europese ambitie om tegen 2030 vijf miljoen kinderen uit het armoederisico te halen en bepaalde haar bijdrage aan deze Europese doelstelling op tenminste 93.000 kinderen minder in armoede in 2030. Hiervoor wordt er ingezet op de volgende vier assen zoals ook bepaald in de aanbeveling over de Kindgarantie :

- Ervoor zorgen dat kinderen in nood effectieve en vrije toegang hebben tot hoogwaardige voor- en vroegschoolse educatie en opvang, onderwijs en schoolactiviteiten, en elke schooldag een gezonde maaltijd krijgen (ook digitaal);
- Ervoor zorgen dat kinderen in nood effectieve en vrije toegang hebben tot hoogwaardige gezondheidszorg;
- Ervoor zorgen dat kinderen in nood daadwerkelijk toegang hebben tot voldoende en gezond voedsel, onder meer via het EU-programma voor de consumptie van groenten, fruit en melk op school;

⁴ [Welkom bij de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind! - Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind \(ncrk-cnde.be\).](https://www.ncrk-cnde.be/)

- Ervoor te zorgen dat kinderen in nood daadwerkelijk toegang hebben tot adequate huisvesting.

8. Maatregelen

In dit nationaal actieplan voor de Kindgarantie heeft elke bevoegde overheid naar gelang haar bevoegdheden concrete acties.

8.1. Zorgen dat kinderen in nood daadwerkelijke en gratis toegang hebben tot hoogwaardige voor- en vroegschoolse educatie en opvang, onderwijs en schoolgerelateerde activiteiten en elke schooldag een gezonde maaltijd krijgen.

- a. [De financiële en niet-financiële belemmeringen voor deelname aan voor- en vroegschoolse educatie en opvang, onderwijs en schoolgerelateerde activiteiten in kaart brengen en aanpakken](#)
-

Federaal

Actie : Kinderarmoedebestrijding

De federale overheid steunt van 2021 tot 2023 nieuwe projecten ter bestrijding van kinderarmoede in het kader van de Kindgarantie. De 10 gesteunde Openbare centra voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW's) hebben verhoudingsgewijs het grootste aandeel leefloongerechtigden in categorie 3 (met gezinsverantwoordelijkheden), rekening houdend met de omvang van het OCMW.

Eind 2021 werd ook een "Kinderarmoedebestrijdingsplatform" opgericht om intervisiemomenten te organiseren zodat de OCMW's informatie kunnen uitwisselen over hun praktijken. Deze intervisies staan open voor OCMW's die een project ontwikkelen ter bestrijding van kinderarmoede in het kader van de Kindgarantie.

Actie : Luik Kinderarmoede binnen het Fonds participatie en Sociale Activering

Eén van de drie beleidsprioriteiten van de toelage participatie en sociale activering is het bestrijden van kinderarmoede. In het kader hiervan kunnen de OCMW's de toegekende toelage aanwenden voor initiatieven voor kinderen van OCMW-gebruikers in het kader van psychologische, pedagogische en schoolondersteuning en voor initiatieven ter bevordering van hun maatschappelijke integratie via deelname aan sociale programma's.

In het jaar 2021 bedroeg de totale toelage voor participatie en sociale activering ongeveer 18 miljoen euro (€ 18.551.129 om exact te zijn).

Actie : Corona-maatregelen voor de doelgroep van de OCMW's

In het kader van de Corona-maatregelen voorziet de Covid-toelage – artikel 2 van het KB van 13 mei 2020 houdende het invoeren van een subsidie "Covid-19" voor de doelgroep van de openbare centra

voor maatschappelijk welzijn – een specifieke rubriek voor het verlenen van steun in het kader van de strijd tegen kinderarmoede.

OCMW's kunnen ondermeer de volgende kosten ten laste nemen: speelpleinen, vakantiestages, onderwijsbegeleiding, kosten van de schoolkantine, abonnementen voor het openbaar vervoer, kosten van logopedie, psychomotoriek, de strijd tegen intra familiaal geweld alsook schoolkosten of collegegeld. Ook steun specifiek gericht op vroege kinderjaren komt in aanmerking zoals poedermelk, luiers of crèchekosten. Bijzondere aandacht gaat naar eenoudergezinnen.

Het OCMW kan eveneens schoolkosten, collegegeld, etc. ten laste nemen.

Vlaanderen

Actie : Kinderopvang als hefboom voor armoedebestrijding

Uit het meest recente onderzoek (2019) "Gebruik van de kinderopvang" blijkt dat er nog steeds beduidend minder gebruik gemaakt wordt van kinderopvang door kansarme gezinnen en gezinnen van allochtone origine. Vlaanderen kent nog steeds een tekort aan kinderopvang, een tekort aan competenties bij professionals om voor kwetsbare gezinnen toegankelijk te zijn én een drempel in de financiële leefbaarheid van organisatoren, waardoor de toegankelijkheid voor kwetsbare groepen afneemt.

Vlaanderen ontwikkelde een aantal projecten om middels ESF-financiering waarbij ingezet wordt op een versterking van de sector om de toegankelijkheid van het bestaande aanbod te verhogen. De bevindingen van deze projecten, die over vier of vijf jaar lopen (afhankelijk van de ESFmiddelen) kunnen meegenomen worden in het toekomstverhaal kinderopvang. Concreet gaat het om volgende zaken:

- Verhogen van financiële leefbaarheid van de kinderopvang die flexibel werkt door extra DOP-plaatsen (= dringende opvangplaatsen) te creëren.
- Versterking van de competenties van professionals die werkzaam zijn in een kinderopvang met betrekking tot omgaan met diversiteit van gezinnen.
- Lokale samenwerking tussen kinderopvang en partners versterken

Een externe partner krijgt de opdracht om een begeleidingstraject en het kwalitatief onderzoek te voeren en een onderzoeksrapport en beleidsaanbevelingen op te stellen.

- Daarnaast zal er ingezet worden op de sensibilisering van het brede publiek over kinderopvang als basisvoorziening voor elk gezin en het garanderen van de toegankelijkheid ervan.

Actie : initiatieven inzake kostenbeheersing

Vlaanderen zet in op een aantal initiatieven inzake kostenbeheersing. Twee voorbeelden van initiatieven die subsidies ontvangen zijn volgende:

Vzw Krijt organiseert begeleidingstrajecten in vooral secundaire scholen die hun beleid rond armoede en schoolkosten willen versterken. Ze organiseert ook een train-the-trainer aanbod en verspreidt tips en goede praktijken via websites en andere kanalen. Vzw Krijt ontvangt gedurende schooljaar 2021-2022 een subsidie van 298.000 euro.

De private stichting Robin wil alle leerlingen tijdig van het nodige schoolmateriaal voorzien. Het doel is om het schoolmateriaal - schoolboeken, laptops, praktijkmateriaal enzovoort - direct en integraal te laten leveren zodat de leerling niks hoeft te missen binnen het klasgebeuren en tegen een betaalbare prijs. De stichting schiet de kosten voor en voorziet dan in een renteloos afbetaalplan, al dan niet gecombineerd met substantiële financiële tegemoetkomingen voor de meest hulpbehoevende gezinnen. De stichting Robin ontvangt maximaal een subsidie van 100.000 euro gedurende de periode 1 september 2021 tot 31 augustus 2022.

Actie: Kleine Kinderen, Grote Kansen

Kwetsbare groepen moeten gelijke kansen krijgen. Goed kleuteronderwijs en goede kinderopvang die drempels kunnen overwinnen zijn daarbij essentieel. Professionals moeten alert en respectvol omgaan met kwetsbare kinderen en hun gezinnen. Het project 'Kleine Kinderen, Grote Kansen' wil daaraan bijdragen door in het ene luik in te zetten op kleuteronderwijs en in het andere luik te focussen op zelfevaluatie in de kinderopvang en gezinsondersteuning. Beide projecten (0-6 jaar) zijn complementair en inspireren elkaar. Dit project wordt gedragen door een samenwerkingsverband van de Koning Boudewijnstichting, het beleidsdomein Onderwijs en Vorming en het Agentschap Opgroeien.

Wallonië

Actie : BB-Pack

Dankzij het BB-Pack kunnen verschillende actoren uit de kinderopvang, zoals bepaalde zelfstandige (co-)kinderdagverblijven, kinderopvangdiensten, gesubsidieerde en/of bezoldigde (co-)kinderopvang(st)ers en diensten voor kinderopvang aan huis voor zieke kinderen, genieten van een premie van 20% voor het verkrijgen van de uitrusting en/of realisatie van de werkzaamheden die zijn opgenomen in een door de Waalse regering opgestelde lijst.

Actie : Infrastructuursubsidie voor gesubsidieerde collectieve kinderopvang

Gesubsidieerde collectieve kinderopvang zoals kinderdagverblijven, gespecialiseerde kinderopvangdiensten en opvangtehuizen die bestaan uit vzw's en OCMW's, kunnen tot 60% van de infrastructuursubsidie krijgen.

Actie : Subsidiëring van nieuwe kinderopvangplaatsen

Er werd een oproep tot het indienen van projecten voor de subsidiëring van nieuwe kinderopvangplaatsen voor de periode 2021-2026 uitgeschreven. Het gaat om in totaal 3143 plaatsen, die uit twee afzonderlijke onderdelen bestaan: het eerste betreft de inrichting van 1757 plaatsen in 39 gemeenten, het tweede de inrichting van 1386 plaatsen verdeeld over de 20 Waalse administratieve arrondissementen.

Brussel

Brussels Hoofdstedelijke Gewest

De regering heeft ook de jaarlijkse recurrente toewijzing aan de COCOF en de VGC voor oproepen tot het indienen van projecten (6,4 miljoen euro)/financiering van infrastructuur voor kinderopvang gehandhaafd.

Actie : Gewestelijke instrumenten en huidige samenwerkingsverbanden

Sinds 2020 is de Dienst Scholen verantwoordelijk voor het monitoren van het aanbod van en de vraag naar plaatsen in kinderdagverblijven in het BHG, in samenwerking met de gemeenschappen en de gemeenschapscommissies, rekening houdend met een gesegmenteerde studie van vraag en aanbod.

Wat de ontwikkeling van het aanbod aan kinderopvang voor kinderen van 0 tot 3 jaar betreft, heeft de Brusselse regering voorts als prioriteit:

- het collectief openbaar aanbod, via de financiering van infrastructuurwerken en de toekenning van GECO-banen (subsidies aan ACTIRIS ten belope van 12.541.000,00 € voor het jaar 2021; aanvullend bedrag in 2022 van 2.000.000,00 € voor de financiering van GECO-banen die gepland zijn in het kader van Luik II van het Ooievaar-plan, alsook de overeenkomstige GECO-banen voor de VGC)
- de gebieden met de laagste dekkinggraad;
- de meest kwetsbare groepen, eenoudergezinnen, werklozen of gezinnen in bestaansonzekerheid.

Het is in dit kader dat de Dienst Scholen start met de werkzaamheden om de creatie van plaatsen in kinderdagverblijven te vergemakkelijken (zoals dat ook het geval is voor plaatsen op school).

Franse Gemeenschapscommissie

Actie : infrastructuursubsidie voor financieel toegankelijke collectieve opvangvoorzieningen

Het meerderheidsakkoord 2019-24 bepaalt dat de COCOF, om aan de vraag naar kinderopvang te voldoen, de financiering van de bouw van nieuwe kinderdagverblijven zal voortzetten en uitbreiden via gewestelijke middelen. Er zullen specifieke financiële stimulansen worden geboden aan inrichtende machten die actief zijn in wijken en/of gemeenten waar de dekkinggraad het laagst is, om de verschillen te verkleinen, met bijzondere aandacht voor de overheidssector. Ook het beleid om bestaande opvangvoorzieningen te renoveren zal worden voortgezet. In samenwerking met het ONE zal de COCOF in 2022 een oproep tot het indienen van projecten uitschrijven om de oprichting van kinderopvangplaatsen in kinderdagverblijven te subsidiëren. Projectleiders zullen een subsidie kunnen krijgen tussen 60 en 95%.

In december 2021 is een Protocolakkoord ondertekend tussen het Brussels Gewest, de COCOF, de FWB en het ONE over de creatie van kinderopvangplaatsen voor de periode 2021-2026⁵. Binnenkort zal een toezichtcomité worden opgericht dat moet toezien op de goede uitvoering van het protocol en op de opvolging van de projecten. Voorts is voor 2022 een ontwerp van aanhangsel bij het protocolakkoord gepland met het oog op de lancering van de oproep tot het indienen van projecten in Brussel. In het aanhangsel moeten het kader voor de samenwerking tussen entiteiten, de criteria voor de ontvankelijkheid en de rangschikking van de projecten, zowel voor de financiering van personeel als voor de financiering van infrastructuur, alsmede de procedure voor de toewijzing van plaatsen worden gespecificeerd.

Artikel 10 van het Protocolakkoord voorziet in de latere sluiting van een samenwerkingsovereenkomst die tot doel heeft de bevoegde regeringen een meer structureel kader voor samenwerking te bieden, teneinde de ontwikkeling van het kinderopvangaanbod in het kader van het "Brussels programma voor onderwijs en kinderopvang" te waarborgen.

⁵ Een soortgelijk proces is ook aan de gang met de VGC en de Vlaamse Gemeenschap. Het zal in de loop van 2022 ten uitvoer worden gelegd.

De COCOF biedt ook steun voor het kinderopvangbeleid in Brussel.

Deze steun neemt enerzijds de vorm aan van de werkzaamheden die in het kader van het Observatorium van het Kind worden verricht en anderzijds van de subsidiëring van verenigingen waarvan de acties aansluiten bij het door de COCOF gevoerde beleid inzake kinderopvang, zoals het FRAJE.

Het doel is bij te dragen tot de ontwikkeling van een gewestelijk kinderbeleid door onderzoek, beleid en toepassingen op het terrein aan elkaar te koppelen.

Op het vlak van onderwijs wil de Franse Gemeenschapscommissie, als inrichtende macht, haar rol spelen in de collectieve inspanning van de overheden om in te spelen op de demografische boom. **De prioriteit voor 2021 blijft de verhoging van het aantal plaatsen in zowel het gewoon als het buitengewoon onderwijs, en de verbetering van de werk- en onderwijsomstandigheden op de onderwijsites van de Franse Gemeenschapscommissie.**

Twee grote infrastructuurprojecten worden momenteel uitgevoerd:

- De oprichting van twee nieuwe scholen met actieve pedagogie op de CERIA-campus: een DOA (degré d'observation autonome) met een capaciteit van 600 plaatsen en een middelbare school voor algemeen onderwijs (2e en 3e graad) eveneens met 600 plaatsen. De opening van de DOA is gepland voor september 2021. Het nieuwe complex zal ook een sporthal, educatieve serres, een refter in het centrum van het park, moestuinen en een kiosk omvatten.
- De uitbreiding van het Alexandre Herlin Instituut is gewijd aan het bijzonder onderwijs voor kinderen met een handicap van het type II, d.w.z. matige tot ernstige mentale handicaps.

Bovendien zet de Franse Gemeenschapscommissie haar inspanningen voort om de onderwijsomstandigheden te onderhouden, te renoveren en te verbeteren. In de loop van 2021 zijn verschillende grote projecten op de CERIA-campus voltooid en de nodige investeringen in infrastructuur en uitrusting zullen worden voortgezet, met het oog op duurzaamheid.

Vlaamse Gemeenschapscommissie

Actie : Verhogen van de toegankelijkheid van de kinderopvang

Het Lokaal Loket Kinderopvang Brussel zet in op de toeleiding van gezinnen in kwetsbare situaties naar de kinderopvang en versterkt de sociale functie van de kinderopvang. Het lokaal loket biedt een centraal registratiesysteem waar vragen naar kinderopvang geregistreerd en behandeld worden. De acties binnen het kinderarmoedebestrijdingsplan van de VGC situeren zich in het wegwerken van drempels voor gezinnen in armoede om een plaats in de kinderopvang te kunnen registreren en toegewezen te krijgen. Deze actie loopt van 2021 tot en met 2025.

Actie : Uitbreiden van de capaciteit van de kinderopvang van baby's en peuters met inkomenstarief

De VGC breidt gericht de capaciteit van de kinderopvang van baby's en peuters met inkomenstarief uit en baseert zich hiervoor op criteria zoals de dekkingsgraad, maar ook het bereik van kwetsbare gezinnen en inspanningen die gebeuren rond het bereiken van kwetsbare gezinnen in de kinderopvang. Ook de dringende opvangplaatsen worden uitgebreid om gezinnen te helpen die snel kinderopvang nodig hebben in functie van de sociale, pedagogische en economische functie van kinderopvang.

Actie : Versterken van de pedagogische kwaliteit van de kinderopvang via Opgroeien in Brussel

Via het ondersteuningsaanbod Opgroeien in Brussel worden medewerkers in de kinderopvang gecoacht om de ontwikkelingskansen van kinderen in de opvang te maximaliseren. Thema's die aan bod komen, gaan over de basiscompetenties die kinderbegeleiders nodig hebben om aan de noden van gezinnen te kunnen voldoen. Er wordt ook gewerkt rond specifieke thema's zoals toegankelijke kinderopvang, armoedebeleid in de kinderopvang, ouders en diversiteit, ...

Actie : Werking Onderwijscentrum BXL rond grootstedelijke thema's (o.a. rond armoede) + samenwerking met vzw Krijt

Het Onderwijscentrum Brussel helpt schoolteams om binnen hun school- en klaspraktijk rekening te houden met leerlingen en ouders in kansarmoede en heeft ook een eigen armoedeconsulent in dienst die een opgeleide ervaringsdeskundige in de kansarmoede en sociale uitsluiting is.

Om scholen ook verder te begeleiden rond het financiële aspect van armoede op school, is het Onderwijscentrum Brussel tijdens het schooljaar 2020-2021 een samenwerking aangegaan met vzw Krijt. In 2020-2021 hebben 12 onderwijsondersteuners van het OCB een train-the-trainer opleiding gevolgd bij vzw Krijt om de impact van deze werking in Brussel te vergroten.

Actie : Subsidiebeleid VGC voor scholen zet in op het verlagen van financiële drempels voor deelname aan onderwijs- en spelaanbod

De VGC verschaft subsidies om de financiële drempels voor deelname aan het onderwijsaanbod te verlagen.

De subsidie 'schoolonkosten kwetsbare gezinnen' kan breed ingezet worden door scholen om de schoolonkosten van kwetsbare leerlingen te verlagen bijvoorbeeld door de aankoop van schoolboeken of vakspecifiek lesmateriaal, deelnamekosten aan uitstappen/zwemlessen, de aankoop van turn - en - zwemkledij, onbetaalde schoolfacturen, maaltijden, producten i.k.v. menstruatie-armoede,... Deze subsidie zal in 2022 geëvalueerd en indien nodig bijgestuurd worden.

Actie : Gratis noodopvang naar aanleiding van de Covid-crisis

De Nederlandstalige basisscholen in Brussel waren gesloten in de week van 20 t.e.m. 24 december 2021, n.a.v. de coronasituatie. Uit een bevraging van de scholen bleek dat er voor heel wat kinderen geen opvang mogelijk was in het thuisnetwerk. Voor hen moest noodopvang georganiseerd worden. Scholen konden hiervoor een subsidie aanvragen bij de VGC. De VGC organiseerde op een aantal plaatsen ook zelf noodopvang voor kinderen die echt niet thuis kunnen opgevangen worden waaronder kinderen van kwetsbare ouders, ouders met precaire arbeidssituatie, kinderen in een verontrustende thuissituatie, kinderen met een specifieke ondersteuningsbehoefte of kinderen van alleenstaande ouders.

Actie : Sociaal tarief VGC Speelpleinen voor kwetsbare leerlingen

Gezinnen die recht hebben op verhoogde tegemoetkoming komen in aanmerking voor een reductietarief voor de deelname van hun kinderen aan de Speelpleinen van de VGC.

Actie : Versterking van gratis onderwijs en invoering van gratis schoolkosten in de kleuterschool.

De Federatie Wallonië-Brussel heeft onlangs het wettelijk kader met betrekking tot gratis onderwijs versterkt. Het decreet van 14 maart 2019 versteviging van de kosteloze toegang tot het onderwijs, waarvan de memorie van toelichting uitdrukkelijk naar het IVRK verwijst, heeft de perimeter van de schoolkosten die kunnen worden gevorderd voor leerlingen in het kleuteronderwijs, beperkt en de scholen als tegenprestatie extra middelen ter beschikking gesteld. Vanaf het begin van het schooljaar 2021-2022 vallen alle kleuterklassen onder die maatregelen.

De DPC (Beleidsverklaring van de Franse Gemeenschap) voorziet in de geleidelijke uitbreiding van deze inspanningen, afhankelijk van de beschikbare budgettaire middelen en volgens een geleidelijke timing, naar de andere onderwijsniveaus. De werkzaamheden worden voortgezet om een geschikte perimeter voor de lagere school te bepalen.

De kosten van voor- en naschoolse opvang, activiteiten en middagpauze - die momenteel niet onder het voornoemde decreet vallen - moeten ook in aanmerking worden genomen vanuit de invalshoek van gratis onderwijs, met name door de middagpauze in de schooluren op te nemen en de schooluren en de buitenschoolse opvang beter op elkaar af te stemmen (zie 1.2).

Actie: Multidimensionale strategie om de toegankelijkheid van de kinderopvang te verbeteren

Het beleid voor kinderen is een van de hefboomen die de Federatie Wallonië-Brussel in handen heeft om globale veranderingen teweeg te brengen op het vlak van gelijkheid, emancipatie en welzijn. Het Office de la Naissance et de l'Enfance (ONE) staat centraal in de beleidsmaatregelen rond kinderen. Het is er de drijvende kracht van. Het is het belangrijkste aanspreekpunt voor de gebruikers en belanghebbenden.

Het beheerscontract van ONE 2021-2025 voorziet in een multidimensionale strategie met **7 punten (acties)** om de primaire en secundaire toegankelijkheid van de kinderopvang te verbeteren.

1. Creatie en subsidiëring van nieuwe opvangplaatsen

Het beheerscontract van ONE plant een toename van het aantal opvangplaatsen via de creatie van gesubsidieerde plaatsen, waarbij voorrang wordt gegeven aan achtergestelde gebieden waar de dekkingsgraad vaak het laagst is. Binnenkort wordt een projectoproep gelanceerd die bedoeld is om nieuwe opvangplaatsen te subsidiëren tegen 2026. Naar verwachting zullen hierdoor in totaal 5.243 bijkomende plaatsen worden geopend tegen 2026. De oproep bestaat uit twee afzonderlijke delen in Wallonië en twee afzonderlijke delen in Brussel.

2. Hervorming van de opvang, een verandering in de praktijken om de toegankelijkheid te verbeteren en opvolging van de naleving van de inschrijvingscriteria in de kinderopvang om te strijden tegen uitsluitingsmechanismen.

Het beheerscontract van het ONE omvat ook de invoering van een versterkende subsidie waar tegen 2025 alle opvangvoorzieningen toegang toe zullen hebben en die de inspanningen van de opvangvoorzieningen om stappen te zetten naar meer toegankelijkheid zal ondersteunen. Die subsidie is bestemd voor de financiering van directiefuncties en functies voor psycho-medisch-sociale begeleiding. De financiering van de directiefunctie werd geïdentificeerd als een essentiële maatregel, aangezien die functie een grote impact heeft op de kwaliteit en toegankelijkheid van de opvang. De

directie is immers de drijvende kracht achter het opvangproject en de dagelijkse werking, ze kan zorgen voor een betere begeleiding van het personeel en voor een aanzienlijke verbetering van de toegankelijkheid. Binnen elke opvangvoorziening is het ook de directie die de voorziening leidt en laat evolueren. Die financiering is een van de maatregelen die de opvangvoorzieningen wil aanmoedigen om inspanningen te doen om de toegankelijkheid te verbeteren, in het bijzonder voor kwetsbare gezinnen.

De FWB onderneemt in het kader van de hervorming van de kinderopvang ook acties om te garanderen dat de inschrijvingsregels worden nageleefd en om zicht te krijgen op het aantal en de soorten inschrijvingsaanvragen, om zo te strijden tegen discriminerende situaties voor de meest kwetsbare gezinnen.

De actie bestaat uit de invoering van nieuwe inschrijvingscriteria en het aanbieden van een beter sturingsinstrument met betrekking tot de creatie van opvangplaatsen. De uitvoering van het project zal gebaseerd zijn op een handvest dat regels vastlegt zodat rekening wordt gehouden met de uitdagingen in termen van toegankelijkheid voor iedereen, digitale kloof en gegevensverzameling voor een behoeftanalyse in de toekomstige programma's.

3. Aanmoedigen van een optimale benutting van de bestaande opvangplaatsen ten voordele van kwetsbare groepen en stimuleren van praktijken voor meer toegankelijkheid: oprichting van een task force toegankelijkheid om via een actieplan toegankelijkheidspraktijken te ontwikkelen en te verspreiden.

Het beheerscontract van het ONE voorziet ook in de oprichting van een **task force "toegankelijkheid"**, die de hoofdrolspelers op dit gebied op transversale wijze mobiliseert. Die task force zal de uitvoering coördineren van een actieplan om de bezettingsgraad van de opvang te verhogen om zo de bestaande plaatsen beter te benutten, ten voordele van kwetsbare groepen. Het ONE krijgt tot taak om initiatieven aan te moedigen die gericht zijn op een optimalisatie van de bezetting van de bestaande opvangplaatsen ten voordele van kwetsbare groepen en om praktijken die de toegankelijkheid verbeteren te stimuleren: flexibele opvang, proactieve benadering van de doelgroepen die geen gebruik maken van kinderopvang, inclusie van kinderen met een handicap en soepelheid in de opvanguren door die aan te passen volgens de veranderende behoeften van kinderen en gezinnen.

De stimulering van die praktijken gebeurt op verschillende manieren:

- alle actoren, in het bijzonder de medewerkers van het ONE die instaan voor de begeleiding van de opvangvoorzieningen, sensibiliseren voor de toegankelijkheidspraktijken, in samenwerking met de gesubsidieerde coördinatiestructuren die bijzondere ervaring hebben op dit vlak;
- aanpassing van het vijfjarenplan voor de bijscholing van professionelen in de kinderopvang om die praktijken op te nemen in de prioritaire thema's;
- monitoring van de daadwerkelijke bezettingsgraad met het oog op een optimale benutting van de beschikbare plaatsen, met naleving van de kwaliteitscode;
- basisopleiding en bijscholing;
- ontwikkeling van een lokale dynamiek, netwerken door de eerstelijnszorgverleners en lokale actoren;

- ontwikkeling en valorisatie van instrumenten, met name de opstelling en verspreiding van een referentiekader voor de opvangvoorzieningen, zowel voor het proactief contact opnemen met de doelgroep die geen gebruik maakt van de opvang als voor eenmalige of deeltijdse opvang;
- valorisatie van goede praktijken;
- screening van de procedures, processen en projecten van het ONE om te bepalen wat de belemmeringen en kansen zijn voor een verbetering van de primaire en secundaire toegankelijkheid;
- acties die ervoor zorgen dat de opvangvoorzieningen zich meer openstellen naar hun omgeving;
- aanpassing van de opvangcontracten en -projecten;
- begeleiding om zich de doelstellingen van de hervorming eigen te maken.

4. Herziening van het barema van de financiële bijdrage van ouders in de gesubsidieerde kinderopvang met het oog op een grotere toegankelijkheid voor de laagste inkomens.

De kosten van kinderopvang, zelfs wanneer die gesubsidieerd wordt, zijn soms nog te hoog en dragen ertoe bij dat opvang niet toegankelijk is voor de meest kwetsbare gezinnen. De door de FWB voorgestelde actie heeft twee prioriteiten: de toegankelijkheid van de gesubsidieerde kinderopvang verbeteren (voor gezinnen met een laag of gemiddeld inkomen) en de berekening van de financiële bijdrage (van de ouders) vereenvoudigen.

De strategie inzake toegankelijkheid van de kinderopvang omvat een herziening van de regels om de ouderbijdrage in de door het ONE gesubsidieerde opvangvoorzieningen te bepalen. Doel van de maatregel is kinderopvang toegankelijker te maken voor gezinnen met een laag of gemiddeld inkomen. Gelet op de mogelijkheden die een hervorming van de ouderbijdrage in de gesubsidieerde kinderopvang biedt om de toegankelijkheid daadwerkelijk te verbeteren en op de directe impact die een dergelijke hervorming kan hebben op de financiën van gezinnen en opvangvoorzieningen, is het de bedoeling de regels voor de vaststelling van de ouderbijdrage te hervormen zodat de gesubsidieerde opvang financieel toegankelijk is en dat er gelijkheid van toegang is voor alle kinderen, met bijzondere aandacht voor de meest kwetsbare kinderen. Er zal ook aandacht worden besteed aan de situatie van eenoudergezinnen.

5. Opbouw van een lokaal netwerk om de opvangvoorzieningen meer open te stellen voor hun buurt en ervoor te zorgen dat er meer kwetsbare kinderen daadwerkelijk naar de opvang gaan.

Ook is het de bedoeling alle eerstelijnszorgverleners van het ONE te mobiliseren bij de opbouw van een lokaal netwerk dat in het bijzonder bedoeld is om het aantal opvangmogelijkheden voor kwetsbare groepen te vergroten en de belemmeringen voor toegang weg te nemen. Er bestaan heel wat diensten die in verschillende hoedanigheden in contact komen met de kinderen en gezinnen en waarvan de werking die van het ONE aanvult. Er zijn nog veel acties nodig om die diensten beter op elkaar af te stemmen en zo hun doeltreffendheid en complementariteit te versterken. Het ONE past de opdrachten van zijn eerstelijnsmedewerkers zo aan dat ze participeren in en ondersteuning bieden aan de opbouw van een lokaal netwerk tussen de diensten die zich inzetten voor kinderen om, in het bijzonder voor kwetsbare groepen, mogelijkheden te ontwikkelen om naar een kwalitatieve opvang te gaan voor ze naar de kleuterschool gaan, en de daadwerkelijke toegang van kwetsbare kinderen tot de kinderopvang te verbeteren. Ze begeleiden de openstelling van de opvangvoorzieningen voor hun buurt en zorgen voor een zo ruim mogelijke toegang tot activiteiten die de cultuur ontwikkelen.

6. Opstarten van activiteiten die de cultuur ontwikkelen bij baby's en peuters

Het Kinderrechtenactieplan 2020-2024 van de FWB vermeldt de ontwikkeling van activiteiten die de cultuur ontwikkelen en die ook open staan voor kinderen en gezinnen die niet naar de opvang gaan. De doelstellingen zijn: verruiming, systematisering, structurering en diversifiëring van het aanbod rond culturele ontwikkeling, waarbij erop wordt gelet dat de activiteit toegankelijk is voor kwetsbare gezinnen die in de buurt van de opvang wonen.

Het beheerscontract van het ONE voorziet in de ontwikkeling van een breed aanbod voor de culturele ontwikkeling van jonge kinderen als onderdeel van de toegankelijkheidsstrategie. De kinderopvang is een geweldige hefboom om toegang te krijgen tot veel leermogelijkheden en om zich al op heel jonge leeftijd open te stellen voor anderen. Cultuur is in dat opzicht een belangrijke bondgenoot, omdat ze ook het streven ondersteunt dat iedereen de kans moet krijgen om zich te ontwikkelen en te emanciperen. Daarom zal het ONE, in het kader van de toegankelijkheidsstrategie, het aanbod aan activiteiten voor culturele ontwikkeling uitbreiden, structureren en diversifiëren door middel van een systeem dat openstaat voor alle opvangvoorzieningen en kinderraadplegingen. Enerzijds zal het aanbod voor culturele ontwikkeling in de opvangvoorzieningen worden versterkt en anderzijds zullen die activiteiten, met het oog op de toegankelijkheid en strijd tegen ongelijkheid, ook worden aangeboden aan kinderen uit de buurt die niet naar de opvang gaan, zodat ze op die manier niet alleen in contact komen met cultuur, maar ook met de kinderopvang.

7. Versterking van de opleiding van de professionelen in de kinderopvang en uitbreiding van het bijscholingsaanbod over thema's die verband houden met participatie, respect, bescherming en naleving van de rechten van het kind en de insluiting van kinderen met een handicap, mensen met geestelijke gezondheidsproblemen enz. (ONE).

Tot slot is in het beheerscontract een zevende dimensie van die toegankelijkheidsstrategie vastgelegd: de versterking van de basisopleiding en bijscholing van de professionelen in de kinderopvang. Om de daadwerkelijke toegankelijkheid voor kwetsbare doelgroepen te verbeteren, moeten alle actoren worden gemobiliseerd voor een transformatie van de praktijken. Daarom zal het bijscholingsaanbod in het bijzonder worden versterkt voor de thema's die verband houden met de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van projectcultuur, evaluatie en sturing. Dat aanbod zal ook worden uitgebreid tot thema's die verband houden met participatie, respect, de bescherming en naleving van de rechten van het kind, de uitvoering van projecten voor sociale toegankelijkheid en inclusie van kinderen met een handicap, de culturele diversiteit, de ontwikkeling van nieuwe flexibele opvangpraktijken, de culturele ontwikkeling enz.

Actie : Opstellen van een kadaster van het jeugdactiviteitsaanbod in de Federatie Wallonië-Brussel

Uit de evaluaties van de decreten betreffende de jeugdcentra en de jeugdorganisaties en uit studies is gebleken dat het aanbod van jeugdactiviteiten in de Federatie Wallonië-Brussel niet gelijkmatig verdeeld is. Jongeren onder de 18 jaar zijn dus niet allemaal gelijk en beschikken niet over dezelfde mogelijkheden om deel te nemen aan de activiteiten van sectoren die zich specifiek tot jongeren richten.

Met het oog hierop wordt voorgesteld om het aanbod aan activiteiten voor de jeugd (met inbegrip van de kinderen tussen 3 en 18 jaar) in kaart te brengen om de zones te identificeren waar de spreiding van dit aanbod beter kan. De kaart zal dienen om te specificeren welke acties er zijn voor de jeugd teneinde de toegang tot jeugdactiviteiten te bevorderen.

Actie : Verbetering van de toegankelijkheid van het jeugdactiviteitsaanbod - handicap

De actie is erop gericht de toegang tot onderwijs, vrijetijdsbesteding, recreatie en het culturele en artistieke leven voor gehandicapte jongeren (inclusief de kinderen van 12 tot 18 jaar) te verbeteren door de materiële ontwikkeling van opvangfaciliteiten te ondersteunen.

Het streven is dat alle opvangvoorzieningen (jeugdcentra, jeugdbewegingslokalen enz.) zo zijn ingericht dat ze gemakkelijker toegankelijk zijn voor jongeren (en ook kinderen) met een handicap.

Actie: Ondersteuning van de toegankelijkheid van vrijetijdskinderopvangfaciliteiten voor alle kinderen.

Wat vrijetijdsopvang en buitenschoolse activiteiten tijdens het schooljaar of in de schoolvakanties betreft, wil de regering van de FWB de accueil temps libre (ATL) erkennen als een derde leefmilieu (naast het gezin en de school) dat garant staat voor de strijd tegen sociale ongelijkheid.

Er zijn immers tal van obstakels die verhinderen dat de vrijetijdsopvang voor iedereen toegankelijk is: economische, culturele, organisatorische en geografische. Die obstakels hebben zowel betrekking op de toegang zelf, de primaire toegankelijkheid, als op de kwaliteit van de opvang, die we secundaire toegankelijkheid zouden kunnen noemen.

Voor die twee punten impliceert toegankelijkheid een aangepaste communicatie (eenvoudig te begrijpen documenten, verkrijgbaar in verschillende talen, ter beschikking stellen van de gebruikers) en aangepaste inschrijvingsprocedures (hulp bij het inschrijven enz.). Eens "de drempel over" moet de toegankelijkheid behouden blijven, in het bijzonder door de werkwijze, de ethische en deontologische houding en de communicatiemiddelen aan te passen zodat taal-, sociale en cultuurbarrières wegvallen.

Ook de financiële toegankelijkheid is cruciaal en voor de toekomst is ook een aanpassing van bepaalde decreten gepland om de kosten van de opvang te plafonneren.

Een hervorming van de Accueil Temps Libre, die momenteel aan de gang is, zal het mogelijk maken concrete vooruitgang te boeken op het vlak van toegankelijkheid van de vrijetijdsopvang.

Actie: Aanpassing van de prijzen van de Adeps-cursussen, schoolopvang voor sportactiviteiten voor iedereen

De Algemene Sportadministratie zal een inventaris opmaken van de bestaande financiële steun en het door de Algemene Sportdienst voorgestelde algemene sportaanbod aanpassen door middel van een denkoefening en een voorstel voor aangepaste tarifiering van de Adeps-cursussen en van de pedagogische opvangcentra. Deze aangepaste prijsstelling richt zich tot verschillende doelgroepen: grote gezinnen, sociaal en economisch achtergestelde gezinnen, gespecialiseerde onderwijsinstellingen. De algemene sportadministratie zal een voorlichtings- en bewustmakingscampagne lanceren over de positieve waarden van sport als middel tot cohesie, inclusie, sociale integratie, integriteit, samenwerking, persoonlijke ontwikkeling en ontplooiing, en over de gezondheidsvoordelen. Deze bewustmaking is specifiek gericht op kinderen, adolescenten en vrouwen.

Actie : Uitbreiding gratis schoolmaaltijden

De regering van de Franse Gemeenschap heeft beslist om haar actie om in het kleuteronderwijs gratis gezonde maaltijden op basis van lokale producten te stimuleren, voort te zetten en te versterken. Om die doelstelling te verwezenlijken, werd een nieuwe projectoproep gelanceerd die gericht is op de

kleuterscholen die onder het decreet inzake gedifferentieerde omkadering vallen, en tot de kleuterscholen die onder het decreet inzake buitengewoon onderwijs vallen en die zich in identieke sociaaleconomische omstandigheden bevinden.

Duitstalige Gemeenschap

Actie : Diverse maatregelen om de kosten voor school en kinderopvang te verlagen

Er zijn diverse maatregelen en decreten binnen de Duitstalige Gemeenschap om de kosten voor schoolbezoek te verlagen. Ook wat betreft kinderopvang worden de ouderbijdragen voor de dienst kinderopvang gedifferentieerd naar gelang van het inkomen. Sinds 2021 heeft de regering sociaal kwetsbare gezinnen toegang gegeven tot particuliere kinderopvang. In 2021 heeft de regering het aanbod van kinderopvangplaatsen met ongeveer 15 % kunnen verhogen, waardoor meer ouders toegang hebben tot kinderopvang. Het aanbod van begeleide vakanties in samenwerking met de gemeenten werd uitgebreid. Er is een aanbod voor kinderen van 3 tot 5 jaar.

b. Maatregelen te nemen om met oog voor gender voortijdig schoolverlaten te voorkomen en terug te dringen

Brussel

Brussels Hoofdstedelijke Gewest

Actie : Maatregelen om vroegtijdig schoolverlaten tegen te gaan

Op 26 april 2018 heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een gemeenschappelijke en gedeelde strategie aangenomen om vroegtijdig⁶ schoolverlaten tegen te gaan. De Dienst Scholen beheert nu de drie gewestelijke programma's ter bestrijding van vroegtijdig schoolverlaten (meerjarenprogramma's):

- het Programma Preventie Schoolverzuim (PSV): steun aan lagere en middelbare scholen in alle netwerken van de 19 gemeenten in de strijd tegen schooluitval, spijbelen, geweld en ongehoorzaamheid = 7 miljoen euro voor het PSV 2021-2024 ;
- het programma voor de ondersteuning van activiteiten die erop gericht zijn kinderen en jongeren te begeleiden bij hun scholing en hen burgerzin bij te brengen (PBSB): steun voor vzw's buiten de school, voor acties die beantwoorden aan een dubbele doelstelling: het aanbod van collectieve ondersteuning bij de scholing vergroten en gerichte en aangepaste schoolondersteuning bieden aan kansarme jongeren, die meer risico lopen om de school vroegtijdig te verlaten = 1 euro. 500.000 voor het PBSB 2022-2024;
- het gemeentelijk plan tegen schoolverzuim (GPSV): subsidies aan de 19 gemeentelijke preventiediensten voor de uitvoering van hun lokaal plan (coördinatieopdrachten, eerstelijnsdienst, samenwerking bij de controle op de leerplicht, individuele opvolging en collectieve acties) = 17 miljoen euro voor het GPSV 2022-2024

De regering heeft ook een uitzonderlijk budget van 1,8 miljoen euro uitgetrokken in het kader van haar relance- en herontwikkelingsplan om de gezondheids crisis aan te pakken (versterking van het PSV en het GPSV) en naast deze maatregelen worden specifieke acties en proefprojecten gesteund, met name

⁶ Voor meer details over de taken van de dienst Perspectief.brussel Scholen op het gebied van de aansluiting van scholen: <https://schoolinschakeling.brussels/actoren/rol-van-het-brussels-gewest>.

voor jongeren tussen 15 en 21 jaar van wie bekend is dat zij de school vroegtijdig hebben verlaten (670.000 euro voor 2021-2023).

Ten slotte heeft de Brusselse regering ook de Dienst Scholen opgedragen de actoren in een netwerk onder te brengen en een expertisecentrum over vroegtijdige schoolverlaters te ontwikkelen, dat tot doel heeft de kennis en nuttige informatie over vroegtijdige schoolverlaters in het BHG op één plek bijeen te brengen.

Vlaamse Gemeenschapscommissie

Actie : KANS Centraal Meldpunt Schooluitval Brussel: individuele- en groepsbegeleiding op maat (o.a. door Abrusco)

KANS is gegroeid vanuit een toenemende nood in het werkveld aan een aanspreekpunt met betrekking tottrajecten voor leerlingen die dreigen uit te vallen op school. Vanuit het beleid is men aan deze nood tegemoet gekomen. De VGC en Triptiek (drie Brusselse CLB's) sloegen de handen in elkaar en realiseerden de opstart van KANS. KANS biedt enerzijds informatie rond de bestaande trajecten voor jongeren die dreigen uit te vallen op school. Anderzijds staat KANS in voor de regie van deze trajecten. KANS zoekt samen met leerlingen, ouders, scholen en professionele hulpverleners naar de meest passende ondersteuning voor leerlingen om schooluitval te voorkomen.

Actie : Initiatieven in verband met studiekeuze- en verbinding met de arbeidsmarkt

De VGC zet in hun strategisch meerjarenplan 2021-2025 in op het laten dalen van de schooluitval en de ongekwalificeerde uitstroom door een passend begeleidingsaanbod te ontwikkelen en te ondersteunen, binnen en buiten de school. Er gaat extra aandacht naar studiekeuze en de verbinding met de arbeidsmarkt.

Actie : Taalkot

De VGC wenst te werken aan taaldoelstellingen voor jongeren die op school dreigen uit te vallen. Speciaal voor jongeren uit de Centra Leren en Werken of de leertijd organiseert Abrusco het Taalkot. In het Taalkot kunnen de jongeren op een leuke, aantrekkelijke manier een basiskennis Nederlands leren. Ze komen op afgesproken uren en dagen als onderdeel van hun traject Leren en Werken.

Duitstalige Gemeenschap

Actie : Diverse initiatieven om voortijdig schoolverlaten te voorkomen

De Duitstalige Gemeenschap neemt diverse initiatieven om voortijdig schoolverlaten te voorkomen. Zo werd de leerplicht reeds verlaagd naar 5 jaar tot de leeftijd van 18 jaar, ongeacht de socio-economische context waaruit hij/zij afkomstig is. De toegang tot de school wordt ook vergemakkelijkt, zo is deze gedurende de leerplicht gratis, heeft (het gezin van) het kind het recht om de school te kiezen en bestaat de mogelijkheid tot thuisonderwijs. Kinderen met een speciale onderwijsbehoefte worden in het reguliere onderwijs geïntegreerd. Meer specifiek gaat het om volgende initiatieven :

- Schulpflicht
- SKEI (für unter 12jährige)
- Time out (für über 12jährige), Teilzeitunterricht, differenzierte Stufe zur Erlangung des GAZ
- Inklusion, Förder-pädagogen und Integrationslehrer
- Fach- und Unterstützungspersonal
- Kaleido

- Förderung der mentalen Gesundheit in den Schulen

c. Kinderen die het risico lopen hun school of opleiding voortijdig te verlaten of dat al gedaan hebben, opnieuw erbij trekken via onder meer gepersonaliseerde begeleiding en nauwere samenwerking met gezinnen

Vlaanderen

Actie : Initiatieven inzake tegengaan schooluitval

Zoals aangekondigd in het Vlaams regeerakkoord 2019-2024 en de beleidsnota Onderwijs 2019-2024 engageren de Vlaamse regering en de minister van Onderwijs zich om deze beleidsperiode maatregelen te treffen om vroegtijdig schoolverlaten te reduceren en actief beleid te voeren tegen alle vormen van spijbelen.

Het huidige actieplan 'Samen tegen Schooluitval' (2016) bevat 52 concrete acties. Hoewel er reeds stappen vooruit gezet konden worden, blijven de uitdagingen groot. Om te kunnen blijven inspelen op recente evoluties in het beleid, de maatschappij en het veld, wordt een nieuw actieplan opgemaakt.

Het efficiënt aanpakken van vroegtijdig schoolverlaten vraagt een samenwerking van de beleidsdomeinen onderwijs, werk en (jongeren)welzijn. Net zoals in het huidige actieplan zullen deze beleidsdomeinen als belangrijke partners betrokken worden om deze samenwerking in de toekomst waar mogelijk te behouden. Verder blijft de regionale en lokale vertaalslag van groot belang om maximaal aan te sluiten bij de noden van leerlingen, ouders en scholen. De evaluatie van de werking en coördinerende rol van de Netwerken Samen tegen Schooluitval staat dan ook centraal. De uitrol van het actieplan wordt verwacht tegen het schooljaar 2022-2023. Noodzakelijke acties zullen waar mogelijk worden opgenomen.

Actie : ESF-Transitietrajecten

Voor leerlingen in de tweede en derde graad van het beroepssecundair onderwijs die door de school geïdentificeerd worden als potentiële vroegtijdige schoolverlaters, voorziet Vlaanderen transitietrajecten. De trajecten zijn bedoeld voor jongeren die schoolmoe zijn en die het mogelijk moeilijk zullen hebben om een duurzame loopbaan aan te vatten.

Het project loopt van 1 september 2020 tot en met 30 juni 2022 en wordt gefinancierd met Europese ESF-financiering. Met dit project wil het Departement Onderwijs en Vorming:

- Jongeren aanmoedigen om hun onderwijskwalificatie succesvol af te ronden door hen perspectieven op de arbeidsmarkt of vervolgopleiding te bieden.
- Waarborgen dat jongeren na het verlaten van het secundair onderwijs een duurzame loopbaan kunnen aanvatten.

De transitietrajecten bestaan uit vijf stappen die de school, het CLB en de expertorganisatie nemen:

1. Identificatie potentieel vroegtijdige schoolverlater
2. Perspectiefgesprek met de jongere over deze identificatie
3. Trajectbepaling
4. Trajectbegeleiding
5. Nazorg

Het project wordt aan 1.000 jongeren aangeboden. Verwachte output van het project is dat 15% van de jongeren in onderwijs, in opleiding of aan het werk zijn na afloop van het transitietraject en dat 15% van de jongeren hun onderwijskwalificatie behalen (dit liefst via het secundair onderwijs, maar daar waar nodig via een tweedekansleerweg).

Brussel

Franse Gemeenschapscommissie

De bestrijding van schooluitval is ook een belangrijke prioriteit. In de scholen van de Franse Gemeenschapscommissie worden het hele jaar door verschillende projecten en maatregelen uitgevoerd om de leerlingen te ondersteunen. Als reactie op de gezondheids crisis en de negatieve gevolgen voor de leerlingen heeft de COCOF in de zomer van 2020 “back-to-school”-workshops georganiseerd in het Charles Gheude-instituut in de Marollenwijk en op de campus van Ceria; dit initiatief is in 2021 voortgezet. Daarnaast heeft de COCOF voor het schooljaar 2020-2021 4 voltijdse equivalenten aangeworven, één per school, om de teams te versterken die verantwoordelijk zijn voor de projecten voor herinschakeling op school en de opvolging van leerlingen in moeilijkheden binnen de scholen.

Vlaamse Gemeenschapscommissie

Actie : 5 proeftuinen Time-in

De VGC subsidieert gedurende drie schooljaren vijf scholen van het Nederlandstalig beroepsonderwijs in Brussel. Hierbij zet de VGC in op begeleiding en ondersteuning van kwetsbare jongeren op de school zelf. Het ondersteuningsproject wil het positief gedrag van jongeren op school versterken, een positief schoolklimaat bevorderen en schooluitval verminderen.

Actie : Cursistenbegeleiding tweedekansonderwijs CVO Brussel (vaak gaat dit over jongeren die vroegtijdig hebben afgehaakt in het gewone onderwijs)

De cursisten van CVO Brussel worden steeds jonger. Daardoor krijgt CVO Brussel te kampen met dezelfde problemen (o.a. opvoedkundige) als diegene die ervoor zorgden dat de betrokken jongeren afhaakten in het secundair onderwijs. Om te vermijden dat deze cursisten ook afhaken in het tweedekansonderwijs en dus ongekwalificeerd uitstromen, wordt in een intensieve begeleiding van de cursisten voorzien. Deze begeleiding is o.a. gericht op het algemeen leerproces van de cursist, de opvolging van afwezigheden, psychosociale hulp en advies,... Er is ook opvolging m.b.t. tuistroom en doorstroom.

Actie : Ondersteuningsteam Kasterlinden

Het Ondersteuningsteam Kasterlinden is het grootste ondersteuningsnetwerk binnen het officieel onderwijs in Brussel, waarvan de VGC inrichtende macht is. Zij bieden ondersteuning aan leerlingen en hun leerkrachten in het gewoon onderwijs die specifieke onderwijsbehoeften hebben. Door doelgroep-specifieke begeleiding op maat wordt inclusief onderwijs gerealiseerd en worden de kansen op een positieve schoolloopbaan verhoogd.

Actie : Uitbreiding capaciteit type 3 BuBaO Kasterlinden

De VGC heeft de ambitie om de capaciteit voor type 3 basisonderwijs uit te breiden op haar school Kasterlinden. BuBaO Kasterlinden is de enige aanbieder van type 3 – onderwijs in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel, een aanbod voor leerlingen met een gedrags- en emotionele stoornis. De combinatie met een moeilijke thuiscontext maakt dat deze groep leerlingen een hoog risico heeft op vroegtijdige schooluitval indien zij geen onderwijs en begeleiding op maat krijgen. De VGC wilt de huidige 12 plaatsen uitbreiden naar 50 plaatsen tegen 2025.

Actie : Oprichting school vervangende dagopvang voor kinderen en jongeren met specifieke zorgnoden

De VGC heeft daarnaast de ambitie om school vervangende dagopvang in te richten voor leerlingen met specifieke en complexe zorgnoden, meer bepaald met een gedrags- en emotionele problematiek waardoor zij niet voltijds kunnen schoollopen. De dagbesteding omhelst meerdere functies, zoals individuele- en groepsbegeleiding, therapie en time-out. Hierdoor kunnen de leerlingen de nodige zorg krijgen om daarna terug tot leren te komen. Deze dagbesteding wordt samen ingericht met de capaciteitsuitbreiding van type 3 BuBaO.

Federatie Wallonië-Brussel

Actie : Project ter bestrijding van schoolverzuim en vroegtijdig schoolverlaten

De hervormingen die voortvloeien uit het Pacte pour un Enseignement d'excellence (Pact voor uitmuntend onderwijs) voorzien in de uitvoering van verscheidene maatregelen ter bestrijding van dit verschijnsel, in het kader van een specifiek project. Het is de bedoeling een beter inzicht te krijgen in het verschijnsel en de oorzaken ervan, met name door indicatoren te ontwikkelen en schoolverzuim of vroegtijdig schoolverlaten beter te definiëren. Dit project, dat momenteel loopt, zal resulteren in een plan ter bestrijding van schooluitval met een holistische en multidimensionale aanpak, opgebouwd rond drie assen: preventie-interventie-compensatie. Het werkkader is dat van advies nr. 3, waarin de doelstellingen zijn vastgelegd, die zowel betrekking zullen hebben op vroegtijdig schoolverlaten als op inspanningen om vroegtijdige schoolverlaters opnieuw naar school te doen gaan. De coördinatiebeginselen die hier aan de orde zullen komen, hebben betrekking op actoren op school en actoren buiten het schoolsysteem, zoals die in het jeugdwerk. Doel is binnen een wettelijk kader onderscheid te maken tussen eerstelijns-, tweedelijns- en derdelijnsdiensten en de taken en opdrachten van elk van deze diensten, de frequentie van hun interventies, alsmede de voorwaarden en procedures voor de doorverwijzing van de ene dienstverlener of dienst naar de andere, via een welomschreven systeem, te specificeren.

Actie: Ontwikkeling van een positieve studie-oriëntatie

Het Pacte pour un enseignement d'Excellence (Pact voor een onderwijs van uitmuntendheid) pleit voor een systematische aanpak van de oriëntatie. De oriëntatiehervorming krijgt concreet gestalte in pijler 4 "Positieve oriëntatie", maar ook via de pijlers "Tronc commun" (gemeenschappelijke stam), CLB's, Specialisatie, Opleiding en Sturing. Van de lopende projecten kunnen worden genoemd:

- De ontwikkeling van een Oriëntatieportaal dat tegen november 2022 online zal staan. De bedoeling van dit portaal is dat de FWB kan beschikken over een gecoördineerde, bijgewerkte informatiebron die aansluit bij de realiteit van de arbeidsmarkt en die een overvloed aan kwalitatieve, voor iedereen toegankelijke gegevens bundelt over alle kwalificatie- en overgangsopleidingen, beroepsopleidingen, hogere studies en beroepen. Het portaal zal leerlingen, ouders en onderwijsteams ook een betrouwbaar en interactief platform bieden zodat ze een volledig overzicht krijgen van het aanbod en beschikken over een gelijkwaardige toegang tot informatie over structuren, keuzemogelijkheden, studies, opleidingen en beroepen. Het portaal zal ook zelftests voor leerlingen bieden zodat ze een weloverwogen en positieve keuze kunnen maken;
- Het "Logboek", dat tot doel heeft de leerling tijdens zijn hele schoolloopbaan een aanpak aan te reiken die gebaseerd is op het drieluik "informatie inwinnen" - "afstand nemen" en "een project uitwerken" en dat hij zijn hele leven lang kan gebruiken om gemotiveerd te blijven

zodat hij zich professioneel kan ontwikkelen, zijn nieuwsgierigheid naar nieuwe horizons kan voldoen en wordt gestimuleerd om te ondernemen;

- Momenteel wordt gewerkt aan een kadaster van alle begeleidingen voor oriëntering. Dat kadaster wil de actoren van het onderwijs en de oriëntering informeren over de instrumenten, activiteiten en diensten die beschikbaar zijn in de Federatie Wallonië-Brussel om zo een positieve oriëntatie te ontwikkelen voor schoolplichtige jongeren gedurende hun hele schoolloopbaan.

Om de leerlingen passend te begeleiden, moeten alle schoolactoren zich de oriëntatiebenadering eigen maken als een levenslang ontwikkelingsproces. De leerkrachten spelen hier een centrale rol in en kunnen op die instrumenten steunen. De CLB's zijn hun partners en bundelen hun krachten met de onderwijsteams en de lokale partners.

Duitstalige Gemeenschap

Actie : Diverse initiatieven om voortijdig schoolverlaten te voorkomen

Deze initiatieven werden ook reeds opgenomen in 1.C

d. Leerondersteuning bieden aan kinderen met leermoeilijkheden om hun taal-cognitieve en onderwijsachterstand te compenseren

Vlaanderen

Actie : Taalscreening en taalintegratietrajecten

Nu de leerplichtleeftijd verlaagd is naar vijf jaar, moeten alle kinderen naar de derde kleuterklas. En dat is een opportuniteit om met een screening de taalachterstand bij alle kinderen tijdig te detecteren én te remediëren. Bedoeling is dat kleuters een eventuele taalachterstand in de rest van het schooljaar kunnen inhalen. Kinderen die aan de lagere school beginnen met een taalachterstand, lopen immers vaak ook achterstand op andere gebieden op.

De zogenoemde KOALA-test moet tussen 10 oktober en 30 november plaatsvinden. De scholen kunnen zelf het moment kiezen en er bijvoorbeeld ook voor kiezen om de oudste kleuters medio oktober en de jongste kleuters pas eind november te testen. De data zijn gekozen zodat de kinderen na de zomervakantie de tijd hebben om in te lopen, maar er ook nog voldoende tijd overblijft in het schooljaar om leerlingen met een taalachterstand bij te spijkeren.

Blijkt de achterstand op het einde van de kleuterklas alsnog te groot, dan kan de klassenraad adviseren om de overstap naar de lagere school uit te stellen. Als ouders dat advies naast zich neerleggen, dan krijgt het kind in het eerste leerjaar een taalintegratietraject opgelegd. In beginsel gaat het dan om een taalbadklas, of een volwaardig alternatief.

Voor de taalintegratietrajecten die volgen op de taalscreening ontvangen scholen voor gewoon basisonderwijs in het schooljaar 2021-2022 12 miljoen euro, onder de vorm van zorgpunten. De verdeling van deze middelen gebeurt op basis van het aantal 4-jarige kleuters met een thuistaal die niet Nederlands is.)

Actie : Studieondersteuning – student tutoring/buddywerkingen

Met de subsidiëring van enerzijds het Vlaanderenbrede project Leerbuddy Vlaanderen en anderzijds studenttutoringwerkingen van (lokale) hogeronderwijsinstellingen, investeert Onderwijs in individuele begeleiding en remediëring voor kwetsbare leerlingen.

- Leerbuddy Vlaanderen ontvangt voor de periode 1/10/2021 tot 31/12/21 25.200 euro. Voor het volledige schooljaar 2 VTE gedetacheerde leraren.
- Jaarlijkse student tutoring subsidieoproep: 230.000 euro (schooljaar 2021-2022)

Actie : Zomerscholen

Vlaanderen wil de leerachterstand voornamelijk wegwerken in de scholen én tijdens de schooluren. Aanvullend is het echter, zeker voor de kwetsbare leerlingen, zinvol om extra leertijd te creëren en het leerverlies door het zomereffect te beperken. Vlaanderen verankert daarom de zomerscholen die in 2020 voor het eerst werden georganiseerd, structureel. De sterkte van de zomerscholen ligt in een gevarieerd en doelgericht aanbod dat gekoppeld is aan de onderwijsdoelen en het individueel onderwijstraject van deelnemende leerlingen.

Wallonië

Actie : Maatregelen in het kader van het Plan voor maatschappelijke cohesie

Het plan voor maatschappelijke cohesie, gesubsidieerd door Wallonië met ongeveer 26 miljoen per jaar, streeft twee doelstellingen na, namelijk armoede en ongelijkheid verminderen door de daadwerkelijke toegang van iedereen tot de grondrechten te bevorderen, en bijdragen aan de opbouw van een solidaire samenleving waar iedereen zich medeverantwoordelijk voelt voor het welzijn van allen. Het plan wordt uitgevoerd door 204 lokale overheden (176 gemeenten en 28 OCMW's) en beantwoordt aan de vastgestelde behoeften inzake de toegang tot rechten. Op die manier kan meer bepaald de schoolondersteuning worden uitgebreid via de oprichting of versterking van huiswerkscholen op lokaal niveau.

Brussel

Franse Gemeenschapscommissie

Actie: Schoolondersteuning en -begeleiding

In Brussel ondersteunen 129 schoolbegeleiders de ontwikkeling van kinderen van 6 tot 12 jaar en jongeren van 12 tot 24 jaar.

Het gaat daarbij om huiswerkbegeleiding, sociaal-culturele en creatieve activiteiten die in de eerste plaats gericht zijn op kansarme kinderen en kinderen die ten prooi vallen aan schoolverzuim, gedurende minstens 10 uur per week, voor groepen van ten minste 10 kinderen. Autonomie en persoonlijke ontwikkeling zijn twee centrale doelstellingen van deze acties. Er worden pedagogische uitstappen, twee weken stage (of kamp) en workshops voor ouderschapsondersteuning aangeboden. Er wordt gestreefd naar banden met scholen om hen als partners te betrekken.

Die steun wordt gefinancierd door een decreet dat de doelstellingen en eisen vastlegt voor de operatoren die in die prioriteit actief zijn. In 2021 werd 2.256.098,12 euro uitgetrokken voor de schoolbegeleiders.

Vlaamse Gemeenschapscommissie

Actie : Talen-t-boost en zomerscholen

De VGC organiseert samen met het Onderwijscentrum Brussel (OCB) Talen-t-boost, een vakantieaanbod voor anderstalige nieuwkomers en kinderen met een andere thuistaal die het moeilijk hebben met het Nederlands. Kinderen van zes tot en met twaalf jaar leren er al spelend Nederlands in een taalatelier.

Naast de Talen-t-Boost voor anderstalige nieuwkomers organiseert de Vlaamse Gemeenschapscommissie vanaf 2021 ook open Zomerscholen. Leerkrachten, leerlingen en ouders hebben in Coronatijden hard gewerkt om alle leerlingen te bereiken met hoogstaand afstandsonderwijs. Toch is er ongerustheid over leerachterstand bij de meest kwetsbare leerlingen. Via de Zomerscholen geeft de VGC de leerlingen de kans om die achterstand weg te werken, hun slaagkansen te stimuleren en onvermoede talenten te ontdekken.

De VGC-Zomerscholen zijn er voor die leerlingen die dit extra aanbod écht nodig hebben: Brusselse leerlingen met leervertraging die niet tijdens de schooltijd kan geremedieerd worden én waarbij een intensieve begeleiding van twee weken resultaten kan opleveren.

Actie : de Poolster

De Poolster is een centrum voor ambulante revalidatie. Het richt zich naar kinderen die het Nederlandstalig onderwijs volgen of zullen volgen. Het centrum onderzoekt en behandelt kinderen met uiteenlopende leer- en ontwikkelingsstoornissen. Ook kinderen en volwassenen met een gehoorverlies kunnen bij het centrum terecht voor onderzoek en therapie.

Federatie Wallonië-Brussel

Actie : Project voor de herziening om het Daspa-systeem te herzien

De regeling voor opvang en onderwijs voor nieuwkomers en daarmee gelijkgestelde leerlingen (Dispositif d'accueil et de scolarisation des primo-arrivants et assimilés (DASPA)), die sinds 2012 bestaat, heeft tot doel nieuwkomers geleidelijk in het schoolleven te integreren. Het voorziet in extra personele middelen voor scholen die deze bijzondere groep opvangen, met name voor het aanleren van de onderwijstaal. De versterking ervan in 2019, door toevoeging van het FLA-begeleidingssysteem, na de voorafgaande migratiecrisis, zal worden geanalyseerd, met name om beter rekening te houden met de situatie van leerlingen die niet kunnen lezen of schrijven. De integratie van kinderen met een migrantenachtergrond in buitenschoolse activiteiten moet ook het voorwerp zijn van proactieve benaderingen die gericht zijn op daadwerkelijke integratie, veel verder dan de verklaring van toegang voor allen.

Duitstalige Gemeenschap

Actie : Hausaufgabenhilfen

Er wordt vanuit de Duitstalige Gemeenschap eveneens voorzien in huiswerk begeleiding.

- e. Met behulp van inclusieve onderwijs- en leermethoden de voorzieningen en het onderwijsmateriaal van voor- en vroegschoolse educatie en opvang en van onderwijsinstellingen aanpassen en op de meest gepaste wijze voldoen aan de specifieke behoeften van kinderen met speciale onderwijsbehoeften en van kinderen met een handicap en daarbij zorgen voor gekwalificeerde leerkrachten en andere professionals, zoals psychologen, logopedisten, fysiotherapeuten, maatschappelijk werkers of onderwijsassistenten
-

Vlaanderen

Dit is geen bevoegdheid qua leermiddelen/-methoden gezien dit de autonomie van de school betreft; ook personeelsbeleid (bv. nascholing) is hoofdzakelijk de verantwoordelijkheid van het schoolbestuur. Wél nam/neemt de Vlaamse overheid initiatieven ter ondersteuning van gekwalificeerde leerkrachten en andere onderwijs(gerelateerde)professionals. In huidig ondersteuningsmodel worden ondersteuners ingezet die binnen hun opdracht aan professionalisering kunnen doen. Er is ook een tijdelijk project rond professionalisering van ondersteuners gestart op 1/9/2021 (tot eind 2022).

Brussel

Vlaamse Gemeenschapscommissie

Actie : Inclusieve werking VGC Speelpleinen

Op vraag van ouders kan er in de VGC Speelpleinen voorzien worden in gespecialiseerde begeleiding op maat, voor kinderen met een beperking.

Duitstalige Gemeenschap

Actie : s. weiter oben (Reform Förderpädagogik) + inklusive Schulen oder inklusive Klassen. Kinderbetreuung; Inklusion findet in der Kinderbetreuung statt.

Actie : Bijzondere pedagogische ondersteuning in scholen voor bijzonder onderwijs

Het doel van bijzondere pedagogische ondersteuning is leerlingen met handicaps en leermoeilijkheden te ondersteunen in hun individuele mogelijkheden om zelfstandig en samen te leven, te leren en te handelen. Deze maatregel ondersteunt en stimuleert deze leerlingen bij het verwerven van academische en sociale vaardigheden en helpt en leert hen waarden, attitudes, gedragingen en vaardigheden te verwerven.

In het geval van een vastgestelde speciale onderwijsbehoefte ontvangt de leerling gekwalificeerde en aangepaste speciale onderwijssteuning, die wordt verstrekt in een school voor bijzonder onderwijs of in een gewone school in de vorm van een integratieproject.

- f. [Maatregelen nemen ter ondersteuning van inclusief onderwijs en ter voorkoming van gescheiden klassen in de voor- en vroegschoolse educatie en opvang en in het onderwijs daarbij kan ook prioritaire of zo nodig vroegtijdige toegang worden verleend aan kinderen in nood](#)
-

Vlaanderen

Er is een decretaal kader waardoor leerlingen op basis van een individueel aangepast curriculum studievoortgang kunnen maken binnen de context van scholen voor gewoon onderwijs waarbij in ondersteuning wordt voorzien gelijk aan de omkadering in buitengewoon onderwijs (voor verstandelijk, fysieke, visuele en auditieve beperking en voor spraak- en taalontwikkelingsstoornissen). Voor andere types (basisaanbod, gedrag en ASS wordt gelijke omkadering voor leerlingen met een IAC in het vooruitzicht gesteld (decreet leersteun). De klasindeling behoort echter tot autonomie van de school.

Brussel

Brussels Hoofdstedelijke Gewest

Geen bevoegdheid op het gebied van onderwijs, maar gewestelijke instrumenten en huidige samenwerkingsverbanden:

Het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel publiceert jaarlijks de "Sociale barometer. Brussels armoederapport", met daarin een hoofdstuk over onderwijs en opleiding.

De bestrijding van kinderarmoede en van deprivatie bij kinderen is een uitdaging die moet worden aangegaan om iedereen toegang tot onderwijs te garanderen. De Brusselse regering steunt de initiatieven van lokale gemeenschappen en verenigingen, met name via:

- het aanbod van huiswerkscholen en culturele en sportactiviteiten na schooltijd ;
- de verstrekking van digitale apparatuur aan leerlingen;
- het programma "Groenten, fruit en melk op school" (jaarlijkse oproep tot het indienen van projecten);
- ...

De middelen van de verschillende gewestelijke maatregelen (ontwikkeling van het grondgebied, strijd tegen schooluitval, digitale transitie, sociale cohesie, enz.) zijn bestemd voor scholen met leerlingen in moeilijkheden (lage socio-economische indicatoren), vaak uit de meest kansarme buurten. Deze concentratie van middelen draagt de facto bij tot de armoedebestrijding.

Vlaamse Gemeenschapscommissie

Actie : Stimuleren van inclusie in de kinderopvang

VGC werkt samen en ondersteunt het Centrum voor Inclusieve Kinderopvang Elmer om in de voorschoolse en buitenschoolse kinderopvang, organisaties te stimuleren om kinderen met specifieke zorgbehoeften op te nemen. Via vormingen voor organisaties, samenwerking in netwerken en toeleiding van gezinnen zorgen we ervoor dat meer kinderen in het reguliere opvangaanbod opgenomen worden.

Actie : Verbetering van de toegankelijkheid van het jeugdactiviteitsaanbod - handicap

De actie is erop gericht de toegang tot onderwijs, vrijetijdsbesteding, recreatie en het culturele en artistieke leven voor kinderen met een handicap te verbeteren door steun te verlenen voor de materiële aanpassing van opvangfaciliteiten. De actie is gericht op alle kinderen tussen 12 en 18 jaar met een handicap en maakt deel uit van het Kinderrechtenplan 2020-2024.

Alle opvangstructuren (jeugdcentra, jeugdbewegingslokalen, enz.) moeten voorzieningen hebben die de toegang voor kinderen met een handicap vergemakkelijken

Actie: Een meer inclusieve school ontwikkelen

Een van de actieterreinen van het Pacte pour un enseignement d'excellence is de ontwikkeling van krachtige initiatieven om beter tegemoet te komen aan de behoeften van leerlingen met een handicap en het onderwijs inclusiever te maken.

De overstap naar buitengewoon onderwijs kan immers alleen worden overwogen wanneer redelijke aanpassingen die in het gewoon onderwijs zijn aangebracht ontoereikend blijken te zijn. Dat principe werd in 2017 omgezet in een decreet, en garandeert het recht op die aanpassingen voor leerlingen met specifieke behoeften. Om het gewoon onderwijs bij die belangrijke evolutie te ondersteunen, is een nauwere samenwerking tussen het leerplichtonderwijs en het buitengewoon onderwijs noodzakelijk. Om die doelstelling te halen, zullen er bij de start van het schooljaar 2022-2023 48 "pôles territoriaux" (territoriale centra) operationeel zijn. Die centra, bestaande uit multidisciplinaire teams, zullen de onderwijsteams van het normaal onderwijs helpen om redelijke aanpassingen te doen, via aangepaste instrumenten en opleidingen, en om die aspecten te integreren in hun beheerplannen indien nodig. Die centra laten toe om de middelen gemeenschappelijk te beheren en te genieten van een coördinatiefunctie voor die taken. Het systeem van permanente volledige integratie blijft mogelijk voor leerlingen voor wie het traject in het buitengewoon onderwijs een realiteit is. Overigens zijn er in de Federatie Wallonië-Brussel momenteel 26 klassen en vestigingen met een inclusieve visie binnen scholen van het gewoon onderwijs. Ze zijn bestemd voor leerlingen van het buitengewoon onderwijs type 2 (matige of ernstige verstandelijke beperking), met of zonder autisme, of type 3 (gedragsstoornissen) met autisme. Verwacht wordt dat volgend schooljaar een tiental nieuwe projecten van start zal gaan.

Actie : Invoering van maatregelen die de toegankelijkheid van de opvang daadwerkelijk vergroten, met inbegrip van de inclusie van kinderen met een handicap (ONE)

Zoals vermeld in punt 8.1/a, voorziet het beheerscontract van ONE 2021-2025 in een multidimensionale strategie om de primaire en secundaire toegankelijkheid van de kinderopvang te verbeteren, met inbegrip van de inclusie van kinderen met een handicap.

Actie : Aanmoedigen van een optimaal gebruik van de bestaande kinderopvangplaatsen voor kwetsbare groepen en zorgen voor de bevordering van toegankelijkheidspraktijken (ONE)

Die actie maakt ook deel uit van de onder punt 8a uiteengezette multidimensionale strategie. Deze maatregel verwijst ook naar de strategie van de beheersovereenkomst van het ONE en naar de uitvoering van de hervorming van de kinderopvang.

Actie : Uitbreiding van het aanbod permanente vorming over thema's in verband met participatie, eerbiediging, bescherming en naleving van de rechten van het kind, en over de integratie van kinderen met een handicap, mensen met geestelijke gezondheidsproblemen, enz.

Die actie maakt ook deel uit van de onder punt 8a uiteengezette multidimensionale strategie. De sociale uitdagingen vragen om een ambitieus antwoord en aanzienlijke vooruitgang op korte termijn. Om de daadwerkelijke toegankelijkheid voor kwetsbare doelgroepen te verbeteren, moeten alle actoren worden gemobiliseerd voor een transformatie van de praktijken. In die zin zal het bijscholingsaanbod qua thema's en methoden worden uitgebreid, zodat de opvangvoorzieningen zo goed mogelijk worden ondersteund bij de uitvoering van die doelstellingen.

Actie : Organisatie van een systematische dialoog met vertegenwoordigers van ouderverenigingen of ervaringsdeskundigen om migranten en personen met een beperking een stem te geven

g. Ten minste elk schooldag één gezonde maaltijd aanbieden

Wallonië

Actie : Gratis gezonde tussendoortjes

Het Waals plan voor armoedebestrijding, dat op 25 november 2021 door de Waalse regering is goedgekeurd, bundelt een reeks maatregelen die door de verschillende Waalse ministers onder coördinatie van de minister-president zijn voorgesteld om armoede en ongelijkheid geleidelijk uit te roeien. Het wil elke Waalse vrouw en man de middelen bieden om uit de armoede te geraken, via toegang tot basiscomfort en werk. Hiervoor trekt de regering tot in 2024 een bedrag uit van 482 miljoen euro, bovenop de 61 miljoen euro die tot nu toe al beschikbaar is gesteld. Het plan omvat de volgende specifieke maatregel met betrekking tot kinderen: gratis gezonde tussendoortjes in kleuter- en lagere scholen met zwakke socio-economische indicatoren. De maatregel heeft tot doel de vervaardiging en verdeling van gratis snacks op basis van vers fruit en verse groenten (soep, smoothies enz.) aan kinderen te organiseren. Op die manier wil men strijden tegen een te eenzijdige voeding bij de armste kinderen en zo zwaarlijvigheid bij kinderen en de medische problemen die daaruit voortvloeien, tegengaan. Sinds april 2021 worden in 23 Waalse scholen gratis gezonde snacks uitgedeeld, gemaakt met lokale producten. Het is de bedoeling om over een periode van 2 jaar 400.000 snacks te verdelen. Aan het einde van die proeffase wordt het initiatief geëvalueerd om na te gaan welke mogelijkheden er zijn om het op te schalen.

Actie : In het kader van Progecole

Acties om de voordelen van gezonde voeding voor kinderen te promoten, door hen aan te moedigen meer fruit, groenten en zuivelproducten te eten, en het verstrekken van gratis educatieve instrumenten ter ondersteuning van de invoering van begeleidende educatieve maatregelen. Door de distributie van producten te combineren met de organisatie van educatieve activiteiten, biedt dit Programma jongeren de kans lokale producten te ontdekken en opnieuw in verbinding te komen met de landbouw als bron van deze producten. Dit Programma, dat wordt gefinancierd in het kader van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) van de Europese Unie met extra steun van het Waals Gewest, heeft tot doel de deelnemende scholen minstens 20 keer per schooljaar gratis fruit, groenten en/of melk en zuivelproducten te verstrekken en deze uit te delen aan de leerlingen. Inschrijven voor dit Programma gebeurt op vrijwillige basis.

Actie : Bij wijze van proef worden gratis, evenwichtige en duurzame tussendoortjes uitgedeeld aan kinderen in scholen met een gedifferentieerde pedagogische begeleiding

Brussel

Vlaamse Gemeenschapscommissie

Actie : Subsidie ‘Schoolkosten kwetsbare gezinnen’

Met de subsidie ‘Schoolkosten kwetsbare gezinnen’ komt de VGC, via het toekennen van subsidies, tussen in de schoolkosten van leerlingen uit de Nederlandstalige kleuter-, lagere, basis- of secundaire scholen in het Brussels Hoofdstedelijke Gewest uit kwetsbare gezinnen die het moeilijk hebben met het betalen van de schoolrekeningen.

Met deze subsidie kunnen de Nederlandstalige scholen in Brussel o.a. maaltijden of tussendoortjes betalen voor kinderen uit kwetsbare gezinnen.

Federatie Wallonië-Brussel

Organisatie van oproepen tot het indienen van projecten voor kleuterscholen om te zorgen voor een gratis maaltijd van goede kwaliteit voor alle kinderen. Er zijn toegangscriteria voor deze oproepen tot het indienen van projecten en initiatiefnemers van projecten moeten een handvest ondertekenen met een minimumaantal basisbeginselen die moeten worden nageleefd en toegepast, waaronder duurzaamheidscriteria.

Actie : Herziening van de referentiebestekken voor de verbetering van schoolmaaltijden voor kinderen van drie tot achttien jaar (ONE)

ONE probeert gratis maaltijden in het basisonderwijs duurzamer te maken.

Duitstalige Gemeenschap

Actie : organisatie van schoolmaaltijden

Service en Logistiek" (kortweg DGSL), een dienst met afzonderlijk beheer, organiseert sinds 2013 de schoolmaaltijden (DG Mensa).

Deze dienst, die door de Duitstalige Gemeenschap wordt gesubsidieerd, past onder meer het voedingsaanbod aan de leeftijd van de kinderen aan. Het houdt rekening met het voedingsaanbod voor kinderen met een handicap of met medische pathologieën en hecht onder meer veel belang aan de keuze van de voedingsmiddelen, waarbij de voorkeur wordt gegeven aan lokale/regionale of biologisch geteelde producten.

h. Zorgen voor lesmateriaal, waaronder digitale onderwijsinstrumenten, boeken, uniformen of eventueel vereiste kleding

Wallonië

Actie: Sinds 2021 zijn bijna 1.200 vaste computers van de Waalse overheidsadministratie via de Algemene Onderwijsadministratie van de Federatie Wallonië-Brussel naar de scholen overgebracht.

Brussel

Franse Gemeenschapscommissie

Om kwaliteitsvol en gratis onderwijs aan te bieden, verdeelt de Franse Gemeenschapscommissie sinds het begin van het schooljaar 2018-2019 gratis een schoolpakket met basisbenodigdheden aan leerlingen die zijn ingeschreven in het gewoon en buitengewoon secundair onderwijs. Sinds het begin van het schooljaar 2020-2021 is een extra stap gezet door de kosten van fotokopieën voor leerlingen in het verplicht onderwijs te vergoeden. Daarnaast zijn andere maatregelen uitgevoerd die gericht zijn op de financieel meest kwetsbare groepen, om de in het kader van de COCOF georganiseerde studies voor iedereen toegankelijk te maken, zoals gratis sanitaire bescherming aan alle leerlingen en studenten in de scholen van de COCOF sinds het begin van het schooljaar 2021. Er is ook een budget van 120.000 euro uitgetrokken voor de oprichting van een unieke structuur van het type “sociale dienst” voor de leerlingen en studenten van de instellingen van de COCOF.

Vlaamse Gemeenschapscommissie

Actie : Subsidie ‘Schoolkosten kwetsbare gezinnen’

Met de subsidie ‘Schoolkosten kwetsbare gezinnen’ komt de VGC, via het toekennen van subsidies, tussen in de schoolkosten van leerlingen uit de Nederlandstalige kleuter-, lagere, basis- of secundaire scholen in het Brussels Hoofdstedelijke Gewest uit kwetsbare gezinnen die het moeilijk hebben met het betalen van de schoolrekeningen.

Met deze subsidie kunnen de Nederlandstalige scholen in Brussel o.a. tussenkomen in de kosten voor boeken, schoolmateriaal en werkkledij voor kinderen en jongeren in financieel kwetsbare situaties.

Duitstalige Gemeenschap

Actie : Scholieren en kinderopvang voorzien van laptops (IT-Konzept UW)

De sanitaire crisis heeft de nood aan laptops voor behoeftige gezinnen blootgelegd. IT-Konzept UW rust alle middelbare scholieren uit met een laptop. In 2020 werden reeds 500 gebruikte en 650 nieuwe apparatuur beschikbaar gesteld aan leerlingen uit middelbare scholen.

Er wordt binnen de Duitstalige Gemeenschap tevens ingezet op een geleidelijke digitalisering van schoolsystemen, dit door het opzetten van IT-infrastructuur in scholen en het voorzien van de nodige technische apparatuur aan leraren en studenten. Een van de maatregelen is dat IT-Konzept UW een snelle internetverbinding uitvoert voor alle scholen. Ook in de kinderopvang in de Duitstalige Gemeenschap, zijn in 2021 ook alle particuliere kinderopvangvoorzieningen uitgerust met een laptop om deel te nemen aan digitaal georganiseerde bijscholing en zo de kwaliteit van de kinderopvang te kunnen verhogen.

In het kader van het Belgisch herstelplan zal 5,5 miljoen euro naar de Duitstalige Gemeenschap gaan voor de digitale inclusie van het onderwijs.

- i. De voor afstandsonderwijs benodigde snelle connectiviteit, digitale diensten en adequate apparatuur aanbieden om de toegang tot educatieve online-inhoud te waarborgen
-

Federaal

In 2020 en 2021, tijdens de coronacrisis, werd de toegang tot internet en computermedia voor schoolkinderen en jongeren die in opvangcentra van Fedasil wonen, geëvalueerd. Laptops zijn uitgeleend of gegeven aan jongeren die ze nodig hebben en de internetverbinding in de opvangvoorzieningen is verbeterd.

Wallonië

Actie : Strategie Digital Wallonia +

Om de ontwikkeling van openbare computerruimten (OCR) voort te zetten teneinde de collectieve toegang tot digitale technologieën, zoals internettoegang, mogelijk te maken, wordt een strategie met de naam Digital Wallonia + uitgevoerd. Elk jaar doet Wallonië een oproep tot het indienen van projecten voor scholen, die openstaat voor alle scholen van het leerplichtonderwijs en scholen voor sociale promotie in Wallonië. Met de steun van adviseurs van de Waalse overheidsdiensten en een pedagogisch deskundige werkt Wallonië aan een begeleidingsmethode en een proces dat inclusief moet zijn.

Zo heeft Digital Wallonia het mogelijk gemaakt om de rol van de openbare computerruimtes (OCR) in het kader van de digitale inclusie te versterken op drie manieren die elkaar aanvullen: door de ondersteuning en begeleiding van de OCR te bestendigen, door twee projectoproepen met betrekking tot de bestaande OCR te organiseren en te financieren en door de computerapparatuur van nieuwe ruimtes te financieren. Momenteel staan 176 actieve en erkende OCR, verdeeld over 132 Waalse gemeenten, ter beschikking van burgers.

Brussel

Franse Gemeenschapscommissie

Met het oog op gelijke toegang tot het onderwijs voor iedereen en naast de verstrekking van nieuw en gerenoveerd informaticamateriaal voor de meest kwetsbare leerlingen en studenten, heeft de COCOF een strategie voor de digitale ontplooiing van al haar scholen ontwikkeld. In totaal zijn er sinds 2020 al meer dan 750 nieuwe of opgeknapt laptops aangeschaft. Deze investeringen zullen in 2022 worden voortgezet en gediversifieerd (laptops, tablets, interactieve whiteboards, invoering van digitale platforms, enz.). De uitdaging ligt ook in de opleiding in het gebruik van digitale technologie, zowel voor leerlingen en studenten en hun families, als voor leraren die hun onderwijspraktijk zullen moeten aanpassen. Onze scholen plannen daarom digitale bewustmakingsactiviteiten en de budgetten die nodig zijn voor de voortzetting van het werk van de technopedagoog die in 2020 is ingehuurd om de organiserende autoriteit te ondersteunen bij dit proces van het inzetten van digitale technologie op scholen, zijn beschikbaar gesteld (+ 58 000 euro).

Actie : Verspreiding van gratis laptops en internetabonnementen via scholen voor kwetsbare leerlingen

Tijdens de eerste corona lockdown en de confrontatie met het afstandslernen konden de Nederlandstalige scholen in Brussel een beroep doen op het project '1.200 laptops'. De VGC (i.s.m. de Vlaamse overheid) heeft samen met de vzw Digital For Youth, dit project opgezet waarbij laptops (geschonken door bedrijven, organisaties en instellingen) verzameld, in orde gezet en verdeeld werden naar de meeste kwetsbare leerlingen in het secundair onderwijs en de derde graad van het basisonderwijs.

Er werden ook middelen vrijgemaakt om via vrijetijdsorganisaties laptops en ander multimediamateriaal ter beschikking te stellen.

De vzw STARTPROJECTEN installeerde in 2020 tijdens de eerste lockdown en in 2021 zowel hardware als internetverbindingen bij scholieren in armoede zodat ook deze groep de online lessen kon volgen zonder problemen. Het project werd gesubsidieerd door de VGC.

Federatie Wallonië-Brussel

Actie: Geleidelijke invoering van gratis onderwijs, te beginnen met de kleuterschool: invoering van een subsidie voor schoolbenodigdheden. Invoering van maximum subsidiabele kosten voor andere niveaus van het leerplichtonderwijs

Brussels Hoofdstedelijke Gewest

Nota aan de Gemeenschappelijke Regering

- Steun voor de digitale transitie van scholen: investeringen in hardware en internetverbinding afgestemd op de digitale strategieën van de Gemeenschappen;
- Coördinatie van de gewestelijke en gemeenschapsactoren die betrokken zijn bij de technische ondersteuning van scholen in het kader van hun digitale uitrusting;
- Medewerking van de gewestelijke entiteit in CINE, het gemeenschapsorgaan dat belast is met de coördinatie van de maatregelen op het gebied van digitaal onderwijs, bij de behandeling van vragen in verband met de digitale uitrusting van scholen;

Gewestelijke instrumenten en huidige samenwerkingsverbanden:

Dankzij het *Fiber to the school*-project, dat in 2014 van start ging, zijn bijna alle Brusselse middelbare scholen aangesloten op breedbandinternet. Het project wordt voortgezet en is uitgebreid als onderdeel van het Brusselse relance- en herontwikkelingsplan om de gezondheids crisis het hoofd te bieden. Het **gewestelijk plan voor digitale ontwikkeling 2020-2023** (totaalbedrag ongeveer 6,5 miljoen euro) onder leiding van het CIBG en Irisnet in samenwerking met de Dienst Scholen is gericht op middelbare scholen en bestaat uit twee hoofdonderdelen:

- As 1 - Steun voor **mobiele digitale apparatuur** voor scholen met een kwetsbaar publiek (op basis van de socio-economische indicatoren), met technische ondersteuning (helpdesk) door het CIBG (2020-2021);
- As 2 - Versterking van het **interne aansluitmateriaal** van scholen: uitvoering van *site surveys* (onderzoek ter plaatse om de behoeften te verduidelijken volgens de specifieke situatie van elke instelling) en installatie van toegangspunten (wifi-terminals) in de 240 Brusselse middelbare scholen (gewoon en gespecialiseerd onderwijs) tussen 2021 en 2023, te beginnen met instellingen met lage socio-economische indicatoren (instellingen zonder glasvezel zullen

een COAX-aansluiting krijgen, een alternatieve oplossing voorgesteld door Irisnet, die qua vermogen gelijkwaardig is aan glasvezel).

Duitstalige Gemeenschap

Zie hierboven, Konzept UW.

- j. [De digitale vaardigheden van kinderen in nood en leerkrachten vergroten en de nodige investeringen doen om de digitale kloof in al zijn vormen aan te pakken](#)
-

Federaal

Actie : Inzetten op acties om digitale uitsluiting voor jongeren te voorkomen

De Herstel- en veerkrachtfaciliteit biedt grootschalige financiële steun voor hervormingen en investeringen door de lidstaten, met als doel de economische en sociale impact van de coronaviruspandemie te beperken en de economieën van de EU duurzamer en veerkrachtiger te maken en ze beter voor te bereiden op de uitdagingen die de groene en digitale transitie met zich meebrengen.

Dankzij het Europese relanceplan besliste de Federale Overheid beslist 30 miljoen euro te besteden aan het project “e-inclusion for Belgium”. De POD MI draagt daarom samen met de Minister voor Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding bij aan deze doelstelling en zet in op acties en oplossingen die nodig zijn om digitale uitsluiting te voorkomen, zodat iedereen ten volle kan deelnemen aan de samenleving. In dit kader is er aandacht voor projecten digitale inclusie met de focus op jongeren in de brede zin (16 tot 26 jaar).

Vlaanderen

Actie : Digisprong VV019

Vlaanderen wil de coronacrisis aangrijpen voor een duurzame digitale versnelling in het onderwijs. Dit doen ze door te investeren in de ICT-infrastructuur binnen de schoolmuren en in ICT-toestellen voor gedeeld gebruik in elke kleuterklas en klas van het eerste tot en met vierde leerjaar in het lager onderwijs. Daarnaast voorzien we middelen voor het ter beschikking stellen van een eigen ICT-toestel voor de leerlingen van het vijfde en zesde leerjaar van het lager onderwijs en de leerlingen van het secundair onderwijs.

Er wordt ook voorzien in de nodige omkadering voor scholen, onder meer met een sterker statuut voor de ICT-coördinator van de school, de uitbouw van digitale dienstverlening aan scholen en een kennis- en adviescentrum ten dienste van het werkveld. Er komen aangepaste ICT-opleidingen voor leerkrachten en ook in de lerarenopleidingen zal er meer ingezet worden op digitale competenties. Ook de leerkrachten voorzien we van ICT-materiaal.

Digisprong bevat ook verschillende acties om te voorzien in kwaliteitsvol digitaal lesmateriaal en om creativiteit te stimuleren. De uitbouw van KlasCement als uniek platform voor educatief “open” lesmateriaal en de doorontwikkeling van het Archief voor Onderwijs ter verrijking van de leermiddelen

met audiovisueel materiaal. Daarnaast is er specifieke aandacht voor het ontwikkelen van digitaal lesmateriaal in TSO en BSO. Ten slotte zetten ze ook in op cybersecurity.

Op 11 december 2020 keurde de Vlaamse Regering de visienota "Digisprong. Van Achterstand naar Voorsprong. ICT-plan voor een kwalitatief digitaal onderwijs in uitvoering van het relanceplan Vlaamse Veerkracht" goed.

Input	375.000.000 EUR
Output	IT-infrastructuur in scholen die up to date is, beschikbaarheid van vormingsaanbod rond digitalisering, beter statuut voor ICT-coördinatoren, beschikbaarheid van een kennis- en adviescentrum digisprong.
Outcome	Digitale versnelling in het onderwijs realiseren
Impact	<ul style="list-style-type: none"> • Aandeel bevolking dat over digitale basisvaardigheden beschikt • Investerings in schoolinfrastructuur • ICT integreren in het onderwijs

Wallonië

In het kader van de Digitale Strategie (2019-2024) Digital Wallonia stelt Wallonië het kader vast voor alle acties van de Waalse regering op het vlak van digitale transformatie. De strategie Digital Wallonia is opgebouwd rond 5 thema's: digitale sector, digitale economie, verbonden en intelligent grondgebied, openbare diensten, vaardigheden en werkgelegenheid. In dit verband coördineert en organiseert het programma DW 4 Citizens acties voor de digitale insluiting van Waalse burgers. Het beoogt de versterking van het netwerk van openbare computerruimtes (OCR) en van de basisopleiding computer (vroeger de PMTIC). Het programma biedt ook acties om gezinnen aan een computer te helpen en om mensen die het risico lopen te worden uitgesloten van de informatiemaatschappij te begeleiden en op te leiden. Die acties worden gecoördineerd via een uniforme communicatie en diensten om vaardigheden en middelen te delen ten gunste van de digitale bemiddelaars.

Duitstalige Gemeenschap

Zie hierboven, Konzept UW.

k. Vervoer aan te bieden naar instellingen voor voor- en vroegschoolse educatie en opvang en onderwijsinstellingen

Vlaanderen

De Vlaamse overheid is bevoegd als dit leerlingen betreft die buitengewoon onderwijs volgen. Toekenning van het recht ligt bij Onderwijs (AGODI), de uitvoering bij Mobiliteit (De Lijn). Onderwijs voorziet ook een busbegeleider.

Voor jongeren hanteert De Lijn lagere tarieven:

- Kinderen jongeren dan 6 jaar rijden gratis
- 6- tot 11-jarigen: Buzzy Pazz voor 12 maanden = 56 euro

- 12- tot 24-jarigen: Buzzy Pazz voor 12 maanden = 215 euro

Deze tarieven zijn geldig op 30 maart 2022.

Wallonië

Actie : Gratis openbaar vervoer

Actieve mobiliteit rond scholen en schoolvervoerplannen ontwikkelen, in samenwerking met de Federatie Wallonië-Brussel, door het openbaar vervoer geleidelijk gratis te maken voor jongeren tot 25 jaar en ouder, en voor kansarme groepen.

Actie: De ervaring van kinderen met schoolvervoer verbeteren

Er wordt aandacht besteed aan het verbeteren van de ervaring van de kinderen tijdens het schoolvervoer. Er zijn verschillende initiatieven rond dit thema genomen, zoals: het in het leven roepen van een voetgangerscertificaat in Wallonië, het organiseren van de wedstrijd "mijn veiligheid rond mijn school" of het verrichten van onderzoek naar pesterijen in het schoolvervoer.

Brussel

Brussels Hoofdstedelijke Gewest

Sinds 1 februari kunnen alle Brusselaars tussen 18 en 24 jaar een MIVB-jaarabonnement nemen voor 12 euro, in plaats van 499 euro.

Franse Gemeenschapscommissie

De Franse Gemeenschapscommissie zorgt voor het dagelijks schoolvervoer van de kinderen die naar een gespecialiseerde onderwijsinstelling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gaan.

Bij de start van het schooljaar 2021 zal de Franse Gemeenschapscommissie het vervoer van 3.100 leerlingen verzekeren en 2.300 abonnementen voor het openbaar vervoer bekostigen. De Franse Gemeenschapscommissie werft ook 205 begeleiders aan en organiseert meer dan 220 trajecten met 24 vervoersmaatschappijen.

Vlaamse Gemeenschapscommissie

De VGC voorziet in vervoer voor de eigen VGC onderwijsinstellingen.

Duitstalige Gemeenschap

De Duitstalige Gemeenschap voorziet in leerlingenvervoer en vervoer van de kinderen van school naar de plaatsen van naschoolse opvang. Dit is gratis voor leerlingen van de lagere school.

I. Zorgen voor gelijke en inclusieve toegang tot schoolgerelateerde activiteiten, waaronder schoolreizen en sport-, vrijetijds- en culturele activiteiten

Vlaanderen

Actie : Het Steunpunt voor Inclusie

België ratificeerde in 2009 het VN-verdrag voor de rechten van personen met een handicap. Dat verdrag maakt van de inclusie van personen met een handicap een basisrecht. Persoonlijke autonomie en waardigheid zijn de leidraad. In navolging van het dit verdrag zijn er reeds belangrijke stappen gezet richting inclusie en volwaardige maatschappelijke participatie, maar we zijn er nog niet. Kinderen/jongvolwassenen met een handicap blijven botsen op aanzienlijke obstakels in nagenoeg alle domeinen van het maatschappelijk leven. De inclusieve werking van het Steunpunt voor Inclusie speelt dan ook in op de noden van de kinderen met een handicap en hun omgeving en draagt bij tot het realiseren van inclusie.

Het 'Steunpunt voor Inclusie' werd in 2012 – met projectfinanciering van Gelijke Kansen – opgericht om ouders van kinderen met een handicap te ondersteunen zodat zij zelf het inclusietraject in handen kunnen nemen. Het Steunpunt begeleidt hen via o.m. trajectbegeleiding op maat, laagdrempelige en toegankelijke informatie, uitwisseling van (ouder)ervaringen via ontmoetingsmomenten, maar ook via bemiddeling en het zoeken naar concrete oplossingen voor specifieke inclusievragen.

Het Steunpunt legde zich oorspronkelijk toe op toeleiding van kinderen naar het inclusieve onderwijs. Haar succesvolle aanpak wordt intussen erkend vanuit het beleidsdomein Onderwijs zelf en wordt vanuit die hoek nu ook verder gefinancierd. Naast onderwijs maken nog heel wat andere domeinen en sectoren de kwaliteit van leven uit van kinderen met een handicap. Zo kreeg het Steunpunt steeds meer vragen rond inclusiemogelijkheden binnen domeinen als vrije tijd, sport, cultuur, werk en wonen. Om hierop een antwoord te bieden werd met projectsubsidie vanuit Gelijke Kansen de scope van het steunpunt naar deze sectoren uitgebreid.

De huidige projectfinanciering van het Steunpunt voor Inclusie loopt van 1 september 2021 t.e.m. 31 augustus 2023 en bedraagt € 65.000 voor deze periode. Er wordt gezocht naar mogelijke verankeringskanalen voor de continuering van de succesvolle inclusieve werking van het project.

Actie : Maximumfactuur

Kinderen die geïdentificeerd worden als met specifieke onderwijsbehoeften en ingeschreven zijn in het gewoon onderwijs hebben recht op deelname aan alle onderwijsactiviteiten die de school organiseert. Je kind inschrijven in kleuter- en lager onderwijs is gratis. Een school mag geen inschrijvingsgeld vragen, alsook de materialen en activiteiten strikt noodzakelijk voor de eindtermen en onderwijsdoelstellingen te bereiken, zijn gratis. Scholen gebruiken vaak meer materialen en bieden meer activiteiten aan dan strikt noodzakelijk voor de eindtermen en de ontwikkelingsdoelen. Voor die uitgaven kan de school een bijdrage vragen aan de ouders, deze is echter geplafonneerd door de maximumfactuur.

Wallonië

Actie : Bevordering van de toegankelijkheid van toeristische activiteiten voor kwetsbare groepen, waaronder kinderen

Het Commissariat général au Tourisme (CGT) en de vzw "Article 27/Wallonie" hebben, met de steun van het Waalse Gewest, een overeenkomst ondertekend met het oog op de oprichting van een netwerk van partners uit de toeristische sector in het kader van de "Artikel 27"-regeling om de toegang tot het toerisme te vergemakkelijken voor sociaal en economisch achtergestelde personen die weinig of geen toegang hebben tot het Waalse toeristisch en recreatief aanbod. Met het oog op de verwezenlijking van deze doelstelling, namelijk de uitbreiding van de "Artikel 27"-regeling (die zich aanvankelijk richtte op het cultuuraanbod) tot het toeristische en recreatieve aanbod voor daguitstappen, is binnen de vzw "Article 27" een cel "Wallonie-Tourisme pour tous" opgericht. Deze cel zal nauw samenwerken met de toeristische sector: de touroperators die bewust gemaakt werden van de problematiek, de Info-toerisme-kantoren voor het onthaal van groepen, met Wallonie-Belgique Tourisme voor de promotie van het aanbod tegen verlaagde prijzen, enz. Het partnerschap voorziet in de organisatie van 28 groepsuitstappen per bus per jaar voor minder autonome doelgroepen die niet over vervoermiddelen beschikken (2 uitstappen per plaatselijk "Article 27"-kantoor).

Brussel

Franse Gemeenschapscommissie

Actie : Uitschrijven van een oproep tot het indienen van projecten voor de subsidiëring van minimaal 2518 nieuwe plaatsen in kinderdagverblijven tegen 2025

De regering zal het ONE 894 000 euro in 2022, 1 805 000 euro in 2023, 5 267 000 euro in 2024 en 11 727 000 euro in 2025 ter beschikking stellen voor het creëren van nieuwe kinderopvangplaatsen.

Vlaamse Gemeenschapscommissie

Actie : Subsidies om de kosten voor activiteiten te dekken

Met de subsidies 'Klas in Actie' en 'Schoolonkosten kwetsbare gezinnen' (zie hierboven) kunnen scholen de kosten voor activiteiten (gedeeltelijk) dekken. Basisscholen en secundaire scholen die samen met partners extra kwaliteitsvolle activiteiten organiseren om leerplan- of ontwikkelingsdoelen te bereiken, kunnen hiervoor de subsidie 'Klas in Actie' van de VGC krijgen. De activiteiten moeten kaderen binnen bepaalde thema's, én georganiseerd worden binnen het Brussels Hoofdstedelijke Gewest. Ook meerdaagse uitstappen die plaatsvinden binnen de landsgrenzen kunnen aan bod komen.

Federatie Wallonië-Brussel

Actie : Versterken van de toegankelijkheid van het aanbod voor jeugd/sport/cultuur

De FWB is van plan formele lidmaatschapsmogelijkheden te ontwikkelen voor jongeren uit kansarme milieus en vroegtijdige schoolverlaters in jeugdorganisaties, sportclubs en culturele verenigingen. Dit houdt in dat de (financiële, mobiliteit, vertegenwoordigings-) belemmeringen om lid te worden van deze verenigingen moeten worden weggenomen, **via drie actieterreinen**:

- De ontwikkeling van betere communicatie over het bestaande aanbod bij deze groepen, teneinde bepaalde vooroordelen weg te nemen die hen ervan weerhouden om lid te worden;

- Het lidmaatschap betaalbaarder maken : De stages van ADEPS hebben al zeer lage prijzen en er is ook een korting voor grote gezinnen en scholen. Bovendien zijn sommige activiteiten volledig gratis, zoals de wandelingen van ADEPS. De federatie Wallonië- Brussel is ervan overtuigd dat sport voor jongeren een prioriteit is en steunt daarom verenigingen zoals SPORT2BE, URBAN YOUTH GAMES en PANATHLON om sport te integreren in de schoolomgeving en zo toegankelijker te maken;
- De begeleiding van jongeren binnen de structuren : Om beter aan de huidige verwachtingen te voldoen, biedt het ADEPS opleidingen aan die meer zijn toegesneden op de ondersteuning van jongeren bij hun lichamelijke en psychische ontwikkeling.

Het decreet van 26 maart 2009 tot vaststelling van de voorwaarden voor de erkenning en de subsidiëring van de jeugdorganisaties bepaalt in artikel 1: de beginselen vervat in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en in het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind respecteren en verdedigen, net zoals iedere persoon die er verantwoordelijkheid voor draagt. Dit betekent dat alle rechten zonder uitzondering voor elk kind gelden, dat de staat de plicht heeft het kind te beschermen tegen iedere vorm van discriminatie en positieve maatregelen moet nemen om de eerbiediging van zijn rechten te bevorderen en dat het kind recht heeft op ontspanning, spel en deelnemen aan culturele en artistieke activiteiten.

Het decreet van 20 juli 2000 tot bepaling van de voorwaarden voor de erkenning en de subsidiëring van jeugdhuizen, van ontmoetings- en verblijfscentra, van jongereninformatiecentra en van hun federaties specificiert in artikel 3: *Geen lidgeld of betaling voor activiteiten vragen die een belemmering kunnen vormen voor de deelname van de jongere.* Het decreet Jeugdcentra verwijst in zijn eerste artikel ook naar het Internationaal Verdrag.

Er zijn al acties geweest, zoals het plan de relance Jeunesse (herstelplan Jeugd), dat meer dan 165 projecten heeft gefinancierd (voor bijna 3 miljoen euro) om jongeren weer in contact te brengen met jeugdverenigingen. Anderzijds werd tijdens de gezondheids crisis een protocol voor de bestrijding van schoolverzuim en sociale uitsluiting ingevoerd om de activiteiten, in het bijzonder in de jeugdsector, te laten doorgaan.

Deze actie zal een betere toegang tot onderwijs, vrijetijdsbesteding, recreatie en deelname aan het culturele en artistieke leven mogelijk maken.

Actie: Hervorming van de Accueil Temps Libre (vrijetijdsopvang)

Hervorming van de Accueil Temps Libre, die wordt geleid door een transversale commissie die tot taak heeft te werken aan een globale visie op vrijetijdsopvang waarbij het belang van het kind en de eerbiediging van zijn rechten, behoeften en ritmes de leidraad vormen.

Overtuigd van de noodzaak dat die hervorming "op niveau van het kind" moet zijn uitgedacht en georganiseerd, heeft de minister van Kinderen besloten een transversale en geïntegreerde aanpak te ontwikkelen voor het overheidsbeleid voor kinderen en jongeren, door een breed overleg te starten met de actoren binnen de beleidsdomeinen kinderen, jeugd, sport, cultuur en onderwijs. Alleen door samen te werken, in een participatieve en open dynamiek, kunnen we concreet gestalte geven aan die gemeenschappelijke wens om alle kinderen daadwerkelijk toegang te bieden tot kwalitatieve buitenschoolse en vrijetijdsactiviteiten, in continuïteit en pedagogische samenhang met de school en het gezin.

De commissie zal haar werkzaamheden voor de hervorming van de vrijetijdsopvang tot eind 2022 aanhouden. De wetten zullen vanaf 2023 worden aangenomen en uitgevoerd.

Actie : Uitvoering van acties om de (gratis) toegang tot cultuur te vergemakkelijken.

De actie is erop gericht de toegang tot culturele en artistieke activiteiten te vergemakkelijken door in 2023 en 2024 twee gratis eendagse evenementen te ontwikkelen.

Het is de bedoeling om maximaal 100 in een instelling verblijvende kinderen van 6 tot 12 jaar per dag op te vangen (d.w.z. 200 in twee jaar). De infrastructuur van het Cultureel Centrum Marcel Hicter - La Marlagne in Namen is aangepast aan het onthaal van groepen: vergaderzaal, workshopruimtes met technische uitrusting, theaterzaal met 400 plaatsen en bosgebied.

Timing:

- 2022: voorbereiding van evenementen
- 2023: evenement rond het thema "Dans en lichamelijke expressie": "Cultuur gaat voor je open: kom binnen in de dans".
- 2024: evenement rond het thema "Wereldmuziek" in 2024: "Cultuur gaat voor je open: laat de muziek maar horen".

Actie : Invoering van het actieplan "Toegankelijkheid"

Het Office de la Naissance et de l'Enfance (ONE) werkt aan een actieplan om de kinderopvang toegankelijker te maken voor alle gezinnen, met een bijzondere aandacht voor doelgroepen die vandaag geen gebruik maken van opvang.

Deze acties zijn zowel gericht op het primaire aspect van toegankelijkheid (ervoor zorgen dat elk gezin de keuze kan maken of hun kind al dan niet naar de kinderopvang gaat) als op het secundaire aspect (ervoor zorgen dat elk gezin dat gebruik maakt van kinderopvang, het gevoel heeft dat het welkom is, dat het een volwaardig recht is, dat het er actief aan kan deelnemen...).

"Om de doelstelling van het vergroten van de effectieve toegankelijkheid van kinderopvangvoorzieningen voor kwetsbare groepen te verwezenlijken, stimuleert ONE alle belanghebbenden om, door middel van tal van convergerende maatregelen, werk te maken van een structurele en brede versterking van de primaire en secundaire toegankelijkheid van de kinderopvang. Deze ondersteuning is gebaseerd op de overtuigende ervaringen die door kinderopvang in België en in het buitenland werden ontwikkeld, op de deskundigheid van ONE-medewerkers en op de meest recente wetenschappelijke kennis. Er zal ook aandacht worden besteed aan het rechtstreekse verband tussen kwaliteit en toegankelijkheid in de logica van de Kwaliteitscode van de Federatie Wallonië-Brussel en de Europese Kwaliteitscode. "Operationele doelstelling 1.3. van het beheerscontract 2021-2025 van ONE.

Duitstalige Gemeenschap

Het Masterplan 2025, dat in 2016 van start ging, heeft als doelstelling dat voor elk kind dat in de Duitstalige Gemeenschap woont, er een plaats voorzien wordt. Dit houdt in dat er 100 % voorzien wordt in de opvangbehoeften tegen 2025. Hiervoor zal het aanbod uitgebreid worden en wordt personeel aangeworven. Verder is er ook het "vakantieaanbod onder toezicht" voor kinderen van 3 tot 12 jaar in samenwerking met enkele gemeenten in de Duitstalige Gemeenschap.

- m. Een kader te ontwikkelen voor samenwerking tussen onderwijsinstellingen, lokale gemeenschappen, sociale, gezondheidszorg- en kindbeschermingsdiensten, gezinnen en actoren van de sociale economie om inclusief onderwijs te ondersteunen, in naschoolse opvang te voorzien, mogelijkheden te bieden om deel te nemen aan sport-, vrijetijds- en culturele activiteiten, en te zorgen voor de bouw van en investeringen in onderwijsinstellingen als centra van inclusie en participatie
-

Brussel

Vlaamse Gemeenschapscommissie

Actie : Brede scholen

De VGC steunt 29 lokale Brede Scholen in Brussel die een netwerk van organisaties uit verschillende organisaties vormen die samenwerken om kinderen en jongeren maximale ontwikkelingskansen te bieden. Brede School is in essentie een samenwerkingsverband tussen organisaties en actoren uit verschillende sectoren (onderwijs, cultuur, jeugd, sport, welzijn...) en verbindt de verschillende leer- en leefsfere van een kind (buurt-ouders-school) zowel tijdens als buiten de lesuren. Het is een benadering om via een duurzame en doelgerichte samenwerking tussen organisaties uit verschillende beleidsdomeinen, maximale ontwikkelingskansen te bieden aan kinderen en jongeren. Er gaat specifieke aandacht naar kinderen in kansarmoede.

Federatie Wallonië-Brussel

Actie : Invoering van het cultureel en artistiek onderwijstraject (PECA)

De invoering van het PECA heeft tot doel de ongelijke toegang tot cultuur te verminderen en kinderen de kans te bieden hun culturele rechten van jongs af aan ten volle uit te oefenen. Het PECA is een van de onderdelen van het pact voor een onderwijs van uitmuntendheid. Het richt zich tot iedere leerling in de FWB en loopt de hele schooltijd door. Het bestaat uit drie onderdelen: kennis (ECA-cursussen), individuele en groepspraktijken, en ontmoetingen met kunstenaars en werken. De continuïteit van het individuele traject van elke leerling houdt in dat er elk jaar PECA-activiteiten zijn, en dat die samenhangen met de rest van de leerstof die de nieuwe leerplannen zullen bieden en zo aan het traject een algemene richting geven doorheen de diversiteit aan activiteiten (divers in expressie, in benadering, in intensiteit/duur).

Actie : invoering van maatregelen ter vergemakkelijking van de geografische toegang tot het jeugdactiviteitenaanbod

De actie maakt deel uit van het Kinderrechtenplan 2020-2024 van de FWB. De geografische toegankelijkheid tot recreatie en deelname aan jeugdactiviteiten is een groot probleem in plattelandsgebieden. Dit probleem treft een breed publiek, maar is nog meer uitgesproken bij socio-economisch kwetsbare groepen. De actie bestaat in de oprichting van een denktank met de gefedereerde entiteiten die bevoegd zijn voor deze aangelegenheden, over de versterking van het vervoersaanbod en de ontwikkeling van alternatieve mobiliteit in plattelandsgebieden.

Brussels Hoofdstedelijke Gewest

Zie hierboven: financiering van verenigingen/steun voor kinderopvang via COCOF (Franse Gemeenschapscommissie).

Duitstalige Gemeenschap

Er is samenwerking tussen de scholen en de buitenschoolse opvang die door de Regionalzentrum für Kleinkindbetreuung (RZKB) wordt georganiseerd. Hetzelfde geldt voor de samenwerking met de schoolgeneeskundige diensten en de diensten voor jeugdzorg.

8.2. Zorgen dat kinderen in nood daadwerkelijke en gratis toegang hebben tot kwaliteitsvolle gezondheidszorg

Wallonië

Actie: Versterking van de Associations de Santé Intégrée (ASI) via de integratie van nieuwe zorgverleners

Over het hele Waalse grondgebied zijn er wijkgezondheidscentra. Dit zijn multidisciplinaire teams van professionele zorgverleners (artsen, kinesitherapeuten, verpleegkundigen, onthaalmedewerkers enz.) De wijkgezondheidscentra passen in een benadering van gezondheidsbevordering en preventie. Ze verbeteren de fysieke en financiële toegankelijkheid van de eerstelijnszorg en garanderen een betere continuïteit van de zorg voor kansarmen. Naast de federale financiering (terugbetaling per zorgverstrekking of forfaitair), financiert het Waals Gewest een aantal van die centra die de vorm hebben aangenomen van association de santé intégrée - ASI's (op dit moment zijn dat er 93). Die financiering maakt het mogelijk om de functies van opvang, coördinatie, gemeenschapsgezondheid en observatie van de eerste lijn te vervullen. De wijkgezondheidscentra stellen vast dat ze steeds vaker met sociale problemen worden geconfronteerd. Daarom heeft een aantal ervan beslist om te investeren in een 0,5 VTE maatschappelijk werker. Dit heeft geleid tot een verbetering van de situatie van de ondersteunde mensen.

Om de ontwikkeling van de wijkgezondheidscentra aan te moedigen, in het bijzonder in kwetsbare wijken, beoogt de maatregel (opgenomen in het Waals plan armoedebestrijding) concreet:

- de aanwezigheid van een 0,5 VTE maatschappelijk werker in de ASI met een hoog percentage BIM-patiënten aanmoedigen om een betere psychosociale opvolging van kwetsbare doelgroepen te garanderen;
- een proefproject opstarten om 4 wijkgezondheidscentra uit te rusten met tandartsmeubilair. Versterking van de teams zal dus een betere toegang tot de zorg mogelijk maken, gekoppeld aan een globale benadering van de patiënt en een snellere identificatie van risicogroepen.

Actie: Steun aan huisartsen die zich vestigen in gebieden met een tekort aan artsen of met zeer hoge ongelijkheidsindicatoren

De maatregel (die is opgenomen in het Waals armoedeplan) bestaat in een herziening van de criteria voor de toekenning van Impulseo-maatregelen, om die steun meer te focussen op gebieden met een tekort aan artsen of waar de indicatoren voor ongelijkheid hoog zijn.

Zo zullen de inwoners in de meest kwetsbare gebieden gemakkelijker toegang krijgen tot een huisarts, voor een verbetering van hun gezondheidszorg. Bovendien zal die doelgroep worden gesensibiliseerd voor de voordelen van het globaal medisch dossier, zowel op financieel vlak als voor de opvolging van hun gezondheid.

Brussel

Commission communautaire française

Actie : Ontwikkeling van preventie- en volksgezondheidswerk door gezondheidshuizen die erkend zijn door de COCOF

De 50 door de Franse Gemeenschapscommissie erkende gezondheidshuizen verstrekken eerstelijnsgezondheidszorg en gemeenschappelijke gezondheidsactiviteiten aan de Brusselaars. De Franse Gemeenschapscommissie financiert 1,5 voltijdse equivalenten voor de opvang- en gemeenschappelijke gezondheidsactiviteiten, alsook voor de werkingskosten en de opleidingskosten van de erkende beheerder. Het budget voor het jaar 2021 bedraagt 4.869.000 euro. Zes nieuwe gezondheidshuizen werden erkend vanaf 1 oktober 2021, en in 2022 werden er nog twee erkend.

Door het verlenen van erkenningen, steun en financiële steun aan honderden verenigingen die dagelijks in contact staan met de burgers, alsook door het sensibiliseren van het grote publiek, zetten de diensten Sociale Zaken en Gezondheid van de COCOF zich al jaren dagelijks in om alle Brusselaars - van alle leeftijden, geslacht, afkomst en socio-economische achtergronden - toegang te geven tot een beter sociaal welzijn en een betere gezondheid.

Vlaamse Gemeenschapscommissie

Actie : Uitbouw van het Huis van het Kind Brussel

Het Huis van het Kind is een samenwerkingsverband waarbinnen verschillende organisaties samen zorgen voor een toegankelijk en integraal aanbod ter ondersteuning van (aanstaande) gezinnen met kinderen en jongeren. De VGC zet in op de uitbouw van het Huis van het Kind, dat zorgt voor een geïntegreerd, lokaal aanbod aan preventieve gezinsondersteuning met bijzondere aandacht voor gezinnen in kwetsbare situaties.

Actie : Het versterken van het hulpaanbod voor kinderen en jongeren

In het meerjarenplan 2021-2025 doet de VGC extra inspanningen om vernieuwende initiatieven op maat van de Brusselse realiteit aan te moedigen en om bijkomend aanbod te realiseren waar dat nodig is. Ze werken daarvoor samen met relevante partners, zoals de scholen. Jeugdhulpactoren in de ruime omgeving van kinderen en jongeren werken samen om op tijd te kunnen ingrijpen en om hulp te bieden.

Actie : Zorg dichterbij brengen

Een andere maatregel in het meerjarenplan 2021-2025 van de VGC, is het verlagen van de drempels naar informatie, advies en begeleiding binnen zorg. Welzijns- en zorgactoren gaan vaker Brusselaars opzoeken met zorg- en ondersteuningsnoden op in hun vertrouwde omgeving. De lokale dienstencentra zijn hierbij cruciale partners omdat ze zich tot de meest kwetsbaren in de buurt richten en in alle Brusselse gemeenten aanwezig zijn.

Duitstalige Gemeenschap

In de Duitstalige Gemeenschap worden de medische schoolonderzoeken uitgevoerd door Kaleido. Kaleido zet zich in voor een gezonde ontwikkeling van kinderen en jongeren van 0 tot 20 jaar. Zij bieden onder andere aan: zwangerschapsondersteuning, gratis gezondheidscontroles en vaccinaties, advies over schoolontwikkeling, projectwerk op scholen, etc. Kaleido heeft ook fondsen om behoeftige gezinnen te steunen wanneer kostbare medische onderzoeken noodzakelijk zijn.

n. De vroege opsporing en behandeling van ziekten en ontwikkelingsproblemen, waaronder geestelijke gezondheidsproblemen, vergemakkelijken

Federaal

Versterking van de verstrekking van passende psychiatrische zorg voor minderjarigen die gebruik maken van de opvang van Fedasil en die trauma's en kwetsbaarheden vertonen als gevolg van hun migratietraject. Concreet: deelname aan een project voor de ontwikkeling van een dagziekenhuisafdeling kinderpsychiatrie met een intensief transcultureel trauma-aanbod, gecombineerd met avond- en nachtopvang in wooneenheden.

Conform het protocolakkoord van 2 december 2020 voorziet de RIZIV-conventie in laagdrempelige psychologische zorg voor alle kwetsbare doelgroepen, waaronder kinderen en jongeren. Dit aanbod wordt georganiseerd binnen de GGZ-netwerken en moet complementair zijn aan het aanbod van de deelstaten. Er is een verbod op dubbele financiering.

Het is de bedoeling dit aanbod zo lokaal en zo dicht mogelijk bij de burger en zijn context te organiseren. Met de lokale samenwerking proberen we ook psychologische zorg beter te verankeren in het denken van de lokale gemeenschap en andere professionals in de eerstelijnszorg. Daarbij willen we ook uitdrukkelijk de veerkracht van het individu en de lokale gemeenschap versterken.

Binnen deze conventie stellen wij 2 psychologische zorgvormen ter beschikking: de eerstelijnspsychologische functie en de gespecialiseerde psychologische functie. Voor beide zorgvormen voorzien we soepele modaliteiten. Zo kunnen er zowel individuele als groepssessies plaats vinden. Er zijn geen beperkingen qua locatie (zo kan er ook outreachend gewerkt worden) en kunnen er tevens online sessies plaats vinden. Wel trachten we om de psychologische zorg ook in te richten op die locaties die makkelijk bereikbaar en "vindbaar" zijn voor de beoogde doelgroepen.

Elk netwerk maakt afspraken met zijn lokale partners om te bepalen waar de zorg het best kan worden verleend. Het aantal sessies is echter altijd beperkt en hangt af van de behoefte aan zorg. Voor meer acute en complexe zorgbehoeften worden andere netwerkpartners ingeschakeld.

Actie : laagdrempelige psychologische zorg

Overeenkomstig het protocolakkoord van 2 december 2020 voorziet de RIZIV-conventie laagdrempelige psychologische zorg voor alle kwetsbare doelgroepen waaronder ook kinderen en jongeren. Dit aanbod wordt georganiseerd binnen de netwerken GGZ en dient complementair te zijn met het aanbod van de deelstaten. Er is een verbod op dubbele financiering.

Het is de bedoeling om dit aanbod zo lokaal en dicht mogelijk rond de burger en zijn context te organiseren. Met de lokale samenwerking trachten we echter ook om psychologische zorg beter in te bedden in het denken van de lokale gemeenschap en de andere professionals in de eerstelijnszorg.

Daarmee willen we ook expliciet de veerkracht van het individu en de lokale gemeenschap kunnen versterken.

Binnen deze conventie stellen we 2 psychologische zorgvormen ter beschikking, de eerstelijnspsychologische functie en de gespecialiseerde psychologische functie. Voor beide zorgvormen voorzien we soepele modaliteiten. Zo kunnen er zowel individuele als groepsessies plaats vinden. Er zijn geen beperkingen qua locatie (zo kan er ook outreachend gewerkt worden) en kunnen er tevens online sessies plaats vinden. Wel trachten we om de psychologische zorg ook in te richten op die locaties die makkelijk bereikbaar en “vindbaar” zijn voor de beoogde doelgroepen. Elk netwerk maakt met haar lokale partners afspraken over waar de zorg het beste ingericht kan worden. Het aantal sessies is echter steeds beperkt en afhankelijk van de zorgnood. Voor meer acute en complexe zorgvragen worden andere partners in het netwerk betrokken.

Vlaanderen

Actie : Verdere uitbouw en versterking van de OverKophuizen

Een OverKophuis is een ontmoetingsplek voor jongeren met toegankelijke en geïntegreerde activiteiten van vrije tijd en ondersteuning in een omgeving van vertrouwen en geborgenheid. Het is een plek waar doelstellingen van vrijetijdsbesteding, welbevinden en geestelijke gezondheidsbevordering en -zorg gecombineerd worden waargemaakt. OverKopmedewerkers bieden waakzame zorg. De klemtoon ligt hierbij op het versterken van mentaal welzijn van jongeren en hen zelf acties te laten ondernemen. Er gaat hierbij bijzondere aandacht naar kinderen en jongeren in een maatschappelijk kwetsbare situatie.

De Vlaamse regering gaf in 2021 uitvoering aan de structurele inbedding en uitbreiding van de OverKophuizen zoals beoogd in het Vlaams regeerakkoord en in de beleidsnota WVG 2019-2024. Deze actie kadert in het relanceplan Vlaamse Veerkracht en focust meer bepaald op kinderen en jongeren (12 jaar – 25 jaar) in Vlaanderen en Brussel, bijzondere aandacht gaat hierbij uit naar kinderen en jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties.

Er werd een beleids- en subsidiekader uitgetekend voor de uitbouw van OverKophuizen voor een duurtijd van 3 jaar (2021-2024). Het gaat om een subsidie vanuit de Vlaamse gemeenschap aan 16 OverKopnetwerken die in hun eigen werkingsgebied één of meerdere OverKophuizen uitbouwen. Deze subsidie bedraagt € 100.000 per jaar per OverKopnetwerk. In geval van positieve evaluatie wordt structurele inbedding voorzien na afloop van de projectperiode. Er wordt dan eveneens onderzocht op welke manier het aanbod gebiedsdekkend uitgebouwd kan worden binnen de beschikbare budgettaire ruimte.

Wallonië

Actie: Toegankelijkheid van de diensten voor kansarme groepen

Het plan voor preventie en gezondheidsbevordering omvat in pijler 2 over geestelijke gezondheid een maatregel om de toegankelijkheid van geestelijke gezondheidsdiensten voor kansarme groepen te verbeteren.

Actie: Verbetering van de algemene benadering van de gezondheid van de meest kwetsbare bevolkingsgroepen, in het bijzonder door gezondheidswerkers in staat te stellen beter rekening te houden met en meer inzicht te krijgen in de realiteit van moeilijke levensomstandigheden

De maatregel is erop gericht alle Walen, en in het bijzonder de meest kwetsbare bevolkingsgroepen, meer inzicht en empowerment te geven als het om hun gezondheid gaat. Bovendien is het de bedoeling de gezondheid van de Waalse bevolking op te volgen om de actiestrategieën van het Waalse plan voor preventie en gezondheidsbevordering bij te sturen. Het algemene doel van deze maatregel is dat op lange termijn de kansarmen, die beter geïnformeerd en verzorgd worden naar gelang van hun levenssituatie, gemakkelijker aan preventie zullen doen en hun gezondheid zullen zien verbeteren. Het gaat er ook om sociale ongelijkheid op gezondheidsgebied te verminderen. Het volgende is gepland:

- Sociale en gezondheidswerkers (huisartsen, professionele hulp- en zorgverleners, onthaalmedewerkers bij de ASI, administratief personeel enz.) opleiden omtrent de realiteit van het leven van kansarmen. Dit zal toelaten om de doelgroep te empoweren voor een betere gezondheid;
- Informatiefiches ontwikkelen voor de professionelen en voor het grote publiek, gericht op de meest kwetsbare groepen. Bijzondere aandacht zal worden besteed aan de voordelen van de opening van een globaal medisch dossier (betere opvolging van de gezondheid, hogere terugbetalingen).

Brussel

Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie

In het kader van BRUSTARS, het Brussels netwerk geestelijke gezondheidszorg voor kinderen en jongeren, steunt de GGC een programma voor vroegtijdige opsporing dat bedoeld is om de preventie van geestelijke gezondheidsproblemen bij kinderen en jongeren te versterken. Het programma wil risicovolle situaties die kunnen uitgroeien tot een ernstig geestelijk gezondheidsprobleem bij kinderen, adolescenten en jongvolwassenen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vroegtijdig opsporen. Hiertoe wordt nauw samengewerkt met scholen, kinderdagverblijven en het CLB.

Franse Gemeenschapscommissie

De regering zet zich in voor de dynamiek van het Overlegplatform Geestelijke Gezondheid, Bru-Stars, de netwerken 107 en de Franstalige Brusselse Liga voor Geestelijke Gezondheid. Zij zorgt ervoor dat deze mechanismen verbonden zijn met alle ambulante diensten in Brussel. Zo werkt de regering, in overleg met de sector en de GGC, aan de versterking van de mobiele crisisteams op lange termijn voor kinderen, jongeren en volwassenen, aan de versterking van het institutionele aanbod voor intensieve zorg (dubbele diagnose, gerechtelijke observatie, internering, enz.), zowel voor volwassenen als voor kinderen, aan de organisatie van opleidings- en sensibiliseringsactiviteiten voor huisartsen, aan de versterking van de psychologische ondersteuning van familieleden, aan de intensivering van initiatieven voor ambulante zorg, zo dicht mogelijk bij de leefomgeving van de patiënt, het versterken van het overleg met alle actoren betreffende de ontwikkeling van de federale hervorming die bekend staat als "107", de projecten 107 koppelen aan gemeenschapsprojecten, werken aan sociale ongelijkheden op het vlak van gezondheid met bijzondere aandacht voor specifieke groepen (drugsverslaafden, armoede, gehandicapten, bejaarden), steun garanderen aan het Brusselse

steunpunt dat verantwoordelijk is voor de begeleiding van seksuele delinquenten en multidisciplinair en participatief overleg aanmoedigen om aan alle behoeften van de patiënten tegemoet te komen.

In 2020 heeft een tiental teams voor kinderen en adolescenten in de door de COCOF erkende dienst voor geestelijke gezondheidszorg een verlenging van het structurele kader gekregen voor een totaalbedrag van meer dan 700.000 euro. Daarnaast zijn er een reeks projecten die specifiek op die doelgroep zijn gericht, in samenwerking met scholen en in de diensten die hulp bieden aan jongeren binnen hun leefomgeving (milieux ouverts). Die projecten passen binnen een *outreaching*, gemeenschappelijke en sector overschrijdende dynamiek. In totaal gaat het om een tiental initiatieven, voor een totaalbedrag van meer dan 500.000 euro.

Vlaamse Gemeenschapscommissie

Actie : Het versterken van het hulpaanbod voor kinderen en jongeren

In het meerjarenplan 2021-2025 doet de VGC extra inspanningen om vernieuwende initiatieven op maat van de Brusselse realiteit aan te moedigen en om bijkomend aanbod te realiseren waar dat nodig is. Ze werken daarvoor samen met relevante partners, zoals de scholen. Jeugdhulpactoren in de ruime omgeving van kinderen en jongeren werken samen om op tijd te kunnen ingrijpen en om hulp te bieden.

Actie : Zorg dichterbij brengen

Een andere maatregel in het meerjarenplan 2021-2025 van de VGC, is het verlagen van de drempels naar informatie, advies en begeleiding binnen zorg. Welzijns- en zorgactoren gaan vaker Brusselaars opzoeken met zorg- en ondersteuningsnoden op in hun vertrouwde omgeving. De lokale dienstencentra zijn hierbij cruciale partners omdat ze zich tot de meest kwetsbaren in de buurt richten en in alle Brusselse gemeenten aanwezig zijn.

Federatie Wallonië-Brussel

Actie : Opzetten van een screeningprogramma voor aangeboren afwijkingen van FW-B

De actie is erop gericht de kwaliteit van het programma en de dekkingsgraad ervan te handhaven en het programma te verbeteren in overeenstemming met de wetenschappelijke kennis. Het ONE beoogt een kwalitatief hoogstaande screening van pasgeborenen op afwijkingen waarvoor doeltreffende screeningsmethoden en passende behandelingen beschikbaar zijn.

Kraamafdelingen en zelfstandige vroedvrouwen geven voorlichting en nemen bloed af bij gezinnen. Drie erkende laboratoria voeren de wetenschappelijke analyses uit en geven de informatie door aan de kraameenheden, die de controles en de opvolging van de kinderen naar de passende zorg organiseren. Alle bij de vroege kinderjaren betrokken actoren worden hierbij betrokken om de gezinnen zo goed mogelijk te informeren over het belang van screening, maar ook om hen te ondersteunen bij de behandeling van hun kinderen wanneer na screening een diagnose is gesteld. De screeningstest is betrouwbaar, kan worden toegepast vóór het begin van de symptomen, op grote schaal uitvoerbaar en niet duur. De dekkingsgraad van het programma ligt dicht bij 100%; de kwaliteit van de screening maakt het mogelijk vrijwel zeker alle probleemsituaties te identificeren waarvoor een doeltreffend beheer wordt voorgesteld.

Actie : Verhogen van de vaccinatiegraad van de doelgroepen, ondersteunen van gezondheidspromotieteams in scholen, harmoniseren van gezondheidspromotiepraktijken in scholen en preventieve geneeskunde aantrekkelijker maken (ONE)

Handhaving en ondersteuning van gratis preventieve consulten voor kinderen van 0 tot 6 jaar en handhaving en ondersteuning van gezondheidspromotie in het gratis leerplichtonderwijs.

Duitstalige Gemeenschap

In de Duitstalige Gemeenschap worden de medische schoolonderzoeken uitgevoerd door Kaleido.

o. Zorgen voor toegang tot periodieke medische onderzoeken en screeningprogramma's, ook van tanden en ogen

Federaal

Het ziekenfonds betaalt de basistandzorg (mondonderzoek, tandsteen verwijderen, tanden vullen of herstellen, tandzenuwen behandelen, tanden trekken) voor de kinderen onder de 18 jaar volledig terug. Als de tandarts zich houdt aan de tarieven die officieel afgesproken zijn met ziekenfondsen, dan is die basistandzorg dus helemaal gratis. Daarnaast betaalt het ziekenfonds beugels en andere zorg voor orthodontie maar gedeeltelijk terug voor de kinderen. In het kader van het Dentomut Akkoord 2022-2023 is er een herwaardering van het tweede preventief mondonderzoek bij jongeren onder 18 jaar: voor jongeren onder de 18 jaar bestaan er twee prestaties voor een preventief mondonderzoek die eenmaal per kalenderjaar kunnen worden geattesteerd op voorwaarde dat ze tijdens twee verschillende kalendersemesters worden uitgevoerd. Deze prestaties hebben twee verschillende honoraria aangezien de toepassingsvoorwaarden voor de eerste prestatie ruimer zijn dan voor de tweede prestatie. Het Akkoord stelt voor beide prestaties dezelfde toepassingsvoorwaarden en hetzelfde honorarium vast om de toegankelijkheid van preventieve zorg voor kinderen te verbeteren. De jaarlijkse kost bedraagt 5 miljoen EUR. Deze maatregel zal uiterlijk op 1/07/2022 in werking treden.

Wallonië

Actie : Uitvoeren van medische onderzoeken in scholen door PMS-centra

Het PMS-centrum staat ter beschikking van de leerlingen en hun ouders vanaf het begin van de kleuterschool tot het einde van de middelbare school. Het ontwikkelt ook activiteiten ten behoeve van de leerlingen in de Centres d'Education et de Formation en Alternance (CEFA) (opleidingscentra voor duaal leren) en hun gezinnen. Het bestaat uit psychologen (adviseurs en psycho-pedagogische assistenten), maatschappelijk werkers (sociaal assistenten) en verpleegkundigen (paramedische assistenten) die in teamverband werken. Aan elk PMS-centrum is ook een arts verbonden. Het Psycho-Medisch-Sociaal Centrum is een gratis openbare dienst. Net als een school, maakt het PMS-centrum deel uit van een netwerk dat georganiseerd of gesubsidieerd wordt door de Franse Gemeenschap. Er zijn dus PMS-centra van de Franse Gemeenschap die behoren tot het provinciale, gemeentelijke en vrije net.

Brussel

Franse Gemeenschapscommissie

De coördinatie van het preventiebeleid, in de eerste plaats het screenings- en vaccinatiebeleid, wordt nagestreefd door de oprichting van één enkel Brussels loket, dat gericht is op een betere integratie van het screeningsbeleid tussen het COCOF en de GGC en op de interoperabiliteit van de vaccinatiedatabanken van de gemeenschappen.

Vlaamse Gemeenschapscommissie

Actie : Centra leerlingenbegeleiding

Aan elke Nederlandstalige school in Brussel is een CLB (Centrum voor Leerlingenbegeleiding) verbonden. Het CLB werkt o.a. aan preventieve gezondheidszorg (5 contactmomenten per kind tijdens de schoolloopbaan) en dient ook gratis vaccinaties toe op school volgens het Vlaamse vaccinatieschema.

Actie : Gezondheidszorg toegankelijker maken voor kwetsbare groepen

Heel wat Brusselaars hebben moeite om hun sociale grondrechten uit te oefenen. Daarom ondersteunt de VGC initiatieven die kwetsbare Brusselaars beter toegang geven tot zorg en ondersteuning, ook inzake vaccinatieprogramma's. Gezondheidsproblematieken die kenmerkend zijn voor een grootstad krijgen extra aandacht, dit met het oog op het verminderen van de sociale gezondheidsongelijkheden

Duitstalige Gemeenschap

In de Duitstalige Gemeenschap worden de medische schoolonderzoeken uitgevoerd door Kaleido.

[p. Zorgen voor tijdige curatieve follow-up en revalidatie, waaronder toegang tot geneesmiddelen, behandelingen en ondersteuning](#)

Vlaanderen

Actie : Consultatiebureaus Kind en Gezin (Opgroeien) en CLB's (Onderwijs en Vorming)

Wallonië

Actie: Verbetering van de globale benadering van de gezondheid van de meest kwetsbare groepen

In het bijzonder door de professionele zorgverleners meer inzicht te geven in de realiteit van onzekere levensomstandigheden (zie punt n hierboven) zodat ze er beter rekening mee kunnen houden.

q. Verzekeren van de toegang tot vaccinatieprogramma's

Federaal

Er is een protocol voor vaccinatie door verpleegkundigen in de opvangcentra van Fedasil. Herhalingsvaccins kunnen worden toegediend aan kwetsbare groepen die bescherming nodig hebben. Voor minderjarigen jonger dan 12 jaar moet een informatie- en toestemmingsformulier worden ondertekend door de ouders of de voogd in het geval van een niet begeleide minderjarige vreemdeling (NBMV).

Brussel

Vlaamse Gemeenschapscommissie

Actie : Gezondheidszorg toegankelijker maken voor kwetsbare groepen

Heel wat Brusselaars hebben moeite om hun sociale grondrechten uit te oefenen. Daarom ondersteunt de VGC initiatieven die kwetsbare Brusselaars beter toegang geven tot zorg en ondersteuning, ook inzake vaccinatieprogramma's. Gezondheidsproblematieken die kenmerkend zijn voor een grootstad krijgen extra aandacht, dit met het oog op het verminderen van de sociale gezondheidsongelijkheden

Actie : VGC Covid vaccinatie op de Nederlandstalige-scholen in Brussel

Om de vaccinatiegraad bij de Brusselse leerlingen en hun ouders te verhogen, stelden de VGC en GGC een voorstel van vaccinatiestrategie op. Het voorstel focust vooreerst op het sensibiliseren en informeren van leerlingen en ouders tijdens de eerste weken van het schooljaar. De sensibilisering zal zich richten op principiële en praktische argumenten om je te laten vaccineren. Maar leerlingen kunnen zich daarnaast ook effectief laten vaccineren op of met behulp van de school.

r. Voorzien in gerichte habilitatie- en rehabilitatiediensten voor kinderen met een handicap

Vlaanderen

Actie : Vlaanderen voorziet in Multifunctionele Centra (MFC)

Een multifunctioneel centrum (MFC) richt zich tot personen met een handicap tot en met 21 jaar (uitzonderlijk verlengbaar tot en met 25 jaar) die nood hebben aan specifieke ondersteuning. Een multifunctioneel centrum biedt begeleiding, dagopvang en/of verblijf.

Wallonië

Actie : Voortzetting van de ontwikkeling van het proefproject "Jeunes avant tout" (Vooral jong) betreffende jongeren die zich op het snijvlak van verschillende sectoren bevinden (handicap/geestelijke gezondheid/jeugdzorg)

Het project "jeune avant tout" (vooral jong) is een experimenteel project dat over een periode van 3 jaar wordt uitgetest en tot doel heeft specifieke steun te verlenen aan jongeren in grote nood met

geestelijke gezondheidsproblemen, verstandelijke handicaps die gepaard gaan met ernstige gedragsstoornissen en wiens gezin het enorm moeilijk heeft om in hun behoeften te voorzien. Het is de bedoeling sectoroverschrijdende antwoorden te bieden en de tussenkomst van diensten uit verschillende zorggebieden op een vlottere manier mogelijk te maken, teneinde de jongere centraal te kunnen stellen zonder dat die als afhankelijk van een of andere sector wordt bestempeld.

Brussel

Franse gemeenschapscommissie

De bevoegdheid voor personen met een handicap is een integratiebeleid dat essentiële maatregelen en projecten voor de Brusselaars omvat. De Franse gemeenschapscommissie houdt zich vooral bezig met de bevordering van de integratie van gehandicapten in de samenleving.

De Franse gemeenschapscommissie houdt zich vooral bezig met de bevordering van de integratie van gehandicapten in de samenleving. Daarom besteedt de COCOF in 2022 aanzienlijke middelen aan de toekenning van individuele materiële steun voor integratie en aan tewerkstellingspremies.

Daarom besteedt de COCOF in 2022 aanzienlijke middelen aan de toekenning van individuele materiële steun voor integratie en aan tewerkstellingspremies. Het doel is voorrang te geven aan integratie en mensen te laten beslissen waar zij willen wonen en werken.

Dit inclusiebeleid is een transversale doelstelling die door alle ministers wordt gedeeld en tot uiting komt in de uitvoering van het decreet "handistreaming" dat op 15 juni 2017 in werking is getreden. Het doel is op alle overheidsniveaus en op het gehele Brusselse grondgebied een verandering te bewerkstelligen in de manier waarop tegen gehandicapten wordt aangekeken, om hen beter te integreren in het tot nu toe gevoerde beleid.

Ook de COCOF van Brussel versterkt dit jaar de ondersteunende diensten, waarvoor een extra bedrag van 847.054 euro wordt uitgetrokken. Het is de bedoeling mensen aangepaste, meer flexibele en gepersonaliseerde hulp te bieden, en zo een alternatief te bieden voor het leven in een instelling.

Actie : Goedkeuring van 4 decreten ter uitvoering van het decreet Inclusie betreffende de opvang en de huisvesting van personen met een handicap.

Het meerderheidsakkoord van het college van de COCOF voorziet in de aanneming van

- een decreet betreffende de hervorming van de opvang- en huisvestingssector, met inbegrip van een hervorming van de erkenningsnormen, teneinde de erkende centra aan te moedigen meer mensen die erg behoevend zijn op te vangen (het betreft de CHA, de CHE, het CJA en de dagcentra voor niet-schoolgaande kinderen (CJNES)).
- een decreet betreffende de oprichting van inclusieve huisvestingsdiensten (SLI)
- een decreet tot hervorming van aangepaste collectieve huisvesting (LCA)
- een decreet over de omvorming van de CJES tot diensten voor inclusie in school- en buitenschoolse opvang (SIASE).

Het collegelid bevestigde aan het Parlement dat de eerste drie decreten op 1^{januari} 2023 in werking zullen treden.

Duitstalige Gemeenschap

In de Duitstalige Gemeenschap voorzien de Dienststelle für Selbstbestimmtes Leben (DSL) en het Zentrum für Förderpädagogik (ZFP) hierin. Samen vormen zij het UK-Netwerk Ostbelgien.

- s. [Uitvoeren van toegankelijke programma's voor gezondheidsbevordering en ziektepreventie die gericht zijn op kinderen in nood en hun gezinnen, alsook op professionals die met kinderen werken.](#)
-

Federaal

In het kader van covid-19 is gezondheidsmateriaal aangeboden dat is aangepast aan kinderen en jongeren die in opvangcentra van Fedasil wonen.

De federale regering heeft diverse maatregelen in het kader van de strijd tegen de Covid-19-pandemie genomen. Uit de Task Force2.0 kwetsbare groepen en uit recente studies - o.a. van het KCE (KCE reports 334A – 2020) - blijkt dat er verschillende noden zijn bij diverse kwetsbare groepen :

- De ongelijke toegang tot de gezondheidszorg. Dit leidt tot :
 - o Vermijden of uitstellen van zorg
 - o Niet terecht komen in de minst ingrijpende zorg (bv. op spoed terecht komen terwijl dit niet nodig is)
 - o Een hoger risico bij kwetsbare groepen om in slechtere gezondheid te verkeren
- Deze ongelijkheid lijkt nog scherper te worden in de covid-crisis. Denk maar aan de economische gevolgen door inkomensverlies, ongelijke deelname in het onderwijs etc.
- Uit de cijfers blijkt dat er in België tot 40% beperkte digitale vaardigheden heeft. Nochtans is dit wel vaak de manier van snel communiceren in deze covid-crisis. We moeten ons realiseren dat we door de digitale kloof niet iedereen bereiken.

Om de ongelijkheid in deze crisis niet groter te maken en om ervoor te zorgen dat we maximaal inzetten om voor kwetsbare groepen de toegankelijkheid te verhogen (zeker in tijde van vaccinatie, psychisch welzijn edm.) werden er 50 community health workers ingezet. Dit zijn hulpverleners die de brug leggen tussen kwetsbare groepen en de eerstelijnsgezondheids- en welzijnszorg. Met dit project zal tevens een in-house opleiding ontwikkeld worden en tewerkstelling gecreëerd worden. Daarnaast zal een kortdurende haalbaarheidsstudie het project begeleiden, zodat we meteen ook een monitoring hebben van deze interventie.

Doelstelling van de CHW's :

- Toegang tot gezondheidszorg verbeteren, zeker tijdens deze crisis.
- Kwetsbare groepen ondersteunen in het gebruik van gezondheidszorg, zodat ze tijdens deze crisis niet meer achterop geraken.
- Ongelijkheid en structurele toegankelijkheidsproblemen binnen de gezondheid(szorg) signaleren, met extra aandacht voor COVID-gevolgen.

De opdracht zal gegeven worden aan het NIC. Niet alleen zijn ze inhoudelijk en structureel goed geplaatst om deze taak op te nemen, maar hebben ze ook een goede ervaring in het inzetten van field agents. De CHW's zullen gekoppeld worden aan eerstelijnsstructuren (o.a. eerstelijnszones, maison medicales etc) en aanvullend zijn op de projecten die reeds lopen in de verschillende regio's.

Vlaanderen

Actie : Relationele en seksuele vorming voor personen met een handicap

Mensen met een beperking lopen een hoog risico om slachtoffer te worden van fysiek en/of seksueel geweld en seksueel grensoverschrijdend gedrag. Desondanks zijn mensen met een beperking sterk ondervertegenwoordigd in onderzoek en beleid m.b.t. verscheidene types van geweld.

Het bestaande aanbod van relationele en seksuele vorming voor personen met een handicap in het onderwijs wordt onder de loep genomen om lacunes te detecteren. Op basis van deze analyse wordt er geïnvesteerd in specifieke leerpakketten rond emotionele, relationele en seksuele beleving op maat voor personen met een handicap die ook gebruikt kunnen worden in voorzieningen. Hierbij wordt ingezet op het aanleren van seksuele en relationele vaardigheden (bijvoorbeeld het stellen en respecteren van grenzen, maar ook weten wat kan en niet kan).

Het onderzoek is net opgestart, concrete acties (bijv. Verbetering van lesmateriaal, betere ondersteuning van professionelen) zullen volgen op basis van beleidsaanbevelingen na afloop. Er is € 100.000 voorzien voor het onderzoek.

Wallonië

Actie : Handistreaming

In oktober 2021 heeft de Waalse regering een ambitieus en nooit eerder gezien herstelplan goedgekeurd met een begroting van 7,644 miljard euro tegen 2024. Met 319 maatregelen, verdeeld over 22 strategische doelstellingen, wil ze de relance in Wallonië op gang brengen.

Het Waalse herstelplan voorziet in een handistreaming-maatregel die het mogelijk maakt om op transversale en preventieve wijze een gehandicaptendimensie te integreren in alle beleidsdomeinen en een verschil in behandeling tussen personen met en zonder handicap te vermijden. Elke maatregel van het herstelplan wordt onderworpen aan een handistreaming-test. Er zullen maatregelen worden vastgesteld die rekening houden met die handicapdimensie, en er komen specifieke acties, criteria of bepalingen om die doelstelling te halen. Handistreaming zal overigens ook een onderdeel zijn van de rapportage en de evaluatie van het herstelplan.

Brussel

Vlaamse Gemeenschapscommissie

Actie : Brusselaars kunnen gezonde keuzes maken dankzij acties op maat die preventie en gezondheid bevorderen

Het Strategisch Meerjarenplan 2021-2025 van de VGC plaatst kwaliteitsvolle hulp- en zorgverlening centraal. Vermijdbare problemen worden maximaal aangepakt met preventie en gezondheidspromotie. Hiervoor wordt er samengewerkt met Logo Brussel, die zijn netwerkexpertise en -ondersteuning inbrengt.

Actie : De screening- en vaccinatieprogramma's opgezet door ONE uitbreiden

Op het gebied van de screening van pasgeborenen wordt de lijst van ziekten waarop moet worden gescreend, regelmatig bijgewerkt naarmate de kennis evolueert. De opname van een nieuwe ziekte in het programma omvat verschillende facetten: het bestaan van een behandeling blijft een eerste vereiste voor de start van een systematisch bevolkingsonderzoek, net als het feit dat een betrouwbare test beschikbaar moet zijn, die kan worden gebruikt op grote schaal.

Het vaccinatiebeleid van het ONE is essentieel aangezien de meeste vaccinaties plaatsvinden in de kindertijd.

Om de vaccinatiegraad van de doelgroepen te verhogen, stelt het ONE verschillende acties voor, in het bijzonder de bevordering van betrouwbare en wetenschappelijke informatie om te strijden tegen vaccinatietwijfel en foutieve informatie, de ontwikkeling van bijscholingen voor professionele zorgverleners, de ondersteuning van de diensten voor gezondheidsbevordering op school (services PSE, centres PMS-WBE) en de harmonisatie van de praktijken, maatregelen om de medische aantrekkelijkheid te verbeteren, alsook de digitale tools die nodig zijn voor het beheer van een doeltreffend vaccinatieprogramma.

Actie : Behoud van gratis preventieve consulten voor kinderen van 0-6 jaar

De raadplegingen voor kinderen vormen een essentiële schakel in de preventieve en sociale geneeskunde in de Federatie Wallonië-Brussel. Die raadplegingen zijn gratis en bedoeld om de gezondheid van kinderen van 0 tot 6 jaar te bevorderen, op te volgen en te behouden, niet om zieke kinderen te behandelen. Het doel van die preventieve opvolging is zich ervan te verzekeren dat de algemene ontwikkeling van het kind goed verloopt.

Naast de raadplegingen voor kinderen biedt het ONE gezinnen verschillende mobiele raadplegingen aan, in de meer landelijke gebieden van de provincies Namen, Luik en Luxemburg.

Ieder consultatiebureau ontwikkelt een gezondheids- en ouderschapsproject (projet santé-parentalité - PSP) dat is aangepast aan de behoeften van de betreffende doelgroep. Het project omvat een universele dienst voor iedereen, een versterkte opvolging die beantwoordt aan de vastgestelde kwetsbaarheid en gezamenlijke activiteiten rond preventie, gezondheidsbevordering en ouderschapsondersteuning.

Actie : Gezondheidspromotie op scholen handhaven en ondersteunen

Het gratis en universele aanbod van de PSE-teams is des te belangrijker omdat de verplichte gezondheidscontrole die zij doen voor de meer kwetsbare burgers een van de zeldzame gelegenheden is waarop ze een volledig medisch onderzoek kunnen krijgen.

Naast activiteiten op het gebied van preventieve geneeskunde (zoals gezondheidscontroles of vaccinatie) zijn de PSE-teams ook verantwoordelijk voor "het ondersteunen en ontwikkelen van gezondheidsbevorderingsprogramma's en het bevorderen van een gezondheidsvriendelijke omgeving op scholen". In het kader van die opdracht zetten de PSE-teams gezondheidsbevorderingsprojecten op die zijn afgestemd op de behoeften van de leerlingen die onder hun hoede staan en waarbij verschillende actoren in en rond de school moeten worden betrokken.

Duitstalige Gemeenschap

De programma's voor gezondheidsbevordering en ziektepreventie worden binnen de Duitstalige Gemeenschap uitgevoerd door Prisma VoG (centrum voor advies, slachtofferbescherming en seksuele gezondheid), Kaleido Ostbelgien en de Öffentliches Sozialhilfezentrum (ÖSHZ).

8.3. Kinderen in nood daadwerkelijke toegang tot voldoende en gezonde voeding te garanderen, onder meer via de EU-regeling voor schoolfruit, -groente en -melk

Federaal

Op federaal niveau beheert de FOD Maatschappelijke Integratie de voedselhulpbudgetten in het kader van het Fonds voor Europese Hulp aan de meest behoeftigen (FEAD), dat de acties van de EU-landen ondersteunt om voedselhulp en/of materiële basisbijstand te verlenen aan de meest behoeftigen. In België zijn deze in 2 jaar tijd bijna verdubbeld. In 2022 zal het bedrag van 26 miljoen euro de toegang tot voedsel voor gezinnen, waaronder kinderen, verbeteren. Er zijn ook specifieke maatregelen genomen op het gebied van materiële steun voor hele kleine kinderen, zoals luiers.

Wallonië

Actie : Gratis gezonde tussendoortjes

Het Armoedeplan voorziet in gratis gezonde tussendoortjes in kleuter- en lagere scholen met zwakke socio-economische indicatoren (zie punt 8.1 g).

Actie : In het kader van Progecole

Acties die de voordelen van gezonde voeding promoten moedigen kinderen aan meer fruit, groenten en zuivelproducten te eten, en verstrekken hun gratis educatieve instrumenten. Door de distributie van producten te combineren met de organisatie van educatieve activiteiten, biedt dit Programma jongeren de kans lokale producten te ontdekken en opnieuw in verbinding te komen met de landbouw als bron van deze producten. Dit Programma, dat wordt gefinancierd in het kader van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) van de Europese Unie met extra steun van het Waals Gewest, heeft tot doel de deelnemende scholen minstens 20 keer per schooljaar gratis fruit, groenten en/of melk en zuivelproducten te verstrekken en deze uit te delen aan de leerlingen. Inschrijven voor dit Programma gebeurt op vrijwillige basis.

Actie : Verdeling van gratis, evenwichtige en duurzame tussendoortjes uitgedeeld aan kinderen in scholen met een gedifferentieerde onderwijssteuning (proefproject)

Brussel

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Het Europese programma "Groenten, fruit en zuivelproducten op school" bevordert de gratis verstrekking van vers fruit, groenten en/of zuivelproducten aan leerlingen in Brusselse scholen.

Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie - Diensten van het Verenigd College

In het kader van de voedselhulp subsidieert de GGC sinds 2016 vijf sociale kruideniers en ook de Federatie van de Bicommunautaire Maatschappelijke Diensten, in het kader van de Concertation Aide Alimentaire (het voedselhulpoverleg). Dit platform verenigt organisaties die actief zijn op het vlak van voedselhulp in het Brussels Gewest: sociale kruideniers, sociale restaurants, verdeelcentra voor voedselpakketten, solidaire koelkasten, bevoorradingsplatforms enz. Het doel van de Concertation Aide Alimentaire is om samen te werken met de spelers op het terrein om projecten te ontwikkelen die de toegang tot rechten verbeteren voor mensen in bestaansonzekerheid.

Bovendien werden de Brusselse OCMW's in 2020-2021 versterkt in het kader van de coronacrisis. Die versterking, die wordt verlengd in 2022, was onder meer gericht op het opzetten van nieuwe projecten of het versterken van bestaande projecten rond voedselhulp.

Vlaamse Gemeenschapscommissie

Actie : Brusselaars kunnen gezonde keuzes maken dankzij acties op maat die preventie en gezondheid bevorderen

Het Strategisch Meerjarenplan 2021-2025 van de VGC plaatst kwaliteitsvolle hulp- en zorgverlening centraal. Vermijdbare problemen worden maximaal aangepakt met preventie en gezondheidspromotie. Hiervoor wordt er samengewerkt met Logo Brussel, die zijn netwerkexpertise en -ondersteuning inbrengt.

Duitstalige Gemeenschap

Gezondheid en levenskwaliteit worden al in een vroeg stadium op scholen binnen de Duitstalige Gemeenschap aangemoedigd. DG Mensa legt de nadruk op gezonde voeding, die bijdraagt tot het fysieke, mentale en sociale welzijn. Alle scholen hebben de mogelijkheid deel te nemen aan EU/WR-programma's, en vele maken daar gebruik van.

- t. [De toegang tot gezonde maaltijden ook buiten schooldagen ondersteunen, onder meer door financiële steun of hulp in natura, met name onder buitengewone omstandigheden als schoolsluitingen](#)
-

Vlaanderen

Actie : Sociale voedseldistributieplatformen als instrument voor welzijnsverhoging en armoedebestrijding (als noodhulp onder protest)

Momenteel zijn in Vlaanderen 11 sociale distributieplatformen voedselverlies actief die 48% van de Vlaamse bevolking bereiken. Sociale voedseldistributieplatformen bieden op een centrale manier voedingsproducten aan en/of verdelen die. Daarnaast ondersteunen ze bestaande actoren (vrijwilligersinitiatieven, socio-culturele en sociale diensten, bestaande winkelstructuren en ontmoetingsplaatsen, voedselbanken...) die deze producten verstrekken aan maatschappelijk kwetsbare personen. Dit sociaal distributiemodel heeft een bijzondere meerwaarde in het sociaal activeren van kwetsbare mensen. Het model creëert opleiding en tewerkstelling, stimuleert een gezonde levensstijl, bouwt aan het zelfvertrouwen en het positief zelfbeeld van mensen die leven of

terecht gekomen zijn in kwetsbare (leef-) omstandigheden en ontwikkelt een ondersteunend netwerk van welzijnsactoren. Bovendien wordt er voorzien in betaalbare en kwaliteitsvolle voeding.

De Vlaamse Regering onderzoekt hoe de werking van de sociale distributieplatformen als een optimaal verdeelkanaal structureel kan verankerd worden. Hierbij wordt rekening gehouden met de relevante businessmodellen die de vorige legislatuur op dit vlak werden ontwikkeld en de evaluatie van de genoemde projecten. In afwachting van deze structurele verankering wordt ingezet op de uitrol van de sociale distributieplatformen over heel Vlaanderen en de transitie van deze platformen naar voedselhubs tegen midden 2025.

Actie : Gemeenschappelijke Marktordening Groenten en Fruit – operationele programma’s producentenorganisaties – actie uit de markt neming

De verkoop van groenten en fruit verloopt in België hoofdzakelijk via producentenorganisaties (dit zijn de groenten- en fruitveilingen). Als er een overaanbod is, kan de producentenorganisatie beslissen deze producten ‘uit de markt te nemen’. De Europese Commissie heeft een regeling uitgewerkt waardoor de producent in dit geval toch nog een vergoeding krijgt voor zijn producten. De uit de markt genomen producten moeten gratis ter beschikking gesteld worden, bij voorkeur aan liefdadigheidsorganisaties. Dit betreft Gemeenschappelijke Marktordening Groenten en Fruit – Verordening (EU) nr. 1308/2013.

Wallonië

Actie : Ontwikkeling van sociale kruidenierswinkels ten behoeve van gezinnen in moeilijkheden

Een netwerk van sociale kruidenierswinkels is actief op het Waalse grondgebied, het bestaan van sociale restaurants, soepbars, ... De sociale kruideniers hebben als opdracht voeding en basisproducten aan te bieden aan een sterk verminderde prijs voor wie het financieel moeilijk heeft. Ze bieden sociale begeleiding aan mensen die uitsluiting ervaren. De sociale restaurants verstrekken goedkope of gratis maaltijden aan de minderbedeelden. Ze bieden ook sociale begeleiding aan mensen die uitsluiting ervaren. Wallonië erkent en subsidieert de projecten van sociale kruideniers en sociale restaurants en ziet erop toe dat de verschillende diensten, instellingen of operatoren, zowel de erkende als de gesubsidieerde, hun taken van openbare dienstverlening vervullen met naleving van de wettelijke voorschriften.

Duitstalige Gemeenschap

Er wordt voorzien in maaltijden in de kinderopvang.

u. [Zorgen dat de voedingsnormen in voor- en vroegschoolse educatie en opvang en in onderwijsinstellingen tegemoetkomen aan specifieke voedingsbehoeften](#)

Vlaanderen

Actie : Schoolfruit, -groenten en –melkregeling – Oog voor Lekkers

Met ingang van schooljaar 2017-2018 werden de subsidiemaatregelen schoolfruit (Tutti Frutti) en schoolmelk (Melk op school) samengevoegd en hervormd. Alle Vlaamse basisscholen (kleuter en lager)

komen in aanmerking voor een periode van 10 weken 'gratis' verdeling per leerling. Alle scholen uit het buitengewoon onderwijs (kleuter, lager én secundair) komen in aanmerking voor 2 keer 10 weken 'gratis' verdeling.

Daarnaast komen ook basisscholen met een bepaald minimumpercentage kwetsbare leerlingen (= leerlingen met een toegekende schooltoelage) in aanmerking voor 2 keer 10 weken verdeling. Dit percentage werd door de Vlaamse regering vastgelegd op 15 %.

De subsidie dient aanschouwd te worden als een initiatieperiode waarbij het de bedoeling is dat de scholen het project zelfstandig verder zetten na afloop van de 10 of 20 gesubsidieerde weken.

Er wordt een subsidie voorzien voor 10 weken of 20 weken met 1 verdeling per leerling per week voor fruit en groenten en 3 verdelingen per week voor melk dewelke volledig wordt terugbetaald tot een maximum van 3 keer 2 euro per leerling gedurende 10 weken voor melk en 3 euro per leerling/ 10 weken voor groenten/fruit (of 12 euro voor 20 weken melk en 6 euro voor 20 weken groenten en fruit).

Hiervoor is een Europees budget voorzien van 2.7 miljoen euro per jaar en er is een Vlaamse cofinanciering.

Federatie Wallonië-Brussel

Actie : Invoering van projecten voor een kwaliteitsvoeding voor iedereen

Binnen de Federatie Wallonië-Brussel zet ONE zich in voor de herziening van het bestek om de schoolmaaltijden van kinderen van 3 tot 18 jaar te verbeteren en mee na te denken over mogelijkheden om de gratis verstrekte maaltijden in het basisonderwijs duurzamer te maken. Het doel daarbij is het percentage kinderen met overgewicht te verminderen en de kwaliteit van het voedselaanbod te verbeteren voor alle kinderen van 3 tot 18 jaar in een door ONE erkende instelling (kinderopvang) en/of basis- en middelbaaronderwijsinstelling.

Duitstalige Gemeenschap

Binnen de Duitstalige Gemeenschap komt DG Mensa hier aan tegemoet.

- v. [De reclame beperken voor en de beschikbaarheid van levensmiddelen met een hoog vet-, zouten suikergehalte in voor- en vroegschoolse educatie en opvang en in onderwijsinstellingen](#)
-

Vlaanderen

De Vlaamse overheid (beleidsdomein Onderwijs & Vorming) heeft richtlijnen over welk aanbod kan. Deze richtlijn bepaald bijvoorbeeld wat aangeboden kan worden in automaten op school etc. In onderwijsregelgeving zit ook een verbod op reclame op school.

Duitstalige Gemeenschap

DG Mensa houdt zich aan de richtlijnen voor gezonde voeding, ongezonde voedingsmiddelen zijn verwijderd uit de drank- en voedselautomaten en kunnen niet op school worden gekocht. Gezond eten maakt ook deel uit van het lesprogramma.

w. Kinderen en gezinnen adequaat te informeren over gezonde voeding voor kinderen

Vlaanderen

Gezonde voeding is opgenomen in Eindtermen (Onderwijs & Vorming) - Agentschap Opgroeien (Kind en Gezin) voor gezinnen met jonge kinderen

Wallonië

Actie : Ontwikkelen, bevordering en verspreiden van een pakket educatieve instrumenten om de verschillende sectoren in de landbouw en de levensmiddelensector te sensibiliseren

Actie : Initiatieven op het gebied van het recht op voedsel in het kader van het plan voor sociale cohesie

Het PSC voorziet in de mogelijkheid om 4 soorten initiatieven op te zetten:

- Toegang tot voeding met bewustmakingsactiviteiten over gezonde voeding voor kinderen, direct of indirect via hun ouders, over onderwerpen als gezonde tussendoortjes, het belang van een evenwichtig ontbijt, de inhoud van de brooddoos, enz.
- De verdeling van voedselpakketten aan gezinnen en dus indirect aan kinderen.
- De verdeling van maaltijden aan gezinnen en dus indirect aan kinderen.
- De oogst van collectieve moestuinen.

Actie : De uitvoering van het preventie- en promotieplan omvat de volgende maatregelen met betrekking tot voeding

- Ontraden van een overmatige of onaangepaste naleving van zeer gerichte aanbevelingen inzake voeding en lichaamsbeweging.
- Zorgen voor toegang tot innovatief onderwijs over voeding en lichaamsbeweging in alle fasen van het leven.
- Zorgen voor aangename gemeenschappelijke eetruimten, waarvan de ergonomie is aangepast aan de kenmerken van de gebruikers.
- Het bestaande aanbod inzake lichaamsbeweging en voeding verder ontwikkelen, ondersteunen en heroriënteren om het aan te passen aan de specifieke kenmerken van mensen die lijden aan een chronische ziekte.
- Zorgen voor de toegankelijkheid en de kwaliteit van de voeding van de door de overheid verstrekte maaltijden.

Duitstalige Gemeenschap

Actie : Kaleido adviseert over gezondheid en voeding binnen de scholen

Binnen de scholen in de Duitstalige Gemeenschap geeft Kaleido advies over gezondheid en voeding.

8.4. *Zorgen dat kinderen in nood daadwerkelijke toegang krijgen tot adequate huisvesting*

Federaal

Op transversale wijze werd, op verzoek van Fedasil, een visie ontwikkeld die door de opvangpartners werd gedeeld en via co-constructie tot stand kwam. Het is de bedoeling de kansen voor begeleide kinderen in de opvang te verbeteren door de opvangcentra van Fedasil kind- en gezinsvriendelijker te maken. De toepassing ervan moet nog gebeuren.

Actie : Housing first

In 2021 werden 19 nieuwe projecten Housing First goedgekeurd op federaal niveau. Voor de maatregel "Housing first - een huisvestingsoplossing voor jongeren in grote steden" is voor de periode 2022-2024 een bedrag van 10 miljoen euro toegekend aan het grotesteden- en armoedebeleid om deze maatregel uit te voeren. Deze maatregel beoogt om mensen die op straat leven of in tijdelijke huisvestingsstructuren daar weg te halen. Over deze maatregel is nog verder denkwerk nodig om te bepalen hoe deze kan worden uitgevoerd.

Actie : Winteropvang daklozen

In het kader van de armoedebestrijding werd een overheidsopdracht voor een bedrag van 4.050.000 euro voor een periode van 3 jaar (van november 2021 tot maart 2024) gesloten met het Belgische Rode Kruis, dat tot taak heeft om van 1 november tot 31 maart de opvang en de tweedelijns ondersteuning van daklozen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te organiseren. Zo was in februari 2022, op een capaciteit van 190 plaatsen, een kwart van de plaatsen voorbehouden voor kinderen. De kinderen krijgen boven alles een dak boven hun hoofd, samen met hun familie, maar ook ondersteuning op school, gezonde maaltijden, aangepaste gezondheidszorg, een recreatieruimte, enz. De ouders krijgen sociale steun om actief te zoeken naar een permanente huisvestingsoplossing.

Actie : Cel huisvesting in het OCMW

Op lokaal niveau hebben sommige OCMW's een cel huisvesting die tot taak heeft mensen die moeilijkheden ondervinden met hun huisvesting te ondersteunen. Door individuele en/of collectieve steun draagt deze cel dagelijks bij tot de uitvoering van het recht op huisvesting. Verschillende OCMW's besteden bijzondere aandacht aan grote gezinnen die een huisvesting nodig hebben die aangepast is aan de behoeften van het gezin.

Wallonië

Actie : Verbetering van de toegang tot huisvesting voor kwetsbare personen

Sinds 2011 worden gezinnen met kinderen, in het kader van het Plan voor Permanente Huisvesting beschouwd als een prioritaire groep voor steun bij herhuisvesting. Bovendien ontwikkelen sommige OCMW's acties om de zelfstandigheid van jongeren via huisvesting (huisvesting onder toezicht, enz.) te bevorderen. Er bestaan partnerschappen tussen openbare huisvestingsmaatschappijen en lokale actoren om jongeren in hun huisvesting te ondersteunen. Het Waalse relanceplan wil ook de toegang tot een eigen woning verbeteren door de mechanismen voor hypothecaire leningen die worden beheerd door de Waalse Maatschappij voor Sociaal Krediet en het Waalse Huisvestingsfonds uit te breiden, met bijzondere aandacht voor jongeren, eenoudergezinnen en de meest kansarme groepen.

De Waalse woonwetgeving voorziet in leningen tegen zeer lage rente voor gezinnen met ten minste drie kinderen om een woning te kopen, te bouwen of te renoveren (werken en energiebesparing) en om een woning te renoveren en te huren, hoofdzakelijk in stedelijke gebieden, voor gezinnen met ten minste drie kinderen en met inkomens van categorie 1 (bestaansonzekerheid) en categorie 2 (laag inkomen).

Opvangtehuizen en gemeenschapshuizen, die gereguleerd zijn door art. 66 tot 117 van de Waalse Code de l'action sociale et de la santé (Waals wetboek van sociale actie en gezondheid) en door art. 69 tot 132 van de Code réglementaire wallon sur l'action sociale et la santé (Regelgevend gedeelte van het Waals wetboek van sociale actie en gezondheid) dragen ook bij tot de hulpverlening op dit vlak en tot de herinschakeling in een duurzame woning.

Ten slotte heeft een maatregel in het toekomstige Armoedebestrijdingsplan betrekking op "het vergroten van het aanbod van woningen in sociale huisvestingsagentschappen (AIS), het verlenen van financiële en administratieve steun aan AIS en het geven van fiscale stimulansen aan verhuurders die hun onroerend goed via AIS beheren. Dit plan beoogt ook "maatregelen te ontwikkelen op het gebied van de sociale zekerheid en de maatregel inzake gezinstoelagen teneinde: het niet-gebruik van rechten te bestrijden en een prospectieve studie naar kinderarmoede uit te voeren.

x. [Garanderen dat dakloze kinderen en hun gezinnen geschikte huisvesting krijgen, snel kunnen overgaan van tijdelijke naar permanente huisvesting en relevante sociale diensten en advies wordt verleend](#)

Fedasil

Er is een tijdelijk project voor minderjarige transmigranten op touw gezet. Dit project, Xtra Mena, richt zich, via een dynamische aanpak, op niet-begeleide minderjarige vreemdelingen die in België zijn aangekomen en (nog) geen duidelijk opvangtraject hebben. Dit project beoogt intensieve steun en begeleiding te bieden aan NBMV in transit, door middel van acties op verschillende niveaus. Jongeren worden geïnformeerd over de internationale beschermingsprocedure en de opvang van NBMV in België en de professionals die met hen werken worden gesensibiliseerd, opgeleid en ondersteund in hun praktijk.

Vlaanderen

Actie : Uitwerken van een afgestemde en globale aanpak van dak- en thuisloosheid

De aanpak van dak- en thuisloosheid blijft een permanente uitdaging die een brede en geïntegreerde benadering vraagt. Onder coördinatie van de Vlaams minister van Welzijn wordt een globale aanpak dak- en thuisloosheid uitgewerkt en de geformuleerde doelstellingen/acties vormgegeven en afgestemd.

Er wordt, zowel vanuit het beleidsdomein Welzijn als Wonen, verder ingezet op het voorkomen en bestrijden van dak- en thuisloosheid. De afgestemde aanpak en concrete acties worden uitgewerkt in

een globaal plan dak- en thuisloosheid 2020-2024⁷. Er wordt hiervoor verder gebouwd op het vorige plan. Daarbij gaat aandacht naar het hele continuüm van preventie tot en met intensieve begeleiding. Meer concreet zal onder meer ingezet worden op:

1. Het verminderen van het aantal uithuiszettingen;
2. Het vermijden van dak- en thuisloosheid bij jongvolwassenen;
3. Het aanpakken van de chronische dak- en thuisloosheid (onder meer via het inzetten van de methodiek Housing First);
4. Het voeren van een geïntegreerd dak- en thuislozenbeleid;
5. De monitoring en evaluatie van het plan.

Wallonië

Actie : Uitvoering van verschillende maatregelen in het Waalse Gewest, zoals

- De toekenning van een huurtoeslag aan de huishoudens met een laag inkomen die al een bepaalde tijd op een sociale woning wachten.
- Het vergroten van het aanbod van woningen in sociale huisvestingsagentschappen (AIS), het verlenen van financiële en administratieve steun aan AIS en het toekennen van fiscale stimulansen aan verhuurders die hun onroerend goed via AIS beheren", is voorzien in het Armoedebestrijdingsplan.
- De renteloze lening die kan gebruikt worden voor de huurwaarborg en deze waarborg verlagen tot twee maanden huur.
- De uitvoering van een gecoördineerde Waalse strategie ter bestrijding van dakloosheid.
- Het aanmoedigen van de ontwikkeling van participatieve projecten binnen de opvangtehuizen.

Actie: Opzetten van partnerschappen tussen de Waalse openbare huisvestingsmaatschappijen en lokale actoren om opvangstructuren, open opvanginstellingen, huiswerkscholen, begeleidingsstructuren voor ouders, ... op te zetten.

Actie: Gecoördineerde strategie voor een uitweg uit de daklozenproblematiek

Met zijn herstelplan engageert Wallonië zich om een strategie te ontwikkelen om uit de daklozenproblematiek te geraken met een globale en geïntegreerde aanpak. De strategie steunt op drie pijlers van tussenkomst: algemene preventie, preventie gericht op risicogroepen en een curatief luik. De strategie wil de mensen/gebruikers centraal plaatsen in het proces om op termijn over te schakelen op een meer preventieve aanpak :

- Oprichting van een observatorium voor dakloosheid onder leiding van de SPW IAS en het IWEPS;
- De "Housing First/Housing Led"-programma's versterken en uitbreiden tot het hele Waalse grondgebied;
- Versterking van het kader van de opvangtehuizen om de begeleiding van de begunstigden te optimaliseren en hun overgang naar duurzame huisvesting te vergemakkelijken.

Brussel

⁷ Het actieplan is raadpleegbaar op volgende website : <https://www.departementwvg.be/welzijn-en-samenleving/welzijnswerk/dak-en-thuisloosheid>.

Actie : Bestrijding van huisvestingsdiscriminatie van eenoudergezinnen

In het kader van het noodhuisvestingsplan heeft de regering zich ertoe verbonden de strijd tegen discriminatie veel doeltreffender te maken. Hiertoe werd besloten extra personeel aan te werven, een bewustmakingscampagne op te zetten en de Brusselse Huisvestingscode te wijzigen. Concreet gaat het om:

- Gezinsverantwoordelijkheid (en bij uitbreiding eenoudergezinnen) als discriminatiecriterium opnemen in de Brusselse huisvestingscode om de strijd tegen discriminatie op het gebied van huisvesting op grond van eenoudergezinnen op te voeren (met name door middel van praktijktests op discriminatie).
- Organiseren van opleiding voor actoren op het gebied van huisvesting (met name makelaars) over de non-discriminatieaspecten van de huisvestingscode en specifiek aandacht besteden aan de kwestie van de eenoudergezinnen.
- Uitschrijven van een oproep tot het indienen van projecten gericht op de Associations d'insertion par le logement (AIPL) voor het uitvoeren van praktijktests op discriminatie (via een specifieke erkenning).
- Opstellen van een standaardinformatieblad voor huurders dat alleen de informatie bevat die volgens de huisvestingscode is toegestaan.

Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie

De gezamenlijke algemene beleidsverklaring van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie voor de legislatuur 2019-2024 verduidelijkt dat de regering een beleid van daklozenhulp wil verdedigen waarvan het zwaartepunt ligt op preventie, inschakeling en van de straat weghalen.

In dit verband werd een strategisch plan ter versterking van het beleid voor daklozenhulp aangenomen, dat onder meer voorziet in de versterking van de ondersteuningscapaciteit van Housing First en thuisbegeleiding, alsook in de versterking van de preventie van dakloosheid en de verhoging van het aantal wooneenheden waartoe daklozen toegang hebben in het kader van een gekruist beleid huisvesting-sociale zaken.

Hiervoor werden verschillende acties ondernomen.

Actie: Uitbreiding van het aantal "Housing First"-projecten

De capaciteit van de vier Brusselse Housing First-operatoren werd verhoogd, net als de begrotingsmiddelen die hen zijn toegewezen.

Er werd ook een vijfde operator opgericht.

Die operatoren hebben als opdracht onderdak te vinden en aan te bieden aan daklozen, met inbegrip van gezinnen met kinderen, en hen daarbij een intensieve en ondersteunende begeleiding te bieden.

Actie: Verhoging van het aantal woningen

In het kader van actie 27 van het Noodplan voor huisvesting dat op 19 december 2020 door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering is goedgekeurd, en dat tot doel heeft "het opvangaanbod voor daklozen vergroten", heeft Brussel Huisvesting twee acties gelanceerd:

1. een oproep tot het indienen van blijken van belangstelling bestemd voor de SVK's om het aantal woningen uit te breiden met 400;
2. een projectoproep bestemd voor de 19 gemeenten en de OCMW's van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest om hen te steunen bij de renovatie en inrichting van woningen die duurzaam ter beschikking zullen worden gesteld van daklozen, en dat voor een periode van minstens 10 jaar, op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De huisvesting van daklozen in dergelijke woningen moet gepaard gaan met de garantie dat zij specifieke psychosociale begeleiding zullen krijgen van gespecialiseerde actoren die onder de GGC vallen.

In dat kader werden verschillende bijkomende woningen ter beschikking gesteld van daklozen, waaronder gezinnen met kinderen.

Het relance- en herontwikkelingsplan dat de Brusselse Hoofdstedelijke Regering op 7 juli 2020 heeft aangenomen om de coronacrisis aan te pakken, bevat overigens een maatregel om "duurzame oplossingen te vinden voor de herhuisvesting van daklozen en van mensen die tijdelijk zijn ondergebracht in de noodvoorzieningen (met name hotels) die tijdens de gezondheids crisis zijn opgezet".

In dit verband werden en worden een aantal opvangfaciliteiten gefinancierd, zoals opvangtehuizen voor vrouwen met kinderen of tijdelijke woningen.

Duitstalige Gemeenschap

Binnen de Duitstalige Gemeenschap zijn er tal van diensten die voorzien in het vinden van een geschikte opvang voor dakloze kinderen en hun gezinnen. Meer specifiek gaat het om volgende diensten : Frauenfluchthaus/Prisma, Öffentliche Sozialhilfezentrum (OCMW), Mosaik, Jugendhilfe, SIA.

- y. [Het nationaal, regionaal en lokaal huisvestingsbeleid beoordelen en indien nodig te herzien en maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat terdege rekening wordt gehouden met de belangen van gezinnen met kinderen in nood, onder meer door energiearmoede aan te pakken en het risico op dakloosheid te voorkomen zo'n beoordeling en herziening moet ook betrekking hebben op beleid voor sociale huisvesting of huisvestingssteun en woontoeslagen en de toegankelijkheid voor kinderen met een handicap verder verbeteren](#)
-

Federaal

De federale energiefondsen kennen bijkomende uitkeringen toe aan personen met een laag inkomen of voorzien in bijkomende diensten zoals schuldbemiddeling of de aanzuivering van afbetalingsplannen.

Recentelijk werden aanvullende maatregelen genomen om de energiefactuur te verlichten zoals de uitbreiding van de categorieën die in aanmerking komen voor het sociaal tarief, de toekenning van forfaitaire toelagen en de uitgave van gebruikerscheques.

Vlaanderen

Actie : Energiearmoedeprogramma – Langetermijnrenovatiestrategie

In 2015 werden via een participatief proces met een brede groep stakeholders het Energiearmoedeprogramma opgesteld. De Energiearmoedeprogramma telde 34 actievoorstellen en werd op 4 maart 2016 door de Vlaamse Regering goedgekeurd. Het inzetten op sociale bescherming tegen afsluiting van energielevering en het structureel werken aan een verlaagd energiegebruik in de woningen zijn de twee assen waarop vanuit het Vlaamse energiebeleid wordt gewerkt aan energiearmoede. Het Energiearmoedeprogramma werd jaarlijks geëvalueerd, waarvan in 2018 via een brede stakeholderbevraging. Op 10 december 2021 keurde de Vlaamse Regering het nieuwe "Energiearmoedeplan 2025" goed met concrete maatregelen om de energiearmoede in Vlaanderen structureel te bestrijden. De focus ligt op maatregelen die de energie-efficiëntie van woningen van kwetsbare gezinnen verbeteren.

Het Energiearmoedeprogramma is een onderdeel van de langetermijnrenovatiestrategie 2050. In deze strategie wordt uiteengezet hoe private en publieke gebouwen op kosteneffectieve wijze tot de langetermijndoelstelling kunnen worden gerenoveerd. De strategie houdt dus ook rekening met de demografische evoluties, het streven naar een kwaliteitsvolle, energiezuinige en betaalbare woning voor iedereen, een in verhouding krappe private en sociale huurmarkt en het verhogen van het ruimtelijk rendement.

Het Energiearmoedeprogramma richt zich op gezinnen die in energiearmoede leven of een verhoogd risico lopen op energiearmoede. De Koning Boudewijnstichting meet de energiearmoede in de jaarlijkse Barometer Energiearmoede aan de hand van drie indicatoren :

- Gemeten energiearmoede (gEA): een te groot deel van het inkomen besteden aan energiekosten (11% Vlaamse huishoudens).
- Verborgene energiearmoede (vEA): bezuinigen op energiegebruik, waardoor de energiekosten abnormaal laag zijn tegenover vergelijkbare gezinnen (3,3% Vlaamse huishoudens).
- Gezinnen in subjectieve energiearmoede (sEA) geven aan dat ze het financieel moeilijk hebben om hun woning voldoende te verwarmen (1,9% Vlaamse huishoudens).

Eenoudergezinnen, alleenstaanden en huurders hebben veruit het grootste risico op energiearmoede. De meest kwetsbare huishoudens wonen veelal in de woningen met de hoogste EPC-waarde. Deze huizen worden prioritair aangepakt binnen de langetermijnrenovatiestrategie.

De acties binnen het Energiearmoedeprogramma en de langetermijnrenovatiestrategie worden gefinancierd via het Vlaams Energiefonds, het Vlaams Klimaatfonds en deels via de Vlaamse begroting.

Wallonië

Actie : In het Waalse Gewest worden verschillende maatregelen genomen, zoals

- Evaluatie en herziening van de regels voor de toewijzing van sociale woningen.
- De garantie van een voldoende energievoorziening tegen een aanvaardbare prijs voor alle huishoudens.

- Sociale huisvestingsmaatschappijen aanmoedigen om een participatief proces met kinderen te ontwikkelen bij de verfraaiing en ontwikkeling van gemeenschappelijke ruimten.

Actie: Strijd tegen energiearmoede

Om de energiearmoede te bestrijden, wil het Waalse herstelplan de premies en de verschillende steunmaatregelen voor de energierenovatie van gebouwen herzien. Zo zal bijvoorbeeld het premiestelsel voor huishoudens met een laag inkomen worden hervormd om hun meer steun te geven en zodat meer mensen van steun kunnen genieten. De steun voor burgers in moeilijkheden zal worden verbeterd, met name voor de renovatie van energieverslindende woningen, door de invoering van specifieke maatregelen.

Brussel

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Actie : Financiële steun voor huisvesting

De huurtoeslag is een maandelijkse financiële tegemoetkoming die wordt toegekend aan iedereen die op de wachtlijst voor een sociale woning staat en nog op de privémarkt in Brussel is gehuisvest, voor een hernieuwbare periode van vijf jaar. De herhuisvestingstoelage bestaat uit een verhuispremie en een tegemoetkoming in de huur.

Actie : Samenhuisprojecten creëren

Actie 12 van het plan voor eenoudergezinnen voorziet in de ontwikkeling, in partnerschap met een vereniging die gespecialiseerd is in eenoudergezinnen, van een opleiding over de problematiek van het eenoudergezin voor professionals die werkzaam zijn in de eerste- en tweedelijnsdiensten voor huisvesting, en in de bevordering van samenhuisprojecten voor eenoudergezinnen.

- Verhuissteun is een eenmalige financiële tegemoetkoming om een deel van de kosten te dekken die de aanvrager moet maken om naar een nieuwe woning te verhuizen.
- Tegemoetkoming in de huur is een maandelijkse financiële tegemoetkoming in de huurprijs, die wordt toegekend voor een periode van maximaal drie jaar.

Actie : Bevordering van de toegang tot een eigen woning voor eenoudergezinnen

In het kader van actie 13 van het Plan voor éénoudergezinnen zal samen met de Community Land Trust Brussels (CLTB) een specifiek project over dit onderwerp worden opgezet. Er zijn besprekingen gaande met de CLTB om op de plaats van hun volgende project in Graystraat een project te ontwikkelen om eenoudergezinnen op te vangen. Dit project zou uiteraard huisvesting omvatten, maar ook het gebruik van een gemeenschappelijke ruimte. Over het gebruik ervan is nog geen beslissing genomen, maar de genoemde mogelijkheden, zoals een co-workingruimte, de inrichting van beroepsopleidingen, enz. zijn gericht op de uitdagingen in verband met het combineren van een gezins- en een beroepsleven.

Actie : Verhoging van het aanbod van betaalbare huisvesting

In geval van leegstand worden de eigenaar verschillende oplossingen geboden: onmiddellijke terugkeer naar de markt, overname van het overheidsbeheer, het onroerend goed onder beheer van AIS stellen, het verkopen, enz.

Er wordt gewerkt aan een regionaal register van leegstaande woningen. Tegelijkertijd wordt gewerkt aan de vereenvoudiging van de wet op het openbaar bestuur om deze leegstand tegen te gaan.

Wat de verhoging van de productie en aankoop van sociale woningen in Brussel betreft, heeft de regering besloten om, naast het gebruik van de sociale huisvestingsagentschappen, die een systeem vertegenwoordigen dat nu welbekend en steeds succesvoller is, een belangrijk budget toe te wijzen aan onze nieuwe aankoopstrategie, die tot doel heeft het openbare huurwoningenbestand uit te breiden. Het doel van deze nieuwe aankoopstrategie is de uitbreiding van de openbare woningvoorraad te versnellen, in volledig overleg met de particuliere woningproductiesector. Het gaat er dus om de openbare woningvoorraad voor kansarmen zo snel mogelijk uit te breiden.

De strategie is onderverdeeld in 4 delen:

- De aankoop van bestaande woningen, terreinen en gebouwen die een nieuwe bestemming moeten krijgen
- Sleutelklare aankopen: deze hefboom van de aankoopstrategie is zeer succesvol geweest, aangezien hierdoor in minder dan een jaar tijd meer dan 300 extra sociale woningen konden worden aangekocht;
- De lancering in 2021 van een overheidsopdracht voor ontwerp en bouw: via dit proces is één project binnengekomen voor in totaal 113 wooneenheden.
- Ten slotte de ontwikkeling van een partnerschap voor volkshuisvesting: dit is een onderhandelde procedure die het de SLRB mogelijk maakt om, in geval van belangstelling van projectontwikkelaars, betrokken te raken als koper van wooncomplexen in grote bouwprojecten in ontwikkeling. De minimumdrempel van 25% sociale huisvesting in het totale aantal door de ontwikkelaar ontwikkelde woningen zal de ontwikkelaar ook in staat stellen gebruik te maken van de versnelde vergunningsprocedure (de zogenaamde "fastlane").

Het urgentieplan voorziet in een essentieel instrument om de ontwikkeling en het aantal wooneenheden, zowel sociale, voor sociale doeleinden als particuliere, in alle Brusselse gemeenten te versnellen, namelijk de invoering van een versnelde procedure voor de afgifte van bouwvergunningen (de "fastlane").

Deze procedure, die in mei 2021 in werking treedt, is gericht op vastgoedprojecten die ten minste 25% sociale huisvesting moeten omvatten om voor deze versnelde procedure in aanmerking te komen. Het is de bedoeling dat ontwikkelaars van grote gemengde onroerend-goedprojecten gebruik kunnen maken van deze specifieke regeling in de vergunningsinstructieprocedures. De vergunning wordt binnen 95 dagen verkregen. Niettemin zal bijzondere aandacht worden besteed aan de kwaliteit van de projecten, hun inpassing in het bestaande stadsweefsel en - dit is belangrijk - hun architectonische kwaliteit.

Het PUL wil 15.000 oplossingen creëren voor gezinnen die op de wachtlijst staan voor een sociale woning. Deze 15.000 oplossingen vereisen de inschakeling van alle actoren en mechanismen van het sociale huisvestingsbeleid. In deze geest hebben wij de AIS een nettogroeidoelstelling opgelegd van 2.500 nieuwe woningen tegen het einde van de legislatuur. Als dit lukt, zal dit de grootste groei van de AIS in één legislatuur zijn. Daarom werd besloten de AIS vrij te stellen van de budgettaire besparingsvereisten die werden gevraagd bij de opmaak van de begroting voor 2022.

Actie : Huurbeheersing

Zoals de recente debatten over indexering hebben aangetoond, is huurbeheersing op zich geen optie die op de nodige steun binnen de regering kan rekenen. Toch staan wij niet werkeloos toe te kijken naar de evoluties op de privéhuurmarkt: enerzijds door misbruik van huurprijzen aan te pakken via de Gemeenschappelijke Huurcommissie en anderzijds door een overeenkomst tot stand te brengen die de relatie tussen huurder en verhuurder kan normaliseren en de verhuurders die een redelijke huur vragen, daarvoor kan belonen. Wij zetten ook onze werkzaamheden voort om onze kennis van de privéhuurmarkt te vergroten door de werking van het Observatiecentrum van de huurprijzen en van de huurindexprijs te herzien. Op die manier zullen wij over de nodige instrumenten en gegevens beschikken wanneer een akkoord over huurreguleringinstrumenten mogelijk is.

Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie

Actie: Versterking van de begeleiding gericht op het behoud van huisvesting

In het kader van het strategisch plan ter versterking van het beleid voor daklozenhulp werden verscheidene acties ondernomen op het vlak van de preventie van dakloosheid.

De capaciteit van de diensten voor thuisbegeleiding, die budget-, administratieve en psychosociale begeleiding geven om mensen te helpen hun sociale rechten terug te krijgen en een woning te behouden of te zoeken, werd vergroot, en er werden meer middelen aan die diensten toegekend.

In 2022 zal in dat verband een projectoproep worden gelanceerd om opnieuw de capaciteit van die diensten te vergroten en twee nieuwe diensten op te richten.

In dezelfde geest hebben de opvangtehuizen een opdracht voor nazorg gekregen om hun bewoners, met wie zij een vertrouwensband hebben opgebouwd, te blijven ondersteunen nadat ze huisvesting hebben gevonden en te voorkomen dat ze hun huisvesting verliezen.

Actie: Rekening houden met het hoger belang van het kind in het daklozenbeleid

De vzw Bruss'help kreeg de opdracht een comité voor noodhulp en inschakeling op te richten dat tot taak heeft de samenwerking tussen de actoren te verbeteren, advies te verstrekken of richtsnoeren voor te stellen aan het College om de preventie van dakloosheid, de organisatie van noodhulp- en inschakelingsvoorzieningen en de doorverwijzing van daklozen of personen met nood aan begeleiding te verbeteren.

Het comité heeft op 19 november 2021 een initiatiefadvies uitgebracht over de uitbreiding van het opvangaanbod. Dit advies werd door de raad van bestuur van de vzw Bruss'help bestudeerd alvorens het werd goedgekeurd. Aan het eind van dit advies worden 4 aanbevelingen geformuleerd, waarvan de eerste tot doel heeft om "via de gewestelijke operator New Samusocial een capaciteit specifiek voor gezinnen met 100 aanpasbare plaatsen te activeren die het mogelijk maakt een beleid te voeren van geen kinderen op straat".

Naar aanleiding van die aanbeveling heeft de minister ingestemd met de activering door de vzw New Samusocial van bijkomende plaatsen voor gezinnen met kinderen in de periode van 15 december 2021 tot 15 april 2022, daarna zouden die gezinnen worden opgevangen in een noodopvangcentrum voor gezinnen.

Duitstalige Gemeenschap

Sinds 1 januari 2020 is de Duitstalige Gemeenschap verantwoordelijk voor de openbare en particuliere huisvesting en diverse woon- en energiepremies en subsidies. De Duitstalige gemeenschap heeft hierbij ook een bonussysteem uitgewerkt op maat van haar inwoners. Ook het OCMW speelt een rol in het lokaal huisvestingsbeleid en het aanpakken van energiearmoede.

z. Kinderen in nood en hun gezinnen voorzien van prioritaire en tijdige toegang tot sociale huisvesting of huisvestingssteun

Vlaanderen

Actie : Verbeteren van de toegankelijkheid van de sociale huisvesting via toewijzingsregels die voldoende ruimte laten voor prioritaire / kwetsbare doelgroepen

Het sociale huurreglementering (Boek 6 van het Besluit Vlaamse Codex Wonen van 2021) zal deze legislatuur een aantal wijzigingen ondergaan. Vlaanderen streeft naar duurzame woonzekerheid voor de meest kwetsbare doelgroepen. Door krapte op de private en sociale huurmarkt, maar ook door wachttijden in het zorglandschap, bevinden zij zich momenteel vaak in een concurrentiepositie. De geplande wijzigingen aan de sociale huurreglementering beogen een toewijzingsbeleid waarbij maatwerk, aangestuurd door de relevante wonen-, welzijns- en zorgactoren centraal staat.

Zo wordt een nieuw eengemaakt toewijzingsstelsel ontworpen dat door de erkende woonmaatschappijen en de lokale besturen die sociaal verhuren, zal moeten worden toegepast. Bij de uitwerking ervan is er gezocht naar evenwicht en complementariteit met oog voor zowel specifieke woonnoden, lokale binding en chronologie en bijzondere doelgroepen. 20 % van de toewijzingen zal verplicht gebeuren aan personen met een bijzondere nood of in precaire omstandigheden (personen die dak- en thuisloos zijn of dat dreigen te worden; jongeren die zelfstandig wonen of gaan wonen met begeleiding door een erkende dienst; personen met geestelijke gezondheidsproblemen; personen die in slechte huisvesting wonen en personen die zich in bijzondere omstandigheden van sociale aard bevinden).

Daarnaast kan er ook lokaal een toewijzingsreglement worden opgemaakt voor specifieke doelgroepen. Maximaal een derde van het patrimonium van de gemeenten in het werkingsgebied van de woonmaatschappij kan worden voorbehouden voor kandidaat-huurders die behoren tot een specifieke doelgroep. Bij het ontwikkelen van een nieuw toewijzingskader wordt bijzondere aandacht besteed aan de begeleiding van deze doelgroepen. Het toewijzen van sociale huurwoningen aan de meest kwetsbare doelgroepen is immers inherent verbonden aan het voorzien van een adequaat en effectief begeleidingsaanbod. Onderscheid moet daarbij gemaakt worden tussen begeleidingsnoden waar verhuurders zelf kunnen aan tegemoetkomen en noden die meer doorgedreven begeleiding door een welzijnsactor vergen.

Wallonië

Actie: Prioritaire herhuisvesting van gezinnen met kinderen die in een toeristische accommodatie verblijven

Sinds 2011 worden gezinnen met kinderen in het kader van het Plan Habitat Permanent (plan voor permanente huisvesting) beschouwd als een prioritaire groep in het kader van de begeleiding bij herhuisvesting in een gezonde woning.

Actie : Maatregelen om de daadwerkelijke toegang tot adequate huisvesting te waarborgen

De Waalse regering heeft de volgende maatregel genomen om ervoor te zorgen dat gezinnen, en dus ook de kinderen van deze noodlijdende gezinnen, daadwerkelijk toegang hebben tot adequate huisvesting: renovatie en verhuur van woningen, hoofdzakelijk in stedelijke gebieden, aan gezinnen met ten minste drie kinderen en met een inkomen van categorie 1 (bestaansonzekerheid) en categorie 2 (laag inkomen).

Actie: Steunmaatregelen voor huisvesting via het Plan voor sociale cohesie

In het kader van het Plan voor sociale cohesie ontwikkelt een reeks actoren acties om jongeren zelfstandiger te maken via huisvesting, bijvoorbeeld via begeleid wonen, ... Die acties komen ook ten goede van kinderen, via hun gezin.

Brussel

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Actie : De wachttijd voor sociale huisvesting voor eenoudergezinnen verkorten

Ook hier wordt deze kwestie behandeld in het kader van het Plan voor eenoudergezinnen (actie 14). Concreet omvat deze actie de herziening van de criteria voor de toewijzing van sociale woningen door nieuwe normen voor te stellen met betrekking tot het aantal en de grootte van de kamers voor grote gezinnen.

Concreet houdt deze actie in dat de bestaande wetgeving wordt herzien om de overplaatsing van huurders van overaangepaste woningen naar kleinere woningen aan te moedigen (en zo nodig op te leggen) ten einde grote woningen vrij te maken en aldus gezinnen in staat te stellen sneller aangepaste huisvesting te verkrijgen. Een werkgroep van belanghebbenden op het gebied van sociale huisvesting werkt momenteel aan een reeks aanbevelingen om dit doel te bereiken, die in het voorjaar van 2022 aan de regering zullen worden voorgelegd.

Duitstalige Gemeenschap

Binnen de Duitstalige Gemeenschap zijn er tal van sociale diensten die dakloze kinderen en hun gezinnen voorzien van prioritaire en tijdige toegang tot sociale huisvesting of huisvestingssteun. Meer specifiek gaat het om volgende diensten : Frauenfluchthaus/Prisma, Öffentliche Sozialhilfezentrum (OCMW), Mosaik, Jugendhilfe, SIA.

aa. Rekening houden met de belangen van het kind, met zijn algemene situatie en individuele behoeften wanneer kinderen in een instelling of in een pleeggezin worden geplaatst

Vlaanderen

Agentschap Opgroeien in het kader van Jeugdhulp

Wallonië

Actie : Versterking van de participatie van kinderen in opvangtehuizen

Een van de projecten in het Kinderrechtenactieplan 2020-2024 is het aanmoedigen van de ontwikkeling van participatieve projecten in opvangcentra.

Federatie Wallonië-Brussel

Steun aan een onderzoek: de impact op een kind van een verblijf in een opvangtehuis met zijn ouder(s).

Duitstalige Gemeenschap

Bij de toewijzing van plaatsen bij de dienst kinderopvang van de Regionalzentrum für Kleinkindbetreuung (RZKB) wordt voorrang gegeven aan kinderen die zijn doorverwezen door de jeugdrechtbank en de dienst jeugdzorg, de adoptiedienst en de dienst pleeggezinnen.

bb. Zorgen voor de overgang van kinderen van institutionele zorg naar hoogwaardige gemeenschaps- of gezinszorg en hun zelfstandig leven en sociale integratie ondersteunen

Vlaanderen

Actie : Persoonlijke-assistentiebudget (PAB)

Een persoonlijke-assistentiebudget (PAB) is een budget dat het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) geeft om de assistentie voor een kind thuis of op school te organiseren en te financieren. Enkel minderjarigen kunnen een PAB aanvragen.

Federatie Wallonië-Brussel

1. In samenwerking met het Waals Gewest een grondige denkoefening houden over de mobiliteitsproblematiek van gezinnen die geografisch ver van de VBJ verwijderd wonen en daardoor geen gebruik kunnen maken van hun recht op bezoek in een instelling;
2. Fiche over het onderhouden van de band:
 - a. De normen voor het toezicht op en de financiering van de gespecialiseerde opvangdiensten voor jonge kinderen (Services d'accueil spécialisés de la petite enfance (SASPE)) herzien om een kwalitatief hoogstaande begeleiding van kinderen te waarborgen, maar ook om hen in staat te stellen hun essentiële opdracht te vervullen, namelijk de band met het gezin van herkomst in stand houden - samenwerking met het ONE en de erkende diensten;

- b. Het overleg tussen jeugdzorgwerkers, jeugdzorgdirecteuren en erkende jeugdzorgdiensten en gespecialiseerde opvangdiensten voor jonge kinderen (SASPE) over het behoud van de band tussen het kind en zijn gezin te versterken, met name door de invoering van een instrument ter ondersteuning van beslissingen over de plaatsing;
3. Intersectorale stuurstructuren ontwikkelen voor jongeren met geestelijke gezondheidsproblemen, in samenwerking met de AVIQ en de geestelijke-gezondheidssector

Duitstalige Gemeenschap

Er zijn tal van sociale diensten die binnen de Duitstalige Gemeenschap de sociale integratie van kinderen ondersteunen en voorzien in de overgang van institutionele zorg naar hoogwaardige gemeenschaps- of gezinszorg. Een aantal van deze diensten zijn ÖSHZ, Pflegefamiliendienst, Jugendhifledienst, Mosaik.

Maatregelen die kaderen binnen Outreach & Participatie

Vlaanderen

Actie : Kader voor lokale gezinscoaches

Deze actie zet in op Outreach, (ontwikkelen van doeltreffende outreach-maatregelen voor kinderen in nood en hun gezinnen). Lokale gezinscoaches willen een intensieve begeleiding op maat realiseren voor kwetsbare gezinnen met kinderen die kampen met diverse problemen. De proactieve en outreachende ondersteuning helpt gezinnen op alle levensdomeinen vooruit waardoor meer sociale grondrechten gerealiseerd kunnen worden.

De lokale besturen krijgen hiervoor de regiefunctie. De lokale gezinscoaches zijn er in de eerste plaats voor de meest kwetsbare gezinnen die kampen met diverse problemen, maar kunnen ook helpen om te vermijden dat gezinnen in deze meest precaire situatie terechtkomen. Daarnaast zal de samenwerking met partners zoals de diensten van het Agentschap Opgroeien, het sociaal huis, het onderwijs, het jeugd(welzijns)werk ... belangrijk zijn bij de uitwerking van dit concept.

Actie : Participatie van kinderen en jongeren in armoede binnen het (vrijetijds)beleid en – aanbod op lokaal, bovenlokaal en Vlaams niveau

Vlaanderen zet in op de doorstroming en weerspiegeling van de kracht van de stem van kinderen en jongeren in armoede in het maatschappelijk debat. Er wordt maximaal getracht om kinderen en jongeren in armoede te betrekken als volwaardige actoren binnen het (vrijetijds)beleid en – aanbod op lokaal, bovenlokaal en Vlaams niveau. Dit onder meer door:

- In te zetten op een overheidsbreed jeugd- en kinderrechtenspectief.
- Hen te betrekken; bij de opmaak, uitvoering en evaluatie van het beleid.
- Te kijken hoe in de eigen werking meer armoedesensitief kan omgegaan worden.
- Bij de opmaak van decreten m.b.t. de opmaak van kind- en jongereneffectrapport (JoKER) evalueren en versterken.

De maatregel richt zich op Vlaamse en lokale beleidsmakers, experts en actoren die werken met kinderen en jongeren in kwetsbare situaties. Kinderen en jongeren in kwetsbare situaties worden gerespecteerd als volwaardige actoren.

Actie : Verkleinen van de kloof tussen vrije tijd en armoede

De drempels die kinderen en jongeren ervaren in armoede binnen hun vrijetijdsbeleving worden in kaart gebracht. Er wordt getracht deze drempels aan te pakken en te overkomen door onder meer:

- In te zetten op oplossingsstrategieën en armoedesensitiviteit.
- Werk maken van inclusief jeugdwerk en het stimuleren van outreachend werken, zowel structureel als projectmatig, vanuit regulier beleid en acties gekoppeld aan het Vlaams Jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan.
- Goede praktijken zichtbaar te maken en te ontsluiten.
- Jeugdhuisen te stimuleren om in te zetten op buurt en samenleving.
- Inzetten op mediawijsheid en E-inclusie, ondersteunen van mediaorganisaties die focussen op digitale geletterdheid van kinderen en jongeren in armoede. De inclusie van deze groep vraagt om bijzondere aandacht, ondersteuning en een specifieke aanpak.

Actie : Staten Generaal kinderen en jongeren in (kans)armoede

Vanuit het beleidsdomein Jeugd wordt in overleg met partners een Staten-Generaal 'Kinderen en jongeren in (kans)armoede' georganiseerd waarbij noden, uitdagingen, kansen en krachten van Vlaamse en Brusselse jongeren in armoede inzake vrije tijd worden aangekaart.

Er wordt bekeken hoe het beleidsdomein Jeugd hierop kan inspelen. Indien andere beleidsdomeinen hierop willen aansluiten, wordt de thematiek uitgebreid.. Er worden experts samengebracht om op deze thema's te reflecteren. Kinderen en jongeren in armoede worden betrokken en krijgen steeds een gepaste terugkoppeling. Experts gaan met de bevindingen die uit de Staten-Generaal komen aan de slag en formuleren beleids- en praktijkgerichte aanbevelingen. Er wordt ingezet op een gepaste opvolging van de aanbevelingen.

Actie : versterken van sociaal werkers in rechtenverkenning en rechtentoekenning op individueel en maatschappelijk niveau

Deze actie kadert binnen het actieplan Sterk Sociaal Werk dat eind december 2019 aan de Vlaamse Regering werd meegedeeld. Het actieplan Sterk Sociaal Werk zet in op verschillende maatschappelijke uitdagingen waar sociaal werk mee geconfronteerd wordt. De strijd tegen onderbescherming is daar één van. Met deze actie zet Vlaanderen in op het versterken van sociaal werkers in rechtenverkenning en rechtentoekenning. In een eerste fase is een project opgestart binnen OCMW Beveren. Hierbij wordt onderzocht welke drempels bestaande cliënten van het OCMW ervaren om tot rechtentoekenning te komen. Daarbij wordt uitgegaan van het cliëntperspectief. Er wordt samen gezocht naar verbetervoorstellen, waarmee eerst geëxperimenteerd wordt om ze daarna te verspreiden naar andere partners binnen de eerste lijn. Het project ging eind 2020 van start en wordt afgerond tegen de Sociaalwerkconferentie van mei 2022. Er wordt momenteel bekeken of en hoe de resultaten daar voorgesteld kunnen worden.

Actie : Verhogen van toegankelijkheid van de sociale hulp- en dienstverlening en aanpakken van onderbescherming via samenwerkingsverbanden Geïntegreerd Breed Onthaal (GBO)

Vanuit het Sociaal Huis wordt, onder regie van het lokaal bestuur, een samenwerkingsverband GBO gerealiseerd dat minstens het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW), het erkende

centrum voor algemeen welzijnswerk (CAW) en de erkende diensten maatschappelijk werk van de ziekenfondsen (DMW) omvat. Deze samenwerkingsverbanden realiseren een outreachend en proactief hulpaanbod, inclusief rechtenverkenning en -toekenning. Zij sporen kwetsbare gezinnen en personen in hun lokale gemeenschap actief op en bieden hen hulp op maat. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de intentie in het Vlaamse regeerakkoord om zo vroeg mogelijk armoede te detecteren en aanklappend te werk te gaan en in te zetten om rechtenverkenning en -toekenning in de strijd tegen onderbescherming.

Brussel

Vlaamse Gemeenschapscommissie

Actie : aanmoedigen van jeugdparticipatie

De VGC heeft als ambitie om Brusselaars meer eigenaar te maken van hun stad. Daarbij hebben ze bijzondere aandacht voor senioren, voor mensen in armoede, voor personen met een migratieachtergrond en voor kinderen en jongeren. Naast de werking van de adviesorganen, zoals de VGC- jeugdraad, experimenteert de VGC met nieuwe vormen van inspraak en participatie. Ze werken samen met hun sterke middenveld, en maken ook ruimte voor nieuwe burgerbewegingen, voor mensen en doelgroepen die nu nog niet aan bod komen. In alle vormen van beleidsparticipatie wordt de sociale en etnisch-culturele diversiteit van Brussel weerspiegeld. Binnen de VGC wordt er geëxperimenteerd met innovatieve manieren om jeugdparticipatie aan te moedigen. Zo ontwikkelen ze een duurzaam participatiebeleid voor de VGC en haar organisaties.

Actie : Outreachend te werk gaan inzake toegang tot sociale grondrechten

Binnen het Meerjarenplan 2021-2025 van de VGC is er aandacht voor de leemtes in het bestaande grootstedelijke zorgaanbod. Enkele van de acties die hiervoor ondernomen worden, zijn dat kinderen en jongeren in armoede betere ondersteuning krijgen bij de toegang tot grondrechten, bijvoorbeeld via brugfiguren en vindplaatsgerichte initiatieven. We stimuleren initiatieven die outreachend te werk gaan, die mensen opzoeken in hun eigen leefomgeving. We werken aan (vrijtijds)participatie voor mensen in armoede en we bouwen Paspardoe verder uit op basis van hun noden. Bijzondere aandacht gaat naar de situatie van kinderen, jongeren en gezinnen in armoede. Zo stimuleert de VGC initiatieven die jonge Brusselaars helpen om hun sociale grondrechten op te nemen.

Wallonië

Actie: Sensibilisering voor de rechten van het kind

Het Waals actieplan inzake de rechten van het kind (PADE) 2020-2024 omvat een reeks communicatie- en sensibiliseringsmaatregelen om de toegang van kinderen tot hun rechten in toepassing van het Internationaal Verdrag inzake de rechten van het kind van 1989 te bevorderen, alsook opleidingsmaatregelen voor regionale en lokale actoren en opleiders die in contact staan met kinderen en jongeren.

Actie: Participatie van kinderen

De participatie van kinderen en jongeren is de rode draad van het PADE: bij 9 projecten is er actieve participatie van kinderen, net als bij de evaluatie van het plan. Bij die participatieve evaluatie zijn 5 kinder-/jongerengemeenteraden betrokken die werden geselecteerd op basis van een oproep tot kandidaatstelling. Elk van die raden zal de opdracht krijgen een lokaal systeem te organiseren om de

kinderen die in de betrokken gemeenten wonen, te raadplegen over de inhoud van het PADE en de uitvoering ervan. De thema's, actieterreinen of acties van het PADE zullen door de kinderen worden bepaald. Dankzij die oproep tot kandidaatstelling zullen de deelnemende raden worden geselecteerd en krijgt iedere adviesraad een participatief budget. De lokale raadplegingsprocessen die worden georganiseerd door de kinder- en/of jongerengemeenteraden moeten uitmonden in aanbevelingen aan de Waalse regering. De geselecteerde dienstverlener zal overgaan tot een participatieve evaluatie met de kinderen die bij het evaluatieproces betrokken zijn geweest.

Duitstalige Gemeenschap

De Duitstalige Jeugdraad (RDJ) is de schakel tussen jeugd en het beleid. De Raad vertegenwoordigt hun belangen en gaat hun uitdagingen aan: op basis van zijn samenstelling uit vertegenwoordigers van verschillende jeugdinstanties en geïnteresseerde jongeren, luistert de raad naar wat jongeren in de Duitstalige Gemeenschap in hun leven meemaken en geeft hij deze informatie door aan de beleidsmakers, zij het op communautair, Belgisch of Europees niveau. Tegelijkertijd probeert de raad jongeren in staat te stellen te participeren via de organisatie van evenementen, projecten en dialoog. Daarnaast is de raad ook vertegenwoordigd in verschillende comités en probeert hij er daar erover te waken dat er rekening wordt gehouden met de behoeften van jongeren.

9. Faciliterend beleidskader

Federaal

De strijd tegen de kinderarmoede is een transversaal thema van het 4e Federaal Plan ter bestrijding van armoede en ongelijkheid. Dit plan heeft tot doel iedereen in onze samenleving het recht op een waardig leven te geven. Dit betekent handelen via vroegtijdige opsporing, sterke sociale bescherming en sociale insluiting, binnen het kader van de Europese ontwikkelingen.

Naast de transversale aanpak van kinderarmoede in het vierde federaal plan ter bestrijding van armoede en ongelijkheid, is ook het genderaspect in het plan geïntegreerd voor betere oplossingen voor armoede onder vrouwen. Deze genderdimensie is dus van cruciaal belang in een plan tegen armoede, aangezien het armoederisico over het algemeen hoger blijft voor vrouwen, met een gemiddelde kloof van 2 %. Het armoederisico is ook aanzienlijk hoger voor eenoudergezinnen (44,4 %) in vergelijking met alleenstaanden (28,6 %) en tweeoudergezinnen (15,4 %). In meer dan 80 % van de eenoudergezinnen is de alleenstaande ouder een vrouw, wat grote gevolgen heeft voor de kinderen.

Voor de doelgroep van alleenstaande ouders met een leefloon zijn er voor elke alleenstaande vader met een leefloon 7 alleenstaande moeders met een leefloon. In antwoord hierop ontwikkelde de federale overheid het project MIRIAM, een project inzake empowerment van alleenstaande moeders die een leefloon (of het equivalent ervan of steun van het OCMW ontvangen). Dit project heeft tot doel door intensieve ondersteuning de empowerment van alleenstaande vrouwelijke OCMW-cliënten te versterken, hun sociaal isolement te doorbreken en de armoede te verminderen, met bijzondere aandacht voor hun sociaal-professionele integratie. Er wordt intensieve collectieve en individuele steun verleend vanuit een holistisch en genderbewust perspectief. Het project is gericht op informatie, participatie, kennis en gebruik van iemands rechten, doorverwijzing naar hulp en ondersteunende diensten en opleiding. De ontwikkeling van een kritische geest, de weg naar verandering en zelfvertrouwen maken ook deel uit van de begeleiding. De kinderen zijn de voornaamste begunstigden van de positieve effecten van dit project.

De Dienst Alimentatievorderingen (DAVO) werd in 2003 opgericht door de FOD Financiën (wet van 21 februari 2003). Een van de doelstellingen is het bestrijden van armoede die wordt veroorzaakt door het niet betalen van alimentatie aan kinderen of aan de ex-partner. DAVO zal tussenkomen om de maandelijkse alimentatie (en de achterstallige alimentatie) te vorderen van de persoon die de alimentatie moet betalen) of om, indien nodig, voorschotten op de maandelijkse alimentatie te betalen.

De fiscale administratie gebruikt sinds 01/06/2020 een nieuwe applicatie “ALIM IDS” wat een vereenvoudigde berekening van de onderhoudsgelden mogelijk maakt. Daarnaast zijn er een aantal wetswijzigingen⁸ verwezenlijkt die maken dat de onderhoudsgerechtigde minder bewijzen moeten voorleggen. Zo wordt getracht meer zuurstof te geven aan kwetsbare gezinnen.

De FOD Financiën voorziet ook bijkomende fiscale maatregelen voor gezinnen en kinderen zoals een belastingvermindering voor kinderopvang. Maatregelen zoals de afschaffing van de inkomensdrempel als voorwaarde om kinderopvangtoeslag te ontvangen brengt vooruitgang voor gezinnen.

Het Nationaal Roma Contactpunt coördineert de opmaak van de nieuwe Nationale Strategie voor de Integratie van de Roma (2022 - 2030). België erkent in deze strategie dat Roma een kansarme groep is die bijzonder vatbaar is voor sociale uitsluiting en armoede. Met de multi-dimensionaliteit van sociale uitsluiting en armoede in het achterhoofd opteerde België in zijn strategie voor een geïntegreerde aanpak. De strategie werd ontwikkeld als een thematisch plan met een gerichte aanpak dat binnen de meer algemene strategie ter bestrijding van armoede en sociale uitsluiting kadert. Naast aandacht voor de cruciale beleidsdomeinen die de sociaaleconomische integratie van de Roma mogelijk moeten maken (vb. bestrijding van discriminatie op het gebied van werk, onderwijs, huisvesting en gezondheidszorg) werden enkele horizontale doelstellingen (waaronder de participatie van Roma in de maatschappij en hun sociale integratie, de coördinatie van alle acties om te integratie te bevorderen, de noodzaak om betrouwbare gegevens rond Roma te verzamelen, enz.) geformuleerd. Hierbij is ook aandacht naar Roma vrouwen, jongeren, LGBTQ, etc.

Het Federaal Actieplan Handicap (2021 - 2024) werd op vrijdag 16 juli 2021 goedgekeurd door de Ministerraad. In dit actieplan kwamen 145 maatregelen - waaronder 46 'flagship'-maatregelen - tot stand in nauwe samenwerking met alle ministers en staatssecretarissen, ondersteund door belangengroepen die personen met een handicap vertegenwoordigen (zoals de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap en Unia). In het actieplan is er een maatregel opgenomen o het federaal instrumentarium voor de strijd tegen de discriminatie van personen met een handicap die te evalueren en bij te stellen.

Vlaanderen

In Vlaams actieplan Armoedebestrijding 2020 – 2024 is één van de 5 strategische doelstellingen specifiek toegespitst op de strijd tegen de kinderarmoede. 10 gerichte acties moeten leiden tot verhoogde toekomstkansen voor kwetsbare kinderen en jongeren.

Op 8 oktober 2021 actualiseerde de Vlaamse Regering het Horizontaal Integratie- en Gelijke Kansenbeleidsplan 2020-2024. Het is een doelgericht actieplan waarbij als doelstelling de volwaardige/evenredige participatie aan de samenleving voorop staat, namelijk “Het bewerkstelligen van gelijke kansen van sociale groepen die geconfronteerd worden met achterstellingen of uitsluiting”.

⁸ https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi/article_body.pl?language=nl&caller=summary&pub_date=20-07-17&numac=2020042219

Er wordt ingezet op het versterken van kinderen en jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties via een inclusieve benadering.

Het Vlaams Jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan 2020-2024 richt zich tot alle kinderen en jongeren en schuift vijf prioritaire thema's die aansluiten op de leefwereld van kinderen en jongeren naar voren. Deze zijn (1) Welbevinden en positieve identiteitsontwikkeling; (2) Gezonde en leefbare buurten; (3) Engagement door vrijwillige inzet; (4) Vrijtijdsbesteding voor allen en (5) Mediawijsheid. Bijzondere aandacht voor kinderen en jongeren in kwetsbare situaties vormt een rode draad in de opgenomen acties. De in dit plan opgenomen acties geven eerste antwoorden op een aantal aanbevelingen uit de Slotbeschouwingen van 2019 met betrekking thema's die voor Vlaanderen relevant zijn.

Het actieplan ter voorkoming en bestrijding van dak- en thuisloosheid 2020-2024 besteedt extra aandacht gevolgen van dak- en thuisloosheid op kinderen en jongeren en aan de positie van kinderen en jongeren in een situatie van dak- en thuisloosheid.

Wallonië

Op 25 november 2021 heeft de Waalse regering een nieuw plan voor armoedebestrijding aangenomen met een transversaal luik en drie prioritaire actieterreinen: toegang tot socioprofessionele integratie voor iedereen, toegang tot huisvesting voor iedereen en toegang tot welzijn voor iedereen.

Op lokaal niveau heeft het Plan voor Sociale Cohesie 2020-2025, dat wordt uitgevoerd in 204 Waalse gemeenten, twee doelstellingen: de armoede en de ongelijkheid verminderen door de daadwerkelijke toegang van iedereen tot de grondrechten te bevorderen, en bijdragen tot de opbouw van een solidaire samenleving waar iedereen zich medeverantwoordelijk voelt voor het welzijn van allen.

Wat de tenuitvoerlegging van het Internationaal Verdrag inzake de rechten van het kind betreft, heeft het Waals Gewest een Actieplan inzake de rechten van het kind 2020-2024 opgestart. De 54 geplande maatregelen zouden een antwoord moeten vormen op de aanbevelingen van het Kinderrechtencomité van de Verenigde Naties.

Als laatste, maar niet minste, zal het Waalse herstelplan, dat in oktober 2021 is goedgekeurd, een groot deel van zijn middelen aanwenden om het sociale beleid in Wallonië te versterken en de kwaliteit te verbeteren van de structuren, gaande van opleidingscentra tot sociale woningen en kinderopvang.

Brussel

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Het Brussels Hoofdstedelijke Gewest heeft inzake het gebied huisvesting, onder andere 2 plannen uitgevoerd waarvan de goede uitvoering een hefboom zal zijn voor actie op het gebied van armoede, en in het bijzonder kinderarmoede. Dit zijn:

- Het "noodhuisvestingsplan", dat, gelet op de toename van het aantal sociale woningen in het Brusselse Gewest die dit plan ondersteunt, meer gezinnen (en meer kinderen) in staat zal stellen om in fatsoenlijke omstandigheden te worden gehuisvest en te ontsnappen aan situaties van bestaansonzekerheid.

- Het "Brussels plan voor steun aan eenoudergezinnen", waarvan de maatregelen zullen bijdragen tot de bestrijding van kinderarmoede, die van nature meer voorkomt in eenoudergezinnen.

Vlaamse Gemeenschapscommissie

Het Strategische Meerjarenplan 2021-2025 van het College van de Vlaamse Gemeenschapscommissie brengt alle beleidsaspecten van dit bestuursniveau samen. Kwetsbare kinderen en jongeren krijgen extra aandacht. Bruggen tussen welzijn, onderwijs, gezin en jeugd moeten de drempel verlagen van kinderopvang, gezinsondersteuning, vrijetijds- en vakantieactiviteiten. Om de kinderarmoede tegen te gaan worden geïntegreerde initiatieven ontwikkeld die deel uit maken van het Kinderarmoedebestrijdingsplan.

Het College van de Vlaamse Gemeenschapscommissie keurde in november 2020 zijn Kinderarmoedebestrijdingsplan goed voor de periode 2021-2025. Een betere integratie en coördinatie van de bestaande initiatieven en organisaties, een verhoogde toegankelijkheid van de kinderopvang, de promotie van kleuterparticipatie en de versterking van de kennis over kinderarmoede en de bestrijding ervan in een Brusselse context zijn de centrale doelstellingen van dit plan.

De Federatie Wallonië-Brussel lanceerde het Plan voor de strijd tegen de armoede en de vermindering voor sociale ongelijkheden 2020-2025. Toegankelijkheid van de dienstverlening, het voorkomen van kwetsbaarheid tijdens de levenscyclus en de ontwikkeling van kennis over de strijd tegen de armoede en de sociale ongelijkheid zijn de sleuteldoelstellingen.

Federatie Wallonië-Brussel

De Federatie Wallonië-Brussel lanceerde het Plan voor de strijd tegen de armoede en de vermindering voor sociale ongelijkheden 2020-2025. Toegankelijkheid van de dienstverlening, het voorkomen van kwetsbaarheid tijdens de levenscyclus en de ontwikkeling van kennis over de strijd tegen de armoede en de sociale ongelijkheid zijn de sleuteldoelstellingen.

De regering van de Federatie Wallonië-Brussel heeft er een prioriteit van gemaakt om aanzienlijke vooruitgang te boeken in de strijd tegen de armoede, met bijzondere aandacht voor kinderopvang. Zij heeft de toegankelijkheid van kinderopvang tot een prioriteit gemaakt in haar actieplan inzake de rechten van het kind 2020-2024 en in haar plan ter bestrijding van armoede en ter vermindering van sociale ongelijkheid 2020-2025. Dit gebeurt met name via het beheerscontract van het "Office national pour l'Enfance" (ONE) voor de jaren 2021-2025, dat de verdere uitvoering van de hervorming van de opvang voor jonge kinderen waarborgt en een multidimensionale strategie organiseert met de ambitie meetbare positieve effecten te bereiken in termen van een grotere toegankelijkheid van opvangomgevingen, het aantal kwetsbare kinderen dat wordt opgevangen en de strijd tegen sociale en milieu-ongelijkheden.

Bovendien zal de "Organisation de la naissance et de l'enfance" (ONE) in het kader van de hervorming van de opvang voor jonge kinderen een task force "Toegankelijkheid" oprichten. Zij zal alle stakeholders betrekken bij de vaststelling en de coördinatie van de uitvoering van een actieplan voor de periode 2022-2025, dat jaarlijks zal worden geëvalueerd en bijgesteld, en dat tot doel heeft alle maatregelen te combineren die voortvloeien uit de hervorming van de kinderopvang, die beter is

aangepast aan de huidige uitdagingen, en het beheerscontract, om de bezettingsgraad van de kinderopvangplaatsen en de toegankelijkheid van de kinderopvangomgevingen te vergroten.

Wat onderwijs betreft, omvat het Pact voor uitstekend onderwijs, een ambitieus project voor de hervorming van het onderwijs in de FWB, een reeks maatregelen om het onderwijs geleidelijk gratis te maken, schooluitval tegen te gaan en kwetsbare kinderen beter te integreren. Sommige van deze projecten zijn ook opgenomen in het actieplan voor de rechten van het kind.

10. EU-financiering

Lidstaten met een kinderarmoedeniveau boven het EU-gemiddelde (23,4 % - AROPE 2017 - 2019) zijn verplicht 5 % van de European Social Fund Plus-middelen toe te wijzen aan de bestrijding van kinderarmoede. België valt onder dit Europees gemiddelde en dient dus een passend bedrag van hun ESF+-middelen toe te wijzen aan de bestrijding van kinderarmoede.

Een aantal van de maatregelen met betrekking tot gezonde maaltijden op school worden gefinancierd met de EU-regeling voor groenten, fruit en melk op school, die sinds 1 augustus 2017 van toepassing is. De regeling ondersteunt de verstrekking van producten, educatieve maatregelen en voorlichtingsacties in scholen in de drie Gewesten.

Zoals hierboven vermeld, steunt het Fonds voor Europese hulp aan de meest behoeftigen (FEAD) acties van EU-landen om voedselhulp en/of materiële basisbijstand te verlenen aan de meest behoeftigen. In België beheert de POD Maatschappelijke Integratie het budget van de voedselhulp van 22 miljoen euro voor het jaar 2022. Dit budget maakt het mogelijk de toegang tot voedsel voor gezinnen, inclusief kinderen, te verbeteren. Er werden ook specifieke nieuwe maatregelen genomen op het gebied van materiële hulp voor jonge kinderen, zoals luiers.

In december 2020 hebben de leiders van de lidstaten van de Europese Unie (EU), het Europees Parlement en de Europese Commissie een herstelplan voor Europa goedgekeurd om de economische en sociale schade ten gevolge van de coronapandemie te helpen herstellen. 27 % van het totale budget voor hervormingen en investeringen ondersteunt de digitale transitie in België. Een deel van deze middelen wordt toegewend om digitale inclusie in het onderwijs te stimuleren.

11. Gegevensverzameling, monitoring en evaluatie

De Kindgarantie in cijfers

Een analyse van de huidige sociale situatie van kwetsbare kinderen in België

Deze analyse wil de sociale situatie van kwetsbare kinderen in België in kaart brengen. De focus ligt daarbij op de toegang tot essentiële diensten waaraan het Kindgarantieplan wil bijdragen. Om de cijfers en indicatoren in perspectief te plaatsen vergelijken we deze met de EU.⁹ In onderstaande analyse zullen we steeds 2019 als referentiejaar nemen (tenzij anders vermeld) aangezien dit ook het startjaar voor de armoededoelstellingen van de EU tegen 2030 is. We baseren ons daarbij op indicatoren die beschikbaar en vergelijkbaar zijn voor de hele EU. Bij de uitrol van het Kindgarantieplan zullen daarnaast aanvullende en relevante nationale indicatoren ontwikkeld dienen te worden.

⁹ De cijfers voor de EU verwijzen steeds naar de EU27 (vanaf 2020).

1. Sleutelindicatoren voor de monitoring van de Kindgarantie

In 2019 was de kinderarmoede in België globaal genomen op een vergelijkbaar niveau dan in de EU. In België loopt 23,0% van de kinderen een risico op armoede of sociale uitsluiting (AROPE), terwijl dit in de EU 23,4% bedraagt.¹⁰ Daarnaast kunnen we ook vaststellen dat het risico op armoede of sociale uitsluiting hoger is voor kinderen in vergelijking met de totale bevolking in België (respectievelijk 23,0% t.o.v. 20,0%).

Om deze AROPE-indicator meer in detail te analyseren, bekijken we ook de verschillende subindicatoren. Het armoederisico voor kinderen in België bedraagt 18,9% in 2019 en bevindt zich ongeveer op hetzelfde niveau als in de EU met 18,5%. Wanneer we kijken naar het aandeel van de kinderen die in een huishouden met een zeer lage werkintensiteit leven, stellen we vast dat dit in België duidelijk hoger ligt dan in de EU (10,5% tegenover 6,4 %). Het percentage kinderen dat in een huishouden leeft met ernstige materiële en sociale deprivatie is op een iets hoger niveau in België dan in de EU (8,7% t.o.v. 7,8%). Het is dus voornamelijk op de subindicator van kinderen in huishoudens met een zeer lage werkintensiteit dat België slechter scoort in vergelijking met de EU.

Om een scherper zicht te krijgen op kinderarmoede werd op Europees niveau een kind-specifieke deprivatie indicator ontwikkeld. Op basis van deze indicator - die bestaat uit 17 items die als noodzakelijk worden beschouwd voor elk kind in de EU - zijn 14,9% van de kinderen in België gedepriveerd ten opzichte van 23,3% in de EU in 2014. Tot slot bedraagt de relatieve armoederisicokloof voor kinderen 15,4% in België, waarmee deze duidelijk lager is dan in de EU met 25,4%. Op deze twee laatste indicatoren scoort België dus beter dan de EU.¹¹

1.1 Monitoring van de doelgroepen: 'kinderen in nood'

Er zijn heel wat kwetsbare groepen van kinderen in nood die specifiek aandacht van het beleid vereisen. Zo stellen we vast dat het armoederisicopercentage voor kinderen in een huishouden met een zeer lage werkintensiteit met 73,8% zeer hoog is in België. Een andere kwetsbare groep zijn de kinderen in eenoudergezinnen. We weten dat het aandeel kinderen in eenoudergezinnen beduidend hoger is in België in vergelijking met de EU (24,8% t.o.v. 16,1%) en daarmee het derde hoogste is in de EU. Daarnaast weten we dat het armoederisicopercentage voor eenoudergezinnen met 34,6% ook hoger ligt dan in de EU met 31,3%. Het aandeel van de kinderen die in een eenoudergezin leven en een risico op armoede of sociale uitsluiting lopen is 8,5% in België en is daarmee het derde hoogste cijfer in de EU in 2019. Ook kinderen met een handicap vormen een zeer kwetsbare groep. We stellen vast dat 1,5% van de kinderen (jonger dan 16 jaar) door gezondheidsproblemen ernstige beperkingen in hun activiteiten ervaren (ter vergelijking: in de EU is dit 0,8%). Een andere opvallende vaststelling is dat het aandeel kinderen dat een risico op armoede of sociale uitsluiting loopt en waarvan minstens een van de ouders een handicap heeft met 9,8% het hoogst is in de EU. Verder vormen ook kinderen in slechte woonomstandigheden een kwetsbare groep. In België bevindt 3,3% van de kinderen zich in een situatie van ernstige huisvestingsdeprivatie, voor kinderen onder de armoederisicogrens is dit 9,2%.¹² Daarnaast vormen ook kinderen met een migratieachtergrond een kwetsbare groep. Het aandeel van de kinderen waarvan minstens een van de ouders buiten de EU is geboren is met 22,7%

¹⁰ Op basis van de nieuwe AROPE-indicator. In 2021 werd besloten de definitie van de indicator 'risico op armoede of sociale uitsluiting' licht te herzien. De subindicator 'ernstige materiële en sociale deprivatie' vervangt de subindicator 'ernstige materiële deprivatie'. De subindicator 'huishoudens met een zeer lage werkintensiteit' werd ook licht herzien door de bovengrens van de leeftijd te verhogen van 59 tot 64 jaar (met ook enkele aanvullende wijzigingen). Dit resulteerde in wijzigingen in twee van de drie subindicatoren van de AROPE.

¹¹ De relatieve armoederisicokloof wordt berekend als de afstand tussen het mediane equivalente totale netto-inkomen van personen onder de armoederisicogrens en de armoederisicogrens zelf, uitgedrukt als percentage van de armoederisicogrens.

¹² Ter vergelijking: in de EU bevindt 6% van de kinderen in een situatie van ernstige huisvestingsdeprivatie, voor de kinderen onder de armoederisicogrens is dit 14%.

het vierde hoogste van de EU. Het aandeel kinderen dat een risico op armoede of sociale uitsluiting loopt en waarvan minstens een ouder buiten de EU is geboren is met 11,2% het derde hoogst in de EU. Tot slot bedraagt het armoederisicopercentage voor kinderen waarvan de ouders in het buitenland zijn geboren 36,9% (ter vergelijking: in de EU is dit 31,6%). Uiteraard zijn er nog andere specifieke kwetsbare groepen waarvoor het Kindgarantieplan eveneens aandacht dient te hebben. We benadrukken daarom dat de aangehaalde groepen niet exhaustief zijn.

Hieronder geven we een overzicht van de toegang tot essentiële diensten voor kinderen in België en dat in vergelijking met de EU.

1.2 Gratis en effectieve toegang tot onderwijs en opvang voor jonge kinderen

Een eerste essentiële dienst is gratis en effectieve toegang tot onderwijs en opvang voor jonge kinderen. Een eerste indicator hiervoor is de deelname aan onderwijs voor jonge kinderen. In België neemt 98,2% van de kinderen met een risico op armoede of sociale uitsluiting tussen drie jaar en de leerplichtige leeftijd deel aan het kleuteronderwijs, wat het hoogste percentage is in de EU. Daarnaast zit 34,3% van de kinderen met een risico op armoede of sociale uitsluiting onder de drie jaar in een erkende kinderopvang in België in 2019.

Wanneer we kijken naar financiële toegang tot onderwijs en opvang voor jonge kinderen, zien we dat 14,3% van de huishoudens redelijke of grote moeilijkheden heeft om reguliere kinderopvang te betalen in België in 2016. In de EU gaat dit om 12% van de huishoudens. Daarnaast bedraagt het aandeel kinderen vanaf 3 jaar tot de minimumleeftijd voor schoolplichtige kinderen dat gratis reguliere kinderopvang kreeg 7,1% in België in 2016, terwijl dit in de EU 6,3% is.

1.3 Gratis en effectieve toegang tot onderwijs (inclusief schoolactiviteiten)

Ten tweede is gratis en effectieve toegang tot onderwijs een belangrijk hefboom om de situatie van kwetsbare kinderen te verbeteren. Niettemin blijven sociaaleconomische verschillen voor belangrijke ongelijkheden zorgen in het onderwijs in België.

Om een idee te krijgen van de omvang van de prestatiekloof in verband met de sociaaleconomische status binnen landen, kan men de gemiddelde prestaties van de minst bevoorrechte leerlingen vergelijken met die van de meest bevoorrechte leerlingen op basis van het PISA-onderzoek van de OESO. In België bedraagt het verschil tussen beide groepen leerlingen voor lezen 109 punten, terwijl dit verschil gemiddeld slechts 89 punten bedraagt in de OESO-landen. Sociaaleconomische status verklaart 17,2% van de variantie in leesprestaties in België. Dit is boven het OESO-gemiddelde van 12%. Sociaaleconomische status houdt nog sterker verband met prestaties op vlak van wiskunde en natuurwetenschappen. Gemiddeld over de OESO-landen voorspelt de sociaaleconomische status van leerlingen 13,8% van hun prestaties in wiskunde, en 12,8% in exacte wetenschappen. In België zijn deze percentages veel hoger met respectievelijk 21,3% voor wiskunde en 20,0% voor natuurwetenschappen.¹³

Het percentage 15-jarigen dat slecht presteert op lezen, wiskunde en natuurwetenschappen is in België in 2018 respectievelijk 21,3%, 19,7% en 20% (ten opzichte van 22,5%, 22,9% en 22,3% in de

¹³ OECD (2019b). PISA 2018 Results (Volume II). Where All Students Can Succeed. OECD: Paris. Raadpleegbaar via: <https://www.oecd.org/pisa/publications/pisa-2018-results-volume-ii-b5fd1b8f-en.htm>; FOD Sociale Zekerheid, *The evolution of the social situation and social protection in Belgium 2020, 2021*.

EU).¹⁴ België scoort dus iets beter dan de EU, maar zowel in België als de EU neemt het aandeel leerlingen dat slecht presteert toe de laatste jaren.¹⁵

1.4 Gratis en effectieve toegang tot minstens één gezonde maaltijd per schooldag

Over de gratis en effectieve toegang tot gezonde maaltijden per schooldag beschikken we tot op heden niet over indicatoren. Er dient verder onderzocht te worden of hierover informatie kan verzameld worden en op basis hiervan nationale indicatoren te ontwikkelen voor België.

1.5 Gratis en effectieve toegang tot gezondheidszorg

Een vierde en noodzakelijk basisdienst voor kinderen is gratis en effectieve toegang tot gezondheidszorg. Op basis van onderzoek weten we dat België relatief goed presteert wat de toegang tot gezondheidszorg voor de gehele bevolking betreft. Niettemin stelt er zich een probleem over de financiële toegang tot gezondheidszorg voor sociaal en economisch kwetsbare groepen in België. Bovendien presteert België op dit vlak lager in vergelijking met andere landen in de EU.¹⁶ Het percentage kinderen onder de 16 jaar waarvan de algemene gezondheidstoestand als slecht of zeer slecht wordt ingeschat is 1,1% in België, voor het eerste inkomenskwintiel (de 20% met het laagste inkomen) is dit 1,8%. Dit wijst op een verband tussen de inkomens- en gezondheidssituatie van kinderen in België. Ter vergelijking: in de EU is het percentage kinderen waarvan de algemene gezondheidstoestand slecht of zeer slecht wordt ingeschat 0,8% voor kinderen in het algemeen en 0,9% voor kinderen in het eerste inkomenskwintiel.

1.6 Effectieve toegang tot gezonde voeding

Naast gezondheidszorg is de effectieve toegang tot gezonde voeding ook belangrijk. In 2019 is het aandeel van de huishouden met kinderen ten laste dat zich niet een maaltijd met vlees, kip of vis (of vegetarisch equivalent) kan veroorloven 3,7% in België, voor huishoudens onder de armoederisicogrens is dit 15%. In de EU is dit aandeel 5,8% voor huishoudens met afhankelijke kinderen en 16,8% indien de huishoudens zich onder de armoederisicogrens bevinden. De effectieve toegang tot gezonde voeding is dus moeilijker voor kinderen die leven in een huishouden in armoede.

1.7 Effectieve toegang tot adequate huisvesting

Tot slot is de effectieve toegang tot adequate huisvesting noodzakelijk om kinderen een waardig leven te kunnen garanderen. De volgende indicatoren geven een eerste inzicht over de huisvestingsituatie van kwetsbare kinderen. In België is het aandeel huishoudens met kinderen met overmatige woonkosten 6,3% voor de totale bevolking en 22,1% voor huishoudens onder de armoederisicogrens (ter vergelijking: in de EU is dit respectievelijk 8% en 29,5%) in 2019. Het percentage van de Belgische huishoudens met kinderen dat ernstige huisvestingsdeprivatie ervaart is 3,3% en voor de huishoudens onder de armoederisicogrens is dit 9,2% (ter vergelijking: in de EU is dit respectievelijk 6% en 14%). Daarnaast is het aandeel kinderen dat een risico op armoede of sociale uitsluiting loopt en leeft in een overbevolkt huishouden 5,7% in België. Verder is 9,6% van de huishoudens met kinderen in België overbevolkt, voor huishoudens onder de armoederisicogrens is dit 25,2% (ter vergelijking: in de EU is dit respectievelijk 24,4% en 40,8%). De kloof in het percentage kinderen dat in een overbevolkt huishouden leeft tussen huishoudens met een risico op armoede of sociale uitsluiting enerzijds en de bevolking in het algemeen anderzijds bedraagt 16,2%. Verder is het aandeel van de kinderen die een

¹⁴ 'Slecht presteren' wil zeggen dat het niveau 2 'basisvaardigheden' op de PISA-schaal niet behaald wordt.

¹⁵ We vergelijken hiervoor de resultaten van het PISA-onderzoek uit 2018 met die van 2012 en 2015.

¹⁶ Cès, S. and Baeten, R. (2020), Inequalities in access to healthcare in Belgium. Brussels: European Social Observatory, July 2020, 184 p.

risico op armoede of sociale uitsluiting lopen en leven in een huishouden dat zijn woning onvoldoende kan verwarmen 3,6%, waarmee België zich in de middenmoot van de EU-landen bevindt. Hoewel globaal genomen de huisvestings situatie in België beter is dan in de EU, blijft de effectieve toegang tot adequate huisvesting in het bijzonder voor kwetsbare kinderen een belangrijk aandachtspunt.

Bijlagen

i. Bijlage 1

Objectifs de la Garantie pour l'Enfance Doelstellingen Kindgarantie

Ces objectifs ont été définis au niveau européen dans le cadre du Recommandation du Conseil européen du 15 juin 2021. Le Plan d'action national de la Garantie pour l'Enfance ne peut donc reprendre que les actions du fédéral et des entités fédérées qui se retrouvent dans le cadre décrit ci-dessous.

	Objectifs de la Garantie pour l'Enfance	Doelstellingen van de Kindgarantie
I	Garantir aux enfants dans le besoin un accès effectif et gratuit à des structures d'éducation et d'accueil de la petite enfance de qualité, à une scolarisation ainsi qu'aux activités périscolaires, et à un repas sain chaque jour d'école	Zorgen dat kinderen in nood daadwerkelijke en gratis toegang hebben tot hoogwaardige voor- en vroegschoolse educatie en opvang, onderwijs en schoolgerelateerde activiteiten en elke schooldag een gezonde maaltijd krijgen
1.1	recenser et d'éliminer les obstacles financiers et non financiers empêchant les enfants dans le besoin de fréquenter les structures d'éducation et d'accueil de la petite enfance, d'aller à l'école et de participer à des activités périscolaires	de financiële en niet-financiële belemmeringen voor deelname aan voor- en vroegschoolse educatie en opvang, onderwijs en schoolgerelateerde activiteiten in kaart brengen en aanpakken
1.2	prendre des mesures pour prévenir et réduire le décrochage scolaire, en tenant compte de la perspective de genre,	maatregelen te nemen om met oog voor gender voortijdig schoolverlaten te voorkomen en terug te dringen,
1.3	remotiver les enfants sur le point d'abandonner leur scolarité ou leur formation ou qui l'ont déjà abandonnée, notamment en fournissant des conseils personnalisés et en renforçant la coopération avec les familles	kinderen die het risico lopen hun school of opleiding voortijdig te verlaten of dat al gedaan hebben, opnieuw erbij trekken via onder meer gepersonaliseerde begeleiding en nauwere samenwerking met gezinnen
1.4	offrir un soutien à l'apprentissage aux enfants ayant des difficultés d'apprentissage afin de compenser leurs lacunes linguistiques, cognitives et scolaires	leerondersteuning bieden aan kinderen met leermoeilijkheden om hun taal-,cognitieve en onderwijsachterstand te compenseren
1.5	adapter les installations et le matériel pédagogique des structures d'éducation et d'accueil de la petite enfance ainsi que des établissements d'enseignement et de répondre le plus adéquatement possible aux besoins spécifiques des enfants ayant des besoins éducatifs spéciaux et des enfants handicapés, en utilisant des méthodes d'enseignement et d'apprentissage inclusives de veiller, à cette fin, à ce que des enseignants qualifiés et d'autres	met behulp van inclusieve onderwijs- en leermethoden de voorzieningen en het onderwijsmateriaal van voor- en vroegschoolse educatie en opvang en van onderwijsinstellingen aanpassen en op de meest gepaste wijze voldoen aan de specifieke behoeften van kinderen met speciale onderwijsbehoeften en van kinderen met een handicap en daarbij zorgen voor gekwalificeerde leerkrachten en andere professionals, zoals psychologen,

	professionnels, tels que des psychologues, des orthophonistes, des spécialistes de la réadaptation, des travailleurs sociaux ou des assistants pédagogiques, soient disponibles	logopedisten, maatschappelijk of onderwijsassistenten fysiotherapeuten, werkers of
1.6	mettre en place des mesures destinées à promouvoir l'éducation inclusive et à éviter les classes séparées dans les établissements d'éducation et d'accueil de la petite enfance et dans les établissements d'enseignement ces mesures peuvent aussi consister à accorder une priorité d'accès ou, si nécessaire, un accès précoce aux enfants dans le besoin	maatregelen nemen ter ondersteuning van inclusief onderwijs en ter voorkoming van gescheiden klassen in de voor- en vroegschoolse educatie en opvang en in het onderwijs daarbij kan ook prioritaire of zo nodig vroegtijdige toegang worden verleend aan kinderen in nood
1.7	fournir au moins un repas sain par jour d'école	ten minste elk schooldag één gezonde maaltijd aanbieden
1.8	assurer la fourniture de matériel pédagogique, y compris d'outils pédagogiques numériques, de manuels ou d'uniformes, le cas échéant	zorgen voor lesmateriaal, waaronder digitale onderwijsinstrumenten, boeken, uniformen of eventueel vereiste kleding
1.9	fournir une connectivité à haut débit, des services numériques et des équipements adéquats nécessaires à l'apprentissage à distance pour garantir l'accès aux contenus éducatifs en ligne,	de voor afstandsonderwijs benodigde snelle connectiviteit, digitale diensten en adequate apparatuur aanbieden om de toegang tot educatieve online-inhoud te waarborgen
1.10	améliorer les compétences numériques des enfants dans le besoin et des enseignants et de réaliser les investissements nécessaires pour lutter contre toutes les formes de fracture numérique	de digitale vaardigheden van kinderen in nood en leerkrachten vergroten en de nodige investeringen doen om de digitale kloof in al zijn vormen aan te pakken
1.11	organiser le transport vers les établissements d'éducation et d'accueil de la petite enfance et les établissements d'enseignement	vervoer aan te bieden naar instellingen voor voor- en vroegschoolse educatie en opvang en onderwijsinstellingen
1.12	assurer un accès égal et inclusif aux activités périscolaires, y compris la participation aux voyages scolaires et aux activités sportives, récréatives et culturelles	zorgen voor gelijke en inclusieve toegang tot schoolgerelateerde activiteiten, waaronder schoolreizen en sport-, vrijetijds- en culturele activiteiten
1.13	de mettre en place un cadre de coopération entre les établissements d'enseignement, les collectivités locales, les services sociaux, les services de santé et les services de protection de l'enfance, les familles et les acteurs de l'économie sociale permettant de promouvoir l'éducation inclusive, d'offrir des structures d'accueil post-scolaires et des possibilités de participation à des activités sportives, récréatives et culturelles, de construire des établissements d'enseignement en tant que centres d'inclusion et de participation et d'investir dans ces établissements.	een kader te ontwikkelen voor samenwerking tussen onderwijsinstellingen, lokale gemeenschappen, sociale, gezondheidszorg- en kinderbeschermingsdiensten, gezinnen en actoren van de sociale economie om inclusief onderwijs te ondersteunen, in naschoolse opvang te voorzien, mogelijkheden te bieden om deel te nemen aan sport-, vrijetijds- en culturele activiteiten, en te zorgen voor de bouw van en investeringen in onderwijsinstellingen als centra van inclusie en participatie.
2	Garantir aux enfants dans le besoin un accès effectif et gratuit à des soins de santé de qualité	Zorgen dat kinderen in nood daadwerkelijke en gratis toegang

		hebben tot kwaliteitsvolle gezondheidszorg
2.1	faciliter la détection et le traitement précoces des maladies et des problèmes de développement, y compris ceux relevant de la santé mentale,	de vroege opsporing en behandeling van ziekten en ontwikkelingsproblemen, waaronder geestelijke gezondheidsproblemen, vergemakkelijken
2.2	garantir l'accès à des examens médicaux périodiques, y compris dentaires et ophtalmologiques, ainsi qu'à des programmes de dépistage	zorgen voor toegang tot periodieke medische onderzoeken en screeningprogramma's, ook van tanden en ogen
2.3	d'assurer en temps utile un suivi thérapeutique et de rééducation, y compris un accès aux médicaments, aux traitements et à divers types d'appareils,	te zorgen voor tijdige curatieve follow-up en revalidatie, waaronder toegang tot geneesmiddelen, behandelingen en ondersteuning
2.4	garantir l'accès aux programmes de vaccination	Verzekeren van de toegang tot vaccinatieprogramma's
2.5	fournir aux enfants handicapés des services ciblés de rééducation et d'adaptation	voorzien in gerichte habilitatie- en revalidatiediensten voor kinderen met een handicap
2.6	mettre en œuvre des programmes accessibles de promotion de la santé et de prévention des maladies ciblant les enfants dans le besoin et leurs familles ainsi que les professionnels travaillant avec des enfants.	Uitvoeren van toegankelijke programma's voor gezondheidsbevordering en ziektepreventie die gericht zijn op kinderen in nood en hun gezinnen, alsook op professionals die met kinderen werken.
3.	Garantir aux enfants dans le besoin un accès effectif à une alimentation suffisante et saine y compris par l'intermédiaire du programme de l'Union en faveur de la consommation de fruits, de légumes et de lait à l'école	Kinderen in nood daadwerkelijke toegang tot voldoende en gezonde voeding te garanderen, onder meer via de EU-regeling voor schoolfruit, -groente en -melk
3.1	favoriser l'accès à des repas sains également en dehors des jours d'école, y compris par un soutien en nature ou financier, en particulier dans des circonstances exceptionnelles telles que les fermetures des écoles	de toegang tot gezonde maaltijden ook buiten schooldagen ondersteunen, onder meer door financiële steun of hulp in natura, met name onder buitengewone omstandigheden als schoolsluitingen
3.2	veiller à ce que les normes nutritionnelles appliquées dans les établissements d'éducation et d'accueil de la petite enfance et dans les établissements d'enseignement répondent à des besoins diététiques spécifiques	zorgen dat de voedingsnormen in voor- en vroegschoolse educatie en opvang en in onderwijsinstellingen tegemoetkomen aan specifieke voedingsbehoeften
3.3	limiter la publicité pour les aliments riches en graisses, en sel et en sucre et de restreindre leur disponibilité dans les établissements d'éducation et d'accueil de la petite enfance et les établissements d'enseignement	de reclame beperken voor en de beschikbaarheid van levensmiddelen met een hoog vet-, zouten suikergehalte in voor- en vroegschoolse educatie en opvang en in onderwijsinstellingen
3.4	de fournir aux enfants et aux familles des informations adéquates sur l'alimentation saine des enfants.	kinderen en gezinnen adequaat te informeren over gezonde voeding voor kinderen.

4.	garantir aux enfants dans le besoin un accès effectif à un logement adéquat,	zorgen dat kinderen in nood daadwerkelijke toegang krijgen tot adequate huisvesting
4.1	assurer aux enfants sans domicile et à leurs familles un hébergement adéquat, un transfert rapide d'un hébergement temporaire vers un logement permanent et la fourniture de services sociaux et de conseil pertinents	garanderen dat dakloze kinderen en hun gezinnen geschikte huisvesting krijgen, snel kunnen overgaan van tijdelijke naar permanente huisvesting en relevante sociale diensten en advies wordt verleend
4.2	évaluer et de réviser, si nécessaire, les politiques nationales, régionales et locales en matière de logement et de prendre des mesures pour veiller à ce que les intérêts des familles avec des enfants dans le besoin soient dûment pris en compte, y compris du point de vue de la précarité énergétique et de la prévention du risque d'exclusion liée au logement cette évaluation et cette révision devraient également porter sur les politiques du logement social et d'aide au logement et les allocations de logement, et renforcer encore l'accessibilité pour les enfants handicapés	het nationaal, regionaal en lokaal huisvestingsbeleid beoordelen en indien nodig te herzien en maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat terdege rekening wordt gehouden met de belangen van gezinnen met kinderen in nood, onder meer door energiearmoede aan te pakken en het risico op dakloosheid te voorkomen zo'n beoordeling en herziening moet ook betrekking hebben op beleid voor sociale huisvesting of huisvestingssteun en woontoeslagen en de toegankelijkheid voor kinderen met een handicap verder verbeteren
4.3	prévoir pour les enfants dans le besoin et leurs familles un accès prioritaire et rapide à l'hébergement social ou à l'aide au logement	kinderen in nood en hun gezinnen voorzien van prioritaire en tijdige toegang tot sociale huisvesting of huisvestingssteun
4.4	tenir compte de l'intérêt supérieur de l'enfant, ainsi que de sa situation globale et de ses besoins individuels lorsqu'il est placé en institution ou en famille d'accueil	rekening houden met de belangen van het kind, met zijn algemene situatie en individuele behoeften wanneer het kinderen in een instelling of in een pleeggezin worden geplaatst te
4.5	assurer la transition des enfants pris en charge en institution ou en famille d'accueil vers des structures d'accueil familiales ou de type familial de qualité et de les soutenir dans leur accès à une vie autonome et dans leur intégration sociale.	zorgen voor de overgang van kinderen van institutionele zorg naar hoogwaardige gemeenschaps- of gezinszorg en hun zelfstandig leven en sociale integratie ondersteunen

Opinie

Opinie van het Belgisch Platform tegen armoede en sociale uitsluiting voor het Nationaal Kindgarantieplan.

In het kader van de Europa 2020 strategie werd in 2011 het Belgisch Platform tegen armoede en sociale uitsluiting EU2020 opgericht onder mandaat van de Interministeriële Conferentie “Integratie in de Maatschappij”. Dit naar analogie van het Europees Platform tegen armoede en sociale uitsluiting.

Het Belgisch Platform tegen armoede en sociale uitsluiting EU2020 vormt het centrale overlegorgaan voor de voorbereiding en opvolging van de Europese en Belgische beleid op gebied van de strijd tegen de armoede en sociale uitsluiting in functie van de opmaak en opvolging van het Nationaal Hervormingsprogramma en strategische rapportering in het kader van de versterkte Open Methode van Coördinatie (luik sociale insluiting). Het Belgisch Platform komt minstens 4 keer per jaar samen.

Elke twee jaar organiseert het Belgisch Platform daarenboven een open bijeenkomst om alle stakeholders maximaal de kans te geven om te participeren aan de beleidsprocessen.

De Europese Kindgarantie vormde twee maal het ontwerp van besprekingen op het Belgisch Platform tegen Armoede en Sociale Uitsluiting. Eénmaal in 2020 op een Open Platformdag en éénmaal op 7 maart 2022 tijdens een thematische werkgroep.

Op de vijfde Open Platformdag van 31 januari 2020 werd de Europese Kindgarantie besproken. De grote krachtlijnen van de conclusies en aanbevelingen worden hieronder weergegeven. De volledige opinie van het Belgische Platform is [hier](#) terug te vinden.

Op 7 maart 2022 vond er een bespreking plaats op een thematische bijeenkomst van het Belgische Platform tegen Armoede en Sociale Uitsluiting van het proces dat opgezet werd om uitvoering te geven aan de Raadsaanbeveling Kindgarantie van 14 juni 2021, inzonderheid het engagement om binnen de 9 maanden een Nationaal Kindgarantieplan op te stellen.

Onderstaande conclusies en aanbevelingen baseren zich op beide besprekingen.

Conclusies en aanbeveling mbt de Kindgarantie in België

Algemeen

Het is belangrijk om te noteren dat de aanbeveling van de Europese Commissie van 20 februari 2013 over “Investeren in kinderen, de vicieuze cirkel van achterstand doorbreken” drie pijlers voor geïntegreerde strategieën naar voren schuift : toegang tot adequate middelen via de ouders, toegang tot betaalbare hoogwaardige diensten en het recht van kinderen op participatie.

De Kindgarantie baseert zich op de tweede pijler van de aanbeveling maar kunnen niet los gezien worden van de andere dimensies in de strijd tegen de armoede bij kinderen waarbij een geïntegreerde strategie onontbeerlijk is om de intergenerationele cirkel van armoede te doorbreken.

De Kindgarantie benadrukt het multi-dimensionele benadering die noodzakelijk is om de vicieuze cirkel van de armoede te doorbreken.

De raadsaanbeveling over de Kindgarantie bevat een exhaustieve lijst van categorieën van Kinderen in Nood. Deze lijst mag niet als limitatief gezien worden. Het is belangrijk om steeds te blijven zoeken en naar (nog) niet bereikte of gedetecteerde groepen van kinderen in nood.

Daarnaast dient vermeld te worden dat in België het proportioneel universalisme als beleidsprincipe gestimuleerd wordt waarbij dienstverlening wordt uitgebouwd voor iedereen, die aansluit bij ieders noden door te variëren in schaal en intensiteit.

De doeltreffende en/of gratis toegang tot essentiële diensten

1. Garanderen van adequate voeding.

Naast het beperkte aandeel kinderen dat onvoldoende toegang heeft tot verse groenten, fruit en proteïnen (2-3%), noteren we in België een toename van zwaarlijvigheid (20%), wat eveneens wijst op onevenwichtige voeding.

We bevelen aan om te investeren in gratis en gezonde schoolmaaltijden en maaltijden die door lokale partners (zoals sociale restaurants of sociale kruideniers) worden verstrekt. De steun aan de scholen kan gekoppeld worden aan verhoging van de sociale uitkeringen en meer bindende regelgeving over de kwaliteit en prijszetting van de schoolmaaltijden. Tegelijk laat dit scholen met een kansarm doelpubliek toe om hun werkingsmiddelen aan te wenden voor pedagogische ondersteuning i.p.v. voedselhulp.

2. Gratis gezondheidszorg

In België bestaan heel wat sociale tegemoetkomingen die de gezondheidszorgen goedkoper maken voor lage-inkomensgroepen, alsook een beperkt aantal gratis prestaties voor kinderen. Maar er zitten veel gaten in de toepassing, en de facto stellen we vast dat de toegang tot gezondheidszorgen voor kinderen nog sterk samenhangt met het inkomen en het verblijfsstatuut (nationale ingezetene of EU-burger, 'legale' migrant, asielzoeker of migrant zonder papieren). Ook de kloof tussen arm en rijk in de toegang tot de gezondheidszorg is tijdens de crisisjaren aanzienlijk groter geworden, deels als gevolg van bezuinigingen op de overheidsfinanciering en de stijgende remgelden.

Selectieve steun is tot nu toe dus niet erg effectief geweest in het waarborgen van de toegang van de meest achtergestelde groepen tot (preventieve) gezondheidszorg. Bv. hebben kinderen van asielzoekers theoretisch gratis toegang tot gezondheidszorgen, maar in de praktijk raken gezinnen verstrikt in het administratieve kluwen of in wachtlijsten (bv. voor geestelijke gezondheidszorg).

De steun van de EU zou innovatieve financieringsmaatregelen ten gunste van kinderen in armoede kunnen aanmoedigen - met name in de preventieve en de geestelijke gezondheidszorg - evenals outreachende programma's. Op Belgisch niveau zou men moeten evolueren naar een regelgeving die het recht op gratis gezondheidszorg voor (kansarme) kinderen totaal loskoppelt van het verblijfsstatuut.

3. Gratis onderwijs en gelijke kansen in het onderwijs

De Belgische onderwijssystemen blijven ondanks de recente hervormingen relatief duur en zeer inegalitair. De leerlingen uit de 10% rijkste gezinnen in België hebben op 15-jarige leeftijd in feite ongeveer 4 leerjaren voorsprong op de leerlingen uit de armste 10% van de bevolking. De kloof tussen autochtone en allochtone leerlingen bedraagt ongeveer 1,5 schooljaar.

De kindgarantie zou kunnen bijdragen tot een verlichting van de schoolkosten voor achtergestelde groepen, bijvoorbeeld door middel van hogere schooltoelagen voor leerlingen of versterkte voorrangsfianciering van scholen met veel leerlingen uit kansengroepen. Maar even belangrijk is dat zij structurele hervormingen aanmoedigt om het onderwijs te desegregeren en sociale discriminatie weg te werken (bijvoorbeeld actieve bevordering van de sociale en etnische mix in scholen, inclusief onderwijs, vermindering van het zittenblijven en uitstel van de studie-oriëntering). Dit vergt bijkomende investeringen in pedagogische en leerlingenbegeleiding. Ook moeten de sociale en interculturele vaardigheden van leerkrachten permanent worden versterkt door middel van basisopleidingen en nascholing. Ten slotte blijven extra inspanningen nodig om het vroegtijdig schoolverlaten te voorkomen en te bestrijden.

4. Degelijke huisvesting

De ongelijke toegang tot huisvesting is schrijnend in België, vanwege het ontbreken van een omvattende regeling voor huisvestingstoelagen en het marginaal kleine aandeel van de sociale huisvesting in de woonmarkt. De kindgarantie zou zich dus kunnen richten op verdere investeringen in sociale huisvesting en met name op sociale verhuurkantoren, terwijl de Belgische overheden daarnaast bijkomend zouden moeten werken aan een behoeftendekkend systeem van huisvestingstoelagen voor de private markt.

Om kinderen beter te beschermen tegen de risico's van dakloosheid en inadequate huisvesting zou de situatie van kinderen als criterium gebruikt moeten worden in de actieve opsporing van ongeschikte woningen, de bouw en toewijzing van sociale woningen en de bescherming tegen uithuiszetting. Bovendien is er in de private huisvestingsmarkt nood aan een krachtig anti-discriminatiebeleid (o.a. met regelmatige praktijktoetsen).

Proces voor de opmaak van het Kindgarantieplan

Er wordt betreurd dat de opmaak van het Kindgarantieplan niet leidde tot een algemene, gedeelde strategische visie en nieuwe beleidsinitiatieven hierop gebaseerd. Het Kindgarantieplan zoals het nu opgesteld is, is een inventarisatie van alle bestaande of geplande maatregelen die onder de noemer van de Kindgarantie kunnen geplaatst worden. Ook werden de stakeholders, inzonderheid de kinderen in nood, niet betrokken bij het opmaak proces.

De institutionele complexiteit van België vormt hier een bijzondere uitdaging omdat de Kindgarantie verschillende beleidsdomeinen in de verschillende overheidsniveaus bestrijkt. Deze fragmentatie dient overstegen te worden door het investeren in de opvolging van het kindgarantieplan, met het oog op de tussentijdse rapportage in 2024. Een ambitieus engagement van alle beleidsverantwoordelijken dient nagestreefd te worden, en dit in nauwe dialoog met alle betrokkenen, met speciale aandacht voor de dialoog met kinderen in nood. Een integrale en gecoördineerde aanpak, waarbij alle pertinente bevoegdheidsniveaus en bevoegdheidsdomeinen betrokken worden, is nodig om de ambitie om de vicieuze cirkel van de armoede te doorbreken te realiseren.

Het nieuwe beleid en de noodzakelijke hervormingen moeten gebaseerd zijn op een grondige en feitelijke analyse van de huidige toegang tot de noodzakelijke dienstverlening voor de kinderen in nood. Die analyses moeten op een kwantitatieve en kwalitatieve manier uitgevoerd worden. Een proces voor de exploratie en harmonisatie van de beschikbare administratieve data over de groepen van kinderen in nood moet ontwikkeld worden, parallel aan het overleg met de voornaamste belanghebbenden, en met de kinderen zelf over de problemen waarmee zij te maken hebben op de verschillende gebieden die door de Kindgarantie worden bestreken (onderwijs en opvang voor jonge kinderen, onderwijs

en buitenschoolse activiteiten, gezondheidszorg, voeding, huisvesting) en de mogelijke oplossingen hiervoor. Nieuwe beleidsinitiatieven dienen inclusief en kwalitatief te zijn om ervoor te zorgen dat kinderen die ze nodig hebben er ten volle gebruik van kunnen maken en om stigmatisering en segregatie te voorkomen.

Lidstaten met een kinderarmoedeniveau boven het EU-gemiddelde (23,4 % - AROPE 2017 - 2019) zijn verplicht 5 % van de European Social Fund Plus-middelen toe te wijzen aan de bestrijding van kinderarmoede. België valt onder dit Europees gemiddelde en dient dus een passend bedrag van hun ESF Plus-middelen toe te wijzen aan de bestrijding van kinderarmoede. Vanuit het Belgisch Platform wordt aanbevolen om de effectieve aanwending van ESF Plus middelen in de strijd tegen de armoede bij kinderen nauwgezet te monitoren en wordt de hoop uitgesproken dat dit minstens 5 % van de totale middelen zal bedragen in de programmaperiode 2021-2027 om zo het Belgisch engagement zichtbaar en tastbaar te maken. Om de sociale innovatie bij de toekenning van de EU-steun te stimuleren zouden doelgroeporganisaties bij het ontwerp van de programma's moeten gestimuleerd worden.

Idealiter zou de kindgarantie ook systeemhervormingen ten gunste van gezinnen in armoedesituaties moeten aanmoedigen. Ze zou stigmatisering van de doelgroepen en substitutie van nationale sociale beleidsmaatregelen door Europese financiering moeten voorkomen.

De deelnemers van het Belgisch Platform aan de thematische sessie over het Kindgarantieplan wensen actief een rol te spelen in de verdere processen voor de opvolging, uitbouw en evaluatie van het Kindgarantieplan en zijn vragende partij dat hiertoe in samenwerking een proces wordt uitgetekend.